

ČASOPIS

pro

KATOLICKÉ DUCHOWENSTWO.

Wydáwan

prispjwánjm

mnoha duchownjch a učených mužů

od

Knjžecj Arcibiskupské Pražské Konsistoře.

Prwnj ročnj běh.

Swazek čtwrtý.

W Praze, 1828.

W Knjžecj Arcibiskupské knihtiskárně.

Πάντα δοκιμάζετε· τὸ καλὸν κατέχετε.

Πρὸς Θεσσαλ. Α. V. 21

Veritas est dulcis et amara; quando dulcis, pascit; quando
amara, curat.

S. Augustinus.

Quid fortius desiderat anima, quam veritatem?

Leo XII.

1. POGEDNÁNĚ.

1. Zdali náboženstwj toliko gest prostředek k blaženosti; či sám aučel a powolánj člowěka; anebo spjše gedno i druhé spolu?

Sepsal: Aloys Klár, Doktor w libonudretwj, c. k. professor latinské a řecké literatury na vysokých školách pražských.

Z německého přeložil: Fr. L. Čelakowský.

K mnohým wadám wěku nynějšjho i tu připojsti náležj, že powstali někteřj, genžto za mudrce se wyhlasugje, hrstku swých obmezených zkušenostj a poznánj za stanowné měřidlo weškeré prawdy a wšelikého wěděnj pokládati se opowázili, a prawdu božskau i lidskau tisjci lety uznawanau a utwrzenau s pohrdánjm potlačiti a na wždy zmařiti usilowali.

Rozum gegich, — totiž, několiko gednotliwých náhledů o swětě a člowěku, — gegich slabá, krátkozraká mysl postavila se za rozsudjho, ač nežádaného, nade wšjm, cožkoli gegich pýše, smyslnosti, a soběckým náklonnostem w cestě stálo: tak že nad náboženstwjm a zgewenjmi, nade právem a zákony, nad swatynj a trínem, nad božskými i lidu swatými ustanowenjmi beze studu, a gedwa k wjře podobným rauhánjm mistrowati počali. Zhrzegje wšjm, což swatého, bjdnjci tito Boha, Krista, ewangelium a cjrke w newáznost a posměch uwáděli, a — chtjce gednak přede

tyto ohyzdné swé nestwůry pěkným přistíjti gménem, líbilo se jim, onoho wdáwnowěkości wůbec ctihodného gména „filosofůw“ užjwati, a sobě weyhradně osobowati.

Počet gegich se hognil, hry swé pusté tropili pokautně i weřegně, až se jim posléz podařilo, swým strašně působcjm, záhubným gedom srdce vysokých injkých osob, dwory možných i byty skrowné, lid i geho wůdce napustiti, ba až w samu swatyni záhubu tuto šjřiti.

Inebyla bez aučinku zhaubná tato tráwenina, a posud wzdychá Europa, posud všickni nářjkáme pro následky zlé z pramene toho pro národy, pro občanstwo, cirkew a weškeré člowěčenstwo wyplynulé.

Než, djka, neyhlubšj djka neobsáhlé maudrosti a nekonečné lásce božj, řjďcej osudy pokolenj lidského tak, že často i z neřesti a zkázy lékové, pomoc a požechnánj vyplýwagj! — Odkryta gest lest a odhalen podwod těchto hanebných oswěcowatelů, a neblahých lidstwa blažitelů — pod taut se rauškau skrýwali; ohawnost swau dali na gewo, hanbu na sebe uwaliwše; stkwělost, u které se co bytnosti wyššjím swětlem ozářené wjdali, aginým chlubně ukazowali, gest ztracena; nepřjgemný puch po nich pozůstalý patrně dokazuje, že toliko od pekla swé oslawenj gsau byli přigali: tak že nikdo wjce těmito bludičkami oklamán a zaweden býti nemůž, lečby sám schwalně chtěl oslepen a zaweden býti.

Slušnoli však, aby přijtel žiwot dāwagjej prawdy a prawého spasenj giž proto upokogen byl a ruky odložiw, se domijwal, že ničeho wjce pro bratry swé činiti nezbywá? —

Gest sice hrdost oněch pokořena, i usta newážným bladařům se zamkla; ale nemalý gest dosawáde počet těch zawedených, kterj we swém omámenj po swětله prawdy a lepšjm poznánj taužjce, tjm samým upřjmnau naši pomoc ze srdce celého zasluhuj.

W počet prawd neydlůležitějšjch, na kterýchž etnost a upokogenj člowěka spoléhá, náležj zagiště i prawá odpowěd na otázku: „Zdali náboženstwj gest toliko prostředek k dosaženj toho, k čemu powoláni gsme; anebo, zdali gest mnohem wjce, nežli se mysliło, zdali gest cjl akonec, powolánj člowěka samo?“

Za zbytečné soudjm, muohé tuto wěci rozbjrati a dokazowati, které samo ewangelium dāwno ze wšj pochybnosti wytrhilo a ogasnilo, a o kterých každé křesťanské, dobřezwedené djetě bez těžkosti auplnau zprāwu dáti umj. Nalezáme nieméně knihy, kdežto i na slowo wzatj mistrowé náboženstwj toliko gakož prostředek k blaženosti a k dosaženj našeho wznešeného powolánj powāžowati za dobré uznāwagj, ač ono patrně gest a u čel člowěka, samo powolánj gcho.

Wilerád dāwám té mysljnce mjsto, že onino ctihodnj mužowé, powāžugjce a předstawugjce

náboženstwí z hlediště nadřečeného, toliko tím šlechetným a lidským úmyslem k tomu nabádání byli, aby pro ně hognějšj počet srdcí zjiskali, aby též i ony kučmu obrátili, gesto posawáde náboženstwí se cizjce, aneb negsauce posud dosti s ním spříznění, milostiwest a blahotwornost gehu buď nenahljdi, buď nepoznali, — a gegich dobrá wúle i takto gest wsj wážnosti, wsj díky hodna: leč stawení aučelu za prostředky, a naopak, býwá we swých následcích tak důležité a wážné, že zwláště na to pozornost obrátiti, sobě za swatau powinnost pokládám.

1.

Nenj tak snadno, gak se mnohým na prwnj powrchnj pohled zdá, poznati a dokonale určití, wčem vlastně powolání a poslednj aučel člověka záležj; nýbrž právě tato otázka tak mnohým a nesmjrným těžkostem podléhá, že sám sobě zanechaný člověk, a byť i neydúmynslnějšj, dokona gi proniknanti wstawu nenj. Což tedy diwu, w tomto — li pádu sám sobě a swým náhledům zústawený člověk omylůw se dopauštj, ano i w přeohyzdné bludy upadá.

Popatřme na společníka této pozemské pauti, na tělo naše, gaká to podiwná pohádka, zaměstknáwawšj od času Ilippokratowých, po dwatisjce let neyschopnějšjch, neypilnějšjch, a neywycwičenějšjch zpytatelů na tisjce. A při všem tom dlauhém a neunaweném skaunání, pteyme se lékařů, pteyme se důmyslných skaumatelů a zna-

telů přírody, zdali již konce došli? zdali známost těla lidského we své úplnosti tak dalece postaupila, že ničeho wjce k přičiněnj nezbywá? — Zamlčj se gistě, a mlčenj toto hluboké dosti zřegmě ukazuge, gak mnoho geště w této třjdlě k zwěděnj, gak mnoho k žádánj pozůstává. Tak — li to s našjm pod skušenost padagjcjm, dělitedlným tělem vyhljžj, gak mnohem těžšj musj poznánj ducha našeho býti, gegžto ani žádným hrubšjm smyslem postihnauti, aniž okem pozorowati můžeme!

K čemuž medle k oddjlnému rozgjmánj tyto dwa pro zdegšj žiwot newyhnutedlně potřebné společnjky rozlučowati, gelikož se nám w žiwobytj tomto gako geden ukončený celek ukazugj, a již w takowémto stawu poznáni býti mohau. Gak přepodiwnáto stwůra lidská, weškerý swět nad námi, pod námi, a wedle nás, gak společnau mocj působj na náš žiwot, naše zdrawj, na těla prospěch a ubýwánj, na geho weselost a ocháblost; gak diwně se wše, což se koli na powrchnosti zemnj, a na obloze nebeské nalezá, slunce, měsje, hwězdy w této obmezené schránce tělesné zobrazuge; gakauto silau duch náš swět celý i což na něm a w něm gest, obsahuge a podržuge; aniž mi obšjrně wzpomjnuti se zdá potřebné, sgakau mocj a činnostj prawdu a prawost, sauhlasnost a krásu, ctnost a blaženost obgjmá, až i k poznánj a weleběnj samého božstwj se wznášj, twůrce swého

w skraušenosti chwále a w něm dostatečného upokojenij nalezage!

Kdožby po tomto běžném o člověku nawrhnutj se odhodlal bezpečně určití, w gakau třjdu vlastně twor tento rozumem obdařený náležj? Máli gen gako stwořenj této zemi, tomuto widitedlnému světu náležjci uznáwán býti? Ci musj spjše, gakožto obywatel a občan giné za všemi mezemi zkušenostj našjch ležjci, nižádným tělesným smyslem pochopitedlné řjše se powožowati? anebo, — což na všechen způsob neygistějšj wěc se býti zdá — gestliže w tom samém toku časowém i k widitedlnému i k newiditedlnému oboru bytnostj náležj; gakež nám lze, o powolánj geho úsudky tworiti, anol skrowná částka našeho wěděnj, (gakkoli dost mnoho pro nás), w přirownánj k tomu, co genom o celosti widitelného světa tušjme, nikoli nedowoluge, domněnky za neklamnuu prawdu bráti: gakež tedy lze nám ze sebe samých o powolánj člověka rozhodnanti, když tjm wjce ona našjm smyslům a zwěděnjm nepřjstupná řjše bytnostj a mocj newiditedlných docela nepowědomau zemj nám zůstává? — Nenjlíž na tomto skrowném rozważowánj dosti, aby každého přeswědčilo, gak nad njru těžko anegisto, anobrž zhoła nemožno gest, pewného rozsudku dogjti, bytby se i který člověk opowážowal sám ze sebe nad swým a swých bližnjch powolánjm wůbec platnuu, všeobecnau a dostatečnuu wýpowěď učiniti.

A kterýž lidský věk by se neylépe hodil k rozhodnutí předmětu tak důležitého? — Snad věk mládeňský? — Ale gakž medle ginochowi o těchto věcech hlasu pozdwihnauti, gsau-
cjm u swětě a mezi lidem nowáčkem? — Mu-
že pudj hognost sily a zdrawy od žádosti k žá-
dosti, z gedné náruživosti do druhé, a obyčeg-
ně gsa obklopen heynem pracj a zaměstknánj, kte-
ré naň i bezděky péče o dům a výžiwu, geho
wlastnj ctižádnost a marnost uwalugj, kdežby se
dobral poklidu, rozmyslu a chuti k nestrannému
přemyslenj a důkladnému uwáženj této tak wáž-
né otázky? či má práci tu křehký, mdlý, žiwo-
ta sytý a před smrti se strachugij stařec pod-
niknauti? stařec wše wúkol sebe struchlau my-
slj powážugij, a před radostmi a weselostmi wy-
střjhgij, kterých sám wjce požjwati nemůže, a
kterých následky na swém wlastnjm těle bolestně
pocižuge? —

Wšak na gaké teprw obtížnosti w určowánj
aučelu žiwota lidského narážjme, berauce ohled
na samu rozdiľnost lidj a národů, na gegich schop-
nosti, gegich prawau, nebo strannau wzdržlanost,
na nižšj neb wyššj stupeň gich mravnosti, a na
gasnost nebo temnost časů, w gakých žijj. Ga-
ká u p. mezera mezi diwochem, *Jameos* zwaným,
genžto gedwa pěti se dopočjsti může, a kterým
koli žákem ze škol našjch, a gaký zas rozdiľ me-
zi tjmto a Keplerem, Newtonem, — mezi Sokra-
ty a Epaminondami, mezi Sullami, Cæsary a Ok-

taviány Augusty, a gegich následownjky, Kali-
gulami a Nerony; a pak teprw gaka dálka až k
oněm hlasatelům pokoge, prawdy a lásky, k Pa-
wlowi, k Petrowi, a milácku Páně Janowi! —

O gak žádaucj, gak potřebné k spasenj naše-
mu bylo, že láska a maudrost Božj se smilowala
nad člowěkem, nemohaucjm pro množstwj pře-
welikých nesnázj a obtížnostj swého prawého po-
wolánj wyšetřiti a nagiti, že geg sama potěšila a
oblažila prawdau pro upokogenj gehu mysli, pro
uprawenj gehu žiwota newyhnutedlně potřebnau!
I smilowalš se Pán nad námi zagisté, udělil nám
zplnosti swých poznánj, a dal nám k pochopenj
spasitedlné, swětlé prawdy přigiti, která gediné
od něho auplně, určitě, stegně se hodjc pro vše-
cky časy a pokolenj, pro všecky okolnosti, sta-
wy a stupně lidského oswjcenj, dobročinně po-
giti mohla. Gen ten mohl býti dárcem gegjm,
který tok časů a věčnost gednjm okamženjm pře-
hlžj, který člowěka stwořil, všecko w něm a na
něm upravuge, který nesmrtedlnau mu wdechnul
duši, a před Njmž newiděná řjše duchů a mocnostj
tak zřegmá gest, gako tento nesmjrný, widitedl-
ný swět; gen ten mohl býti dárcem gegjm, kte-
rý tělesné s netělesným w žiwé spogenj uwedl,
wšude přjčiny a účinky neylépe zná a spoguge,
akterý toto nekonečné bytnostj pásma bez una-
wenj a wlasce udržuge, tak že ani wlas na naši
hlawě nezečten nezústal, aniž bez gehu wědomj
a wůle upadá. Budiž tedy Gemu wzdlána chwála,

a neyhlubšj djkučiněnj slitownjku našemu, že nás hodnými uznati ráčil, sám opowolánj našem gak w bytnosti této pozemské, tak i za hrobem a hranicemi času nás poučiti !

2.

Gedwa podobno k wjře, gak dalece přewrácenost lidská zawěsti může, kdyby zkušenost wšech wěků nám toho hognost přjkladů a důkazů před oči nestawila. O bjdná nadutosti myslí, za kterau se maudřegšjmi sami sobě zdáme, než wskutku gsme ; autrpnosti hodné domnjwánj, že dřjwe wěděti chceme, než gsme zkaušeli, dřjwe giné wyučugeme, než gsme sami se učiti počali, že w dalekosti oko prostjráme, nežli gsme to, což neybljže před námi ležj, spozorowali : podobni gsauce onomu zpytowateli w starožitnosti , genž blaudě očima swýma mezi hwězdami, netušil, galká propaš před nohami geho se otwjrá, až uwrhnuw se do nj, opět na zem, obydlj swoge, nejljbě upamatowán byl.

Owšem žeť swětlo prawdy ze zgewenj božjho vyplýwagjej každému swjtj, kdož po cestách naučenj geho kráčj, a oswjcen býti žádá ; gsau gednak předc mnozj, genž w hustých tmách sobě libugjce předewšjm swětlem, byt sebe mocněgi na ně zářilo, zaumyslně oči zawjragj. Tak to činili oni mudráčkowé , genž w marném swém si libowánj filosofy se nazjwali ; ó bo-deyž za dnů našich nikoho wjce nebylo, genužby se zachtělo w stopě gegich kráčet i a po tom-

to nádherném gmenu bažiti; ó by každému sama zkušenost mrzkost gegich k výstraze a odstrašení podala! Čím žádanější ale dobromyslné přání toto gest, čím silněji úsudkové těchto w smyslnosti pohýžených zaslepenců každému příteli pravdy a ctnosti srdce pronikagj, kdykoli pozorowati musj, gak veřejně neb skrytě svědomj své uchlácholiti, a proti hlasu geho twrdošjgnostj se ozbrogiti usilugj. „Takliž to — prostořečj mnohý ten a takowý pošetilec —, takliž to s powolánjm našjm na negisto vyhljžj, že mi teprw odginud cizjho nahlednuj a poučenj potřebj gest? — Cjtjm sám, sebe k požjwánj a k rozkoši stwořena býti; k čemuž těchto mnohých okolků? — Sám neylépe wjm, co mi howj, co radost mi a pochoťnost přinášj! gakéž by mohlo giné pro mne powolánj býti, totoli nenj?“ — Tak saudj člověk zaslepený, u něhož ani rozum, ani svědomj k životu neprocjlo: a w skutku řeč tato gak klamná, tak opowázliwá! leč kolik tisjc tjnto ochechulujm hlasem zawedených běduge na lůžku bolestném, běduge, w těch letech, když právě čas nastáwal ze života swého gak náležj se radowati; kolik tisjc gich takto na mizinu přiwedených kwjly, anebo gak mnozj vzdychagj pod břemenem hanby a hany, a gako bjdnj, lehkomyslnj zločincowé, wlekauce se životem, s gehožto aučelem, právě pro swau po rozkošjch pralmaucj lakotnost, docela se minuli. —

Strašné pomyšlenj! — A přede nemálo bylo i gest posud takowých lelkowážných, neswědomitých osob, genž beze studu za powzbuzowatele a šjritele tohoto záhubného učenj se wydáwagj.

„Ay, dcero má drahá“ — tak mluwil před swau poslednj hodinkau giž umjragjcj otec k patnáctileté djwce, — „nic w tomto okamženj wjce nenj mého, krom toho smutného pomyšlenj, že mne wšecky radosti opauštěgj. Žil gsem owšem u weselj, ale žiwot přecházj mžikem. Ty mne přetrwáš, mé djtě, požjwey drahého krátkého žiwobyťj; požjwey tolik, co gen můžeš, radostj, a buď toliko w gegjch wolenj opatrná.“*) Práwě wšak této opatrnosti, tohoto wolenj se nejwice nedostává, a spolu tušenj čehosi wyššjho w člověku wzbuznge, nedopauštěgjcy mysliti, žeby w uspokogowánj ostnů tělesných a w požjwánj aučel našeho žitj a byťj záležel.

Wúbec uznáný mudřec z wěků dáwných, s wětšj důstognošj o člověku soudjcj Aristoteles weleslawný, rozmrzel se nemálo, wida hanebný tento nápis na hrobě poslednjho staro - assyrského krále: „Gez, pj, spi; nenjť po smrti roz-

*) W přjtomném spisu owšem by mnoho na gmenu nezáleželo, ale na důkaz, že hanebná tato řeč umjragjcjho otce smyšlena nenj, buď powěděno, že tento bohatý a chytrý Epikuregčjk byl otec oně powěstné francauzské Aspasic, Anny Lenelos, genž roku 1631 w Pařži skonál. Wiz: K. A. Schillers Gallerie interessanter Personen, swazek 2. w Berljně a Wjdni 1799.

koše žádné.“ Newrle zwolal: A zdaliž by se co giného na hrob dobytka napsati dalo? *)

Newole a nechut Stagyřana našeho gen tak dalece nad onjm králem powstati mohla, gak dalece mu práwa bylo, aby od člověka něčeho vyššího požadoval. Práwem-li ale toho od člověka žádati můžeme, toho dostatečnau a neomylnau výpověď pauze genom ewangelium božské ním dáti může; nicméně toto sprawedliwé mudrcowo horlenj, a gemný cit geho gistým gest důkazem, že toliko rozumu swému a vlastnjm náhledům zůstawená dáwnnowěkost, beze všeho zgewenj — o člověku s wětšj účtiwostja hlubokostj smeyšlela, nežli se mnohý křtěný pohan z nowěgšjch časů domajwá, a k swému pohaněnj dozwdjá.

Giný mudřec, negenom w neyspustlegšjm wěku a w neypokaženěgšjm městě swěta, alebrž u dwora cjsaře Nerona žiwot tráwiwšj, podává w gednom swém spisu, kdezbychom se toho neyméně nadáli, mjněnj swá o člověku a powolánj geho, která důmjnkám panugjcjm onoho i našeho wěku očitě na odpor čelj. „Z čehož gsem se měl radowati, — tak sám sebe se táže, — gsa w počet žiwých tworů postawen? Protoliz bych pokrmy a nápoje zažjwal? bych toto churawé, proměnáw podwržené tělo stále ošetřowal, kteréž

*) Quid aliud in havis, non in regis sepulchro inscriberes?
Cic. Tusc. V. C. 35.

bez toho zpustnauti musj, gak mjle nedostatky geho w čas mu nahrazeny nebuda, bych mu byl hlídačem, gako nemocnému? bych se smrti bál, pro njž se všickni rodjme? Ogak potupná wěc bylbj člověk, negsa s to nad pozemské věci se wznést!*)“ — Gak obtjžným břemenem nacházj mudřec tento tělo swoge, k wuli kterému by negedni rádi wěčnost prožili! Dále pokračuge wrozmluwě swé o nárůžiwostech, gjmž by se člověk nikoli neměl podáwati, ale proti njm w bog wgjti a ge podmaňowati sobě; ctnost zase nade wše gjž proto wznešenějšj

*) Quid enim erat, cur in numero viventium me positum esse, gauderem? An, ut cibos et potiones percoccarem? Ut hoc corpus causarium ac fluidum perituumque, nisi subinde impleatur, sarcirem, et viverem ægri minister? ut mortem timerem, cui omnes nascimur? ... O quam contempta res est homo, nisi supra humana surrexerit! ... A dále: Virtus enim ista, quam affectamus, magnifica est: non quia per se beatum est, malo caruisse: — zcela tedy onomu učenj o požjwánj a blaženosti na odpor: — sed quia animum laxat, ac præparat ad cognitionem cœlestium, dignumque efficit, qui in consortium Dei veniat. Senec: Natur. Quæst. Lib. I. præfatio. — Gak slawně, gak krásně, a — skorobych řekl, gak prawdiwě! — K wýstraze gednak stoika tohoto bljžeznagjcmu čtenáři ať slaužj, aby nádhernostj slow geho „zawěsti se nedáwal. Senekowa známost nebeských wěcj pauze na těla hwězdného nebe, a na widitedlné ukazy na něm se potahuge, a geho consortium Dei,“ nesmj w křestanském smyslu wykládáno býti; prawěhot Boha Seneka neznal, gakžby se byl drjwe wtěž předmluwě tazati mohl: Quid sit Deus: — pars mundi sit, an mundus? — Prawě poznánj Boha, dle slow samých Páně — gest milost: „Aniž Otce kdo zná gediné Syn, a komužby chěl Syn zge-witi.“ Mat. XI. 27.

uznává, an mysl naši rozšiřuge, k poznání nebeských věcí připravuge, a hodnými nás činj w obcowání s Bohem přigji.

S větším upokojením a mjrností uznává vznešenost ducha lidského nad pozemské a smyslné věci giný mudřec z té samé školy, stawě člověka samým bohům po boku: důstognýt to owšem člověka úsudek, až na pokořugj přimjsenj bladu ohledem na bohy. Stoik *Balbus* učiniw u *Cicera* otázku, k gakému tento swět gest aučelu? takto na ni odpověď dává: Aniž gest pro stromy a byliny, aniž pro zwjřata, ale pro bohy a lidi; gsaut bytnosti rozumu užjwagj, a rozumě nade všechno wyniká.“ *)

Slowa tato zasluhuj uwážení a pozornost. Nahljžjme z toho, že stařj giž tak dalece we swých poznáních pokročili, anoť nikoli smyslnost, a zadostčinění neskroceným žádostem, gakž to právě mnozj z našjch přeoswjcených mudrců sobě a giným rádi by na mysl kladli, za nevyšší dobré nepowážowali; ale že spíše onu božskou mocnost w duši našj, pomocj které prawě od neprawého, dobré od křiwdy, slušné od neslušného, věci pomjgegj a proměnlivé od stálých a vždy trwa-

*) Hic quærat quispiam, cuiusnam causa tanta rerum molitio facta sit. Arborumue et herbarum? . . . An bestiarum? . . . Eorum scilicet animantium, quæ ratione utuntur. Hi sunt Dii et homines, quibus profecto nihil est melius. Ratio enim est, quæ præstat omnibus. Cic. de nat. Deor. L. II. c. 54.

gjeich poznáváme a rozeznáváme, zkrátka že rozum na nevyšší postavili stupeň.

Toť gsau učinili: ale gakž to přicházelo, že při všj své uctiwosti k rozumu, předce we svých výpovědích tak welice se různili, a na odporu si stáli, a sice zrowna woněch filosofických saustawách, které nejbliže k žiwotu a moudrosti geho směřowaly?

Geden toliko rozum; a gakých rozmanitých předpisů a různých prawidel se wygewilo! — „Požjwey, však požjwage hled', by chut ta na delší časy trwala;“ — tak učil Aristipp. — „Pečug o ustanownost a poklid ducha;“ tak Epikur. „Buď střjdmý drže se gednoduchosti w přírodě“ — tak Anthistenes ze sekty Cyntikůw. „Baž po swobodě a zwolnosti;“ opět Zenon, zakladatel stoy. „Buď podoben Bohu, a snjm se sgednocug;“ — tak Plato. „Drž wáhu mezi tjm, co příliš, a co málo“ — učil Aristoteles. —

Geden toliko rozum, a což učil o Bohu? Nebesa a země, vody a powětří, hwězdy a pekel hlubeň přeplněny byly bohy a bohyněmi; on však Gediný, gediné prawý, žiwý Bůh poznán nebyl.

Podlé učenj Epikuregských byli bohové, od nichž se ale člověk ničeho nadjtí nesměl, poněwadž w hognosti blaha svého požjwagjetm nestačowalo chwjle, by na něco mimo sebe pomyslti mohli. Wjce potěchy dávalo učenj Stoi-

kúw. Tito wyznáwagjce přjtomnost bohú, a prozřetedlnosti nezapjragjce, wěřili, že bohové o lidech známost magj i o ně pečugj. Mezi oběma prostřednjho se Akademikowé drželi; brzo o tom neb onom s druhými w srozuměnj gsauce, brzo zas odporugjce: slowem, rozmeysleli se čeho určitě w úsudku podáwati.

Čemu učil gedn tento rozum ze strany trwánj duše lidské po smrti? — Shodnutj a gednomyslnost w této nauce z té přjčiny očekáwati se nemůže, poněwadž ani wpředstawách o duši se nesrownáwali. Gednomu byla pauhým dechem, druhému srdcem, třetjmu mozkiem, čwrtému krvj, pátému — ohněm, šestému ono sauhlasj z úprawy celého těla pocházegjce; sedmý gi považował počtem býti a t. d. *) Aníž se wědělo, což, podlé mjněnj našeho wěcj wůbec známau býti mohlo, co smrt gest. Někteřj myslili, že gest oddělenj duše od těla. Ginj nepřipauštěli žádného laučenj duše, nýbrž gistili, že spolu s tělem pomjgj, a že duše w tělu shasjná. Leč iti, genž oddělenj se duše připauštěli, newešli mezi sebau w shodnutj. Gedni mžikem gi z těla wytrhnauti zameysleli, ginj poznenáhla a po částkách, opět ginj dáwali gj bytnost bez přestánj. **)

*) Kdo o těchto rozliěných domněnkách zpráwy obšjrnějšj nabýti žádá, nechť nahlédne Cicer. Tuscul. Quæst. I. c. 9. 10. — Harum sententiarum quæ vera sit — připomjnuá Cicero — Deus aliquis viderit, quæ verisimillima, magna quæstio est. c. II.

**) Tuscul. Quæst. I. c. 9.

Gaká to zmatenina důmněnek a odporů, a právě u mužůw, genž žiwotu swému přigitj rozumu na stopu, a wyskaumánj prawdy za obzwláštnj aukol byli uložili, u mužůw toho národu, který gakoby za přirozeným puzenjm k hlubšjmu dušewnjmu skaumánj powolán se býti zdál; takt to bylo u Hellenských oslawowaných filosofůw a mudrcůw. Gakž to teprw s poznánjm a nahlednutjm člowěku ney důležitějšjch prawd gegich spoluobčanů wyhljžeti musilo, kterjžto čas swůg na řemesla, obchod, plawbu, na wognu a zpráwu obce wynakládati přinuceni byli? —

U Řjmanů swětowládných tjm méně w ohledu tomto wětšj radosti a upokogenj nadjti se můžeme. Zewrubného zpytowánj a proniknutj u wšeobecné prawdy, aniž hlubšjho základu nenalezáme mezi Řjmany. Gegich hlawnějšj důležitosti byly zpráwa a řjzenj obecné, wogna a podmaňowánj; k mudretwj přigatému od Řekůw pauze z chlauby a marnosti, tedy gen na oko se přiznáwali. Bohatý a rozkošem oddaný Řjman libowal si w učenj Epikurowu, nikoli pak negsa přjsným gehu plnitelem; hrdý a citem swobody opogený uchopil se prawidel Stoikůw, ney schůdnějšj cestu k samostatnosti w nich nalezage. Gak zpuslým, na těle a duši pokaženým národem za poslednjch let swé swobody a za panowánj prwnjch cjsařů Řjmané učiněni gsau, toho sawwěké letopisy podáwagj památky strašné, dostatečně dokazugjce, že Apoštol Páně, we swém k

Římanům listu, ničeho na ugmu prawdy w popisovánj gegich žiwota nepřidává. Přečtenj kapitoly prwnj téhož listu, počnau s wěrsem 24 nás přesvědčj. Zdá se, že prozřetedlnost Božská spisy Salustiowy, Senekowy, Petroniowy, Juwenalowy, Tacitowy a Suetoniowy proto gen zachowati a k našjm časum dochowati ráčila, abychom sami ze svědecwtj gegich o prawdě a gádrnosti slow Pawlowých se přesvědčili.

Wšak i to snad gest zgewný důkaz neob-sáhlé prozřetedlnosti a gegj ustanowenj, že spisowé neywýmluwnějšjho a neyslawnějšjho Římanjna až na naše časy zachowáni, a po wšech vzdělaných kraginách Europegských rozhogněni byli, že w rukau každého učenějšjho člověka se nalezagj, mjnjm totiž zwláště filosofické spisy Ciceronowy. Ačkoli tyto samy sebau dosti patrně dowozugj, gak powrchně toliko se byli Římané w mudrcwtj obhljdlí, a gak poskrownu se gim chuti a schopnosti, k wáženj ze sebe samých dostávalo; nieměně byl to muž tento, genž čistau láskau pro dobré a vzdělanost swé własti roznjcen, sneunawenau pilnostj maudrost skau-matelů řeckých kraganům swým w gazyku gegich w známost uwáděti horliwě usilowal. Gsauť spisowé filosofičtj gehu welký sklad pro wšecky wěky, kdežto mnohostranná učenost a zhěhlost řecká se nalezá; gsauť však i patrný a neklamný důwod, njmž prawda ta se stwyrzue, gak

při všem namáhánj a při všeliké schopnosti duch lidský nedostatečen gest, člověku každému ney-potřebněgšj a neyprospěšněgšj prawdy sám ze sebe wynášeti a rozšiřowati, neuwáděge i sebe i giné w nedorozuměnj a zřegné odpory. Tak tento na slowo wzatý řečnjik a konsul od prozřetelnosti božské všemu tehdláž čtaucjmu a myslj-cjmu swětu téměř za slawného zwěstowatele té důležité a weliké prawdy byl wywolen : „Že člověk motagjcy se nedohledným bludištěm swých toliko sobě odporugjcych poznánj, bez poučenj božského, nikdy k gistotě, nikdy k upokogenj, k prawému náhledu a seznámenj se s powinnostmi swými, aniž k dosaženj swých naděgj, a k čemu vlastně určen gest, přigjti nemůže.“

Cit tento nestatečnosti mysli lidské a wědomj o slabosti gegj musilo wůbec na srdce dolehnauti, aby žjžnjce a lačnjce po prawdě a spravedlnosti před Bohem úmyslowé lidštj proniknutí, aby takto přjmo na přjchod a učenj wyslancůw geho připraweni byli, gakož i to ho, genž samo slowo (rozum, *logos*) gest, genž tělem učiněno gest *), a cesta gest, a prawda, i život**), i blaženost; krom něhož žádný k Otci nepřicházj, kterýž geg poslal. Tak prawdiwá gest přjpowěď prorokůw: A buďau všickni učeni od Boha. ***)

*) Jan. I. 14. **) Jan. XIV. 6. ***) Jan. 44. 45.

Kristus prišel i wyslání geho: swět uwěřil i wěřj posud. Přigali gsme slowo žiwota wěčného. Gak máme Bohu děkowati! gak geg plesagjce pro smilowánj geho a spasenj naše welebili! —

Tuto-li pokaženost mrawů hlubokau a těch-toli hanebných neprawostj u swých sauwěkých hognost Apoštol Páně za zřegný trest Božj pokládá, „že poznawše Boha, nectili gako Boha, ani gemu děkowali: ale marnj učiněni gsau w myšlenjch swých, a zatmjno gest nemaudré srdce gegich, měwše se za maudré blázni učiněni gsau“ *); gak strašné teprw saudy Buh na ty pustj gešto i za dnů našjch swémyslně a hrdě mysl a srdce swé před oblažugjcjm učenjm toho zawjragj, gegž otec smilowaw se poslal, a kterýž z nezměrné lásky az pauhého milosrdenstwj přišel, aby hledal a spasil, což bylo zahynulo **); na ty, genž se za ewangelium hanbj, za tuto moc božj propůgčenau k spasenj každému wěřjcjm?! ***) —

3.

Z posud powěděného vyplýwá, gak ne-
snadno, ano, docela nemožno gest, aučel a určej
člowěka s gistotau a dostatečně položit; a
gakžby mohl zárodek hedwábnjho čerwa we swé
slupce — a byľby i lidským rozumem nadán byl
— gen tušiti, gaké změny snjm se djti budau, a

*) k Řjm. I. 21. 22. **) Luk. XIX. 10. ***) k Řjm. I. 16.

co posléz sám bude? Widěli gsme též, gaké smělé akwapné úsudky při wšj obmezenosti wěděnj našeho tu i onde otéto věci se twořj, tak gakoby tato pjd' času, a mžik žiwota giž nás dostatečnými činily, o minulosti a budoucnosti, o času a wěčnosti hodnowěrná a platná rozhodnutj wydáwati. Taklby bylo, kdyby gednotliwá krúpěg, w toku mocné řeky unášená se opowázila nám zpráwu dáwati o pramenu, z něhož pošla, a o neobmezeném moři, do něhož s nepočetnými tisjci giných se walj. — Neminulo nás též, že giž za neydáwněgšjch wěků swoboduň, předsudků prostý duch lidský na mnoho padl a w život uwáděl, což i w pohanstwu gakožto gjtro wyššjho učenj, zgewenj božjho totiž a ewangelium swatého se powažowati může, čjmž se úmyslowé připrawowali, aby tjm horliwěgi swětlo z wýše w sebe přigjmali. Snad gsme nad wěky předešlé rozmyslněgšj? — Budiz; a bylbychom i mnohem wjce, než w skutku gest; wždy prozřetedlnost a maudrost káže, přjliš mnoho sobě nedůwěřowati; neboť při wšem wěděnj našem otázka owšem zůstává: proto-li giž to, což neylepšího, a w rch prawdy gest, známe? A w skutku, neznámost neywyššj prawdy a dobra wždy gen škodliwým nedostatkem gest, ktercým se honositi, žádnému mandrému nenapadne. Poznánj však toho, což neyprawdiwěgšjho a neylepšího gest, toliko z Boha, pramene wšj prawdy a dobroty, vyplýwati múz; leč ubohý, hrjčenem

uhnětený, a Boha odcizený člověk prahna po blaženosti slyšj wnitř sebe hlas zákona, powinnost, často přetěžka u powinnost mu ukládagjcjho, slyšj strašný hlas rozhněwaného soudce, geg káragjcjho, gemu spolhrůžkau zlé následky za přecíněnj předstjragjcjho, a tudy giž wneštěstj abj-
dě sebe pociluge. Odtud rozbrog ten s samým sebau, odtud to mrzké wykrucowánj, kterakby se dalo požíwati a šťastným býti — bez Boha; odtud ono plaché snaženj, gakby gen swědomj ukoneyšiti, a stawenj a bořenj bez konce nowých mrawnosti saustaw pro zdegšj žiwot, genž podle mělkosti lidských náhledů i swůg podobně základ magj. —

Což mnedle gest to, čeho se z Boha dozwdáme o aučelu a powolánj člověka?

• Dřjwe záměr, nežli běh; dřjwe aučel, nežli prostředky znáti třeba! — Kterýž gest tedy prawý aučel člověka? —

Milo mi, a buďet i čtenářům mogjm, že probrawše se pošmaurnau a newljdnau kraginau, giž k čistěgšjmu a čerstwěgšjmu powětřj přicházjme, a zemi, smrt a wěčnost gemným swětlem prawdy božské k dokonalému nahlédnutj powolánj našeho ogasněnanu spatřugeme. Komužby se nepowznesl duch i srdce, kdožby neokřál radostj nahljžege do wěčně trwagjcjho ráge lásky a blaženosti? —

Bůh gest láska: *) Tot gest, čemu nás Bůh, čemu nás zgewenj wyučuge, — Bůh gest

*) Jan, I, v, 8.

aučel. Geg milowati gest powołánj a blaženost naše.

Bůh gest Lásk a. Co znamená slovo láska (*αγαπη*, caritas)? Mnohowýkladnost slova toho činj potřebné bližšj určení významu geho. Výraz „láska“ znamená zde náklonnost mysli a vůle k činěnj radosti předmětu své lásky, k zdokonalowánj a oblažowánj geho. Za tjmto významem gest tedy láska — radost z radosti milowaného. Tak smeyšlege stwořil a chowá Bůh lidi, tak smeyšlege pečuge Wšemohaucj oně, a tak všemaudrost geho bez přestánj usiluge samostatně o zlepšenj, zdokonalenj a oblaženj lidstwa. S takau láskau miluge Bůh člověka, a negenom člověka, nýbrž vše, což dýše, cjtj a bytnost má; následowně i žiwočicha gednohokaždého.

Nicméně láska tato k tworům gest toliko odlesk a záře oné nekonečné lásky a blaženosti, w které geho bytnost a podstata předewšjm záležj. On, dokonalost gsa, anobř pramen všj dokonalosti, gakž mohl tento všewědaucj, všemaudrý, neysvětěgšj a neyblaženěgšj něco krom sebe milowati, coby se mu whodnosti rownało: radost Geho nad sebau gest blaženost prostá všeho obmezenj — ze sebe samého a nad sebau samým.

Bůh gest Lásk a: Co gen oko krásného widěti, ucho ljbezného slyšeti, duch prawého, welikého a wznešeného pomysliti, srdce blaho-

slaweného kdy pocítiti může a po věky co gen slawného a blaženého widěti, slyseti a pociťowati wstawu budeme, to vše gest w Bohu, negen částkami a vlastnostj, nýbrž podstatně obsaženo. On sám gest pramen všeho rozumu, všj krásy, všj swatosti a blahosti. Gak blažený musj tedy Bůh, gak welice tento milowánj hodný, neskončený duch w spatřowánj swé krásy a moci, a dokonalosti, — a w powědomosti této swé bytnosti a této swé lásky býti! a právě proto stwořil člověka k obrazu swému (žiwému), k obrazu Božímu stwořil mne. *)

Bůh gest láska: hrob a smrt nemá žádné pro mne hrůzy. Milostiwostj a dobrodinjmi blažicj sebe láska nemá konce; oblažugeť i sebe oblažowánjm. Gakýž to potěšitedlný výhled pro mne po všecky věky věku bez přestánj a konce!

Ale — ach! gsem člověk padlý, a zplozen whřjchu; ó nešťastného pádu pokolenj našeho w prwnjm všech lidj! — Odstup skljčenosti a malomyslnosti ode mne! útěcha a nowá posila mne ostkwjwá, wystawugje w duši nezměnnau pravdu: „Bůh gest láska.“ — „Takř Bůh milowal swět (zpuštěného, pokaženého člověka), že syna swého gednorozeného dal, aby každý, kdož wěřj w něho, nezahynul, ale měl žiwot wěčný“, (wěčnau blaženost; Jan. III. 16.)

O, kohožby nepodmanili citowé neywwracnějšj a nepudili k wděčnosti a lásce za tuto hognost a

*) I. Kn. Moz. 1. v. 27.

welikost rozumem nepostihlých smilowánj Božjch a geho lásky bezkonečné; kdožby neoněmě w prachu mu se nekořil aneklaněl, a neslyšel plesánj nad Betlémem se wznášegjch nebeských kúrů, a w sláwozpěwjch welebjcjch přjchod w nowě zrozeného spasitele: Sláwa na wýsostech Bohu, a na zemi pokog lidem dobré wůle! *)

Ale gak potěšen powstává opěť z prachu člověk sneypožehnaněgšj mezi ženami wolage: Duše má welebj Hospodina, a weselj se duch můg w Bohu spasiteli mém. Luk. I. 46. 47.)

Tak působj a takowé aučinky přinásegj zgewenj Božj, pogjmána gsauce myslj newinnau a k dobrému náchylnau, a chowána gsauce w srdeci pokoře a trpěliwosti odewzdaném; tjm se zřegmě stwruzgj prawým wšemu lidstwu wydaným ewangelium býti, tjm dobrým, radostným, ba neyradostněgšjm poselstwjm, wyslaným od Boha k pokolenj lidskému gak zewnitř tak i wnitř uhnětenému.

Kdež medle — táže se můg čtenář — kdež

*) Dle půwodnjho textu: *εὐδοξία*, zaljbenj, radost, milost (w. Mat. XI. 26.) měloby tedy býti: „na zemi pokog, lidem dobrá wůle (milost před Bohem) II. 14. gakož i w staršjch přeloženjch českých se nalezá. Kdožby pomyslił, že tento dosti patrný rozdjl w čtenj od wynechánj gedínké pjsmeny pocházj: *εὐδοξία*; mjsto *εὐδοξία*. Dosti pohnůtky, aby ti, kterj k Bohoslowj se oddati hodlagj, přjležitosti gjm k naučenj gazyka řeckého podáwané, ochotně použili.

zůstává onen sljbený aučel, ono powolánj člowěka, Bohem samým wyswětlené a gasně njm wyřčené?

Můžeme-liž opravdu takto se tázati, wědauce, že Bůh láska a člowěk mu k obrazu stwořengest? — Tys pro lásku stwořen a máš, gakož i On gest, lásku a býti.

Uweďme sobě na mysl onoho zákonnjka, genž se Pána našeho, pokaušege ho, otázal: Které gest přikázanj weliké wzakoně? a poslyšme pozorliwě a s rozwahau odpověď spasitelowu, mysljce, že poneyprw gi slyšjme, genžto dj: „Milowati budeš Pána Boha swého, z celého srdce swého, ze wšj duše swé, a ze wšj myslí swé. — Druhé pak gest podobné tomu: Milowati budeš bližnjho swého, gako sebe samého.“ Na těch dwau přikázanjch wšecken zákon záležj i pro-
roci. *)

Zde wtěliwšj se láska dáwá odpověď mudráčkowj, zamejšlegjcmu we swých chytrůstkách wěc neyduležjtějšj šalebným dotazem zneuctiti, a snažjcmu se lstj swau spasiteli osjdlá klásti. I owšem mu tjmto Pán náš nic nowého neodpowěděl; neboť prwnj a neyhlawnějšj přikázanj nalezá se w 5 kn. Mogž. VI. v. 5; druhé pak w 3 kn. XIX. v. 18. Kdož wšak tato dvě mjsta s pozorným a nábožným duchem pro-

*) W půwodnjm gazyku: *Αγαπήσεις Κύριον τὸν Θεόν σου . . Αγαπήσεις τὸν πλησίον σου . . Mat. XXII. v. 36. 37 — 39. 40.*

čtjá, zagisté w nich Boha toho, kterýž láska gest, shledá i nalezne, a čtenj kapitoly XIX, kdežto wszude pozornost zákonodárcowa i w maličkostech, zvlášť na bjdné, hluché, slepé, starce, s mnohonásobným opětowáním: „neboť gá gsem Hospodin“ se obgewuge, bez pochybnosti zagme srdce a slzy w oči wylaudj. S gakýmž ale twrdým a hrubým národem bylo se Bohu objrati! —

Někdo-liby w přikázanj prwnjm nepodotknutj, kterak se k tělu chowati náležj, pohřešowal, ten nechť pomnj, že Bůh staré i nowé úmlawy tentýž gsa, chce toliko w duchu a w prawdě *) ctěn a milowán býti, a že tělo we službě ducha stogj, aspoň státi má. **)

Důležitějšj zdá se namjtká býti: Gak milowati, co nenj k widěnj; Bůh-tě duch. — Třebalíž k milowánj Boha, anobrž kohokoli očjtělesných? Přjběh o člověku od narozenj slepém nebude ti neznámý. ***) Aniz gsa od slepého žádán, slitowal se mimo něho gdaucj spasiel nad njm, plinul na zemi, učinil bláto ze sliny, i pomazal njm oči slepého, řka: Gdi, umey se w rybnjku Siloe. A on šel, umyl se, i přišel wida. — Zdaliž mysljš, že člověk tento nabuda zraku swého, wjce na toho, kterýž mu oči pomazal, kterýž mu našjdil k rybnjku Siloe gjti a se umýti, nespomenul, aniz lásky a wděčno-

*) Jan. IV. 23. **) Giž u Salustia psáno stogj: Animi imperio, corporis servitio magis utimur. Bel. Cat. c. 1.

***) Jan. IX. v. 1 — 7.

sti k dobrodinci swému nepocjtil? — Twé-li vlastnj srdce — postaw se gen na geho mjsto! o giném tebe nepřesvědčuje, poučj tě dálšj běh tohoto udánj.

Stál před farizey i zlořečili gemu: poslyš medle, co prawil! — „Toť gest gisté diwná wěc, že wy newjte, odkud gest, a otewřel oči mé. Wjme pak, že Bůh hřjšnjku neslyšj; ale kdoby byl ctitel Božj, a wůli geho činilby, toho slyšj. Od wěků nenj slýcháno, aby kdo otewřel oči slepého tak narozeného. Byť tento nebyl od Boha, nemohlby nic učiniti.“ — I wyhnán gest od nich člowěk obdařený zrakem, neznagjcj posud dobrodince swého. Ježjś geg nalezl a ptal se ho: Wěřšli ty w Syna Božjho? — Odpowěděl on a řekl: Ikdož gest Pane, abych wěřil w něho? Dj mu Ježjś: Widěl gsi ho, a kterýž mluwj s tebau, onť gest. A on řekl: Wěřjm Pane: a klaněl se gemu. *)

Tak spasitel náš si počjnal a počjná w nalezánj cest k srdci, klásce a wjře; — dobrodijnm a opět láskau. Zdaliz i tobě chybuge láska a dobrota Božská, žeby neměl proto Boha milowati, poněwadž oči twé newiděly geg? —

Předstaw sobě w mysli den narozenj twého; a deyme tomu, žeby srozumem, gaký nynj tobě gest, okolo sebe patřiti, dozwdjdati a pozorowati byl mohl; čchož bys byl dřjwe o swém do

*) Jan. 1X. 24. — 38.

žiwota wstaupenj gen tušiti mohl: zdali tuto ti-
 chau oblažugjčj radost w celém domě, w němž
 gsi se narodil, přjprawy a chystánj všelikých po-
 třeb k přigitj twému, zdaliž to laskawé winutj se
 k tobě twých bratřj neb sester, to w ljbém zamy-
 šlenj pohřžžené oko otcowo, zdali ono sladké
 usmjwánj matčino, která s laskawým okem a s
 tanžebnostj ruce swé po tobě rozpiala, a s wrau-
 cjm zaljbenjm k srdci swému tebe winula? — O
 zagisté by sobě byl pomyslił: w zemi lásky a do-
 broty samé gsem tuto wstaupil, že mne slabého,
 a toliké péče a ošetřowánj potřebugjčjho cizince
 s takowau srdečnau ochotnostj přigjmagj! — A
 gakž, slušnoliž práwem, aby nynj, gsa dospěleg-
 šj w skušenosti a náhledlegšj; wěda, že všecky
 tyto přjprawy k přigitj twému do žiwota, ta peč-
 liwost otcowa, ta láska přjzných, ta sladká
 přjwětiwost matčina, a přepotřebný tobě pokrm
 z prsau gegich, ku kterým tě s wraucnostj klad-
 la, gediné a předně skutek Božj gsau a zřizenj
 gehu wše to se stalo; neslušnoliž, aby w Něm se
 radował, Geg milował a s neyhlubšj wděčnostj geg
 poznáwal, aniž očj potřebu mage wjce k pozná-
 nj takowému, a takowéto lásce! —

Nenjliž den každý, gegž občerstwen a zdráv
 i se swými počjnáš, nowé zawolánj tebe do ži-
 wota hlasem wládnaucj světem lásky Boha twé-
 ho? Geho gest země, nesaučj tebe, gehu slun-
 ce swjtjčj tobě, gehu wzduch gest, kterým dýšeš,
 gehu gest nočnj dobau hwězdami osutá obloha

nad tebau i s gasným, tichým měsícem, zowau-
cjm tebe k rozgjmánj a poklidu. Leč který spis,
který žiwot lidský by stačował k wypočjtánj a
uwáženj všech smilowánj a dobrodinj Božjch na
duši a na těle, w řjši přírody a milosti, w řjzenj
gednotliwých lidj, celých národů, až i weškeré-
ho pokolenj lidského po tolika stoletj a tisjctetj!

Neskládey tedy winu na oči a na zrak: měg
toliko srdce a cit, i poznáš, že ač newida Bo-
ha, geg předc ze srdce, z celého srdce a z celé
duše swé milowati můžeš.

Dj Žalmista Páně, wytýkage lidstwu chlad-
nau nedůwěru: Zdali ten kterýž wstjpil ucho,
nebude slyšeti? aneb, kterýž způsobil oko, ne-
widj? *) Stegným, ba wětšjm právem dá se
otázka činiti: zdali ten, který stwořil a způsobil
srdce lidské, zdali Buh, pramen wšj lásky, ge-
necitedlným k milowánj sebe učiniti mohl, kdež-
to lásku od každého bez obmezenj žádá a po-
raučj? —

Mohl-ližby kdy, čeho by nám byl nedal,
žádati? Newolá-liž Apoštol národů gakoby u wy-
trzenj: „Láska Božj rozlita gest w srdcech našich,
skrze ducha swatého, kterýž dán gest nám.“ **)

Gestliže pak Boha newiditedlného zřjti ne-
můžeš, widjš nicméně bližnjho, bratra swého,
spatřnge w něm — to ho, kterýž k wůli tobě a
z lásky k tobě božstwj odložiw wtělil se a tělem

*) Žalm. 93. v. 9. **) k Řjm. V. 5.

učiněn gest; spatřuge w něm toho, který gakožto z našinců geděn přebýwal mezi námi, nás uče, co činiti máme, a sám čině, čemu vyučowal; který za nás bez winy gsa, trpěl, až i pohaněn w národu swém a wyvržen, hanebnau smrt křjže podstau-pil, spatřuge w něm syna Mariina Jesu Kri-sta! Geg pastýře dobrého, *) položi w-šjho žiwot za owce swé, kterýž znage swé, i od swých znán gest; genž milo-wa w swé, kteříž byli na světě, až do kon-ce ge milowal. **) Uč se geg znáti, twé vlastnj spasenj toho vyhledáwá, k tomu nutj. Před-staw sobě onu strašnau noc, w njž tento newinný byl zrazen a wydán w ruce swých nepřátel; wstup mezi učedlnjky geho, a slyš poslednj slawnau ge-ho modlitbu, w kteréž se i za tebe — tak dáwno tebe předcházegé — s pozdwiženýma k nebi oči-ma modlil. ***) „Otče, přišlať gest hodina, osla-wiž syna swého, aby i syn twůg oslawil tebe: gakož gsi dal gemu moc nad každým člowěkem, aby těm všecněm, kteréž gsi dal gemu, on ži-wot věčný dal. Toto gest pak“ — dobře uwa-žug! — „toto gest pak žiwot věčný, aby poznali tebe samého prawého Boha, a kteréhož gsi poslal, Ježjše Krista.“ — Wlastně tedy žádná giná wýmjnka, než láska k Bohu, a k Ježjši Kristu, kteráž wúbec sprwnj a

*) Ezech. XXXIV. 11 — 16. a 23. 24. a Jan. X. 11. a dále. **) Jan. XIII. 1. ***) Jan. XVII. 1 — 3.

neyhlawnějšim přikázáním w gedno splýwá, a tož samé gest.

Chtělliby pak někdo namjtati, že poznání gest wěc rozumu, nikoli ale srdce se týkající; tomu s pewnau gístotau se odpovědjeti může: Kdož může Boha, kdož Ježíše w prawdě poznati, leč by Ježíše nezamilował, a vždy wjce a wjce a wraucněgi nemilował? — Giž maudrá a přelaskawá řjzenj Boží s pokolenjm lidským, podiwné geho postupování k wyswobozenj lidstwa padlého, gestliže se náležitě powážj a k srdci připustj, gsau s to, negenom dostatečné poznání, ale i wraucj lásku wzbuditi a roznjtiti. Kterakž by se to bylo stalo, že gdaucj do Emaus uředlnjkowé we společnosti teprw předewčjrem ukřižowaného, a dnes z mrtvých powstalého mistra, gegž aby nepoznali, oči gegich držány byly, — že patřjce za zmizelým, prawili wespolek: Zдалиž srdce naše w nás nehořelo, když mluwil nám na cestě, a otwjrál nám písma? *) — Toto obapolné wyznání milující se dušj, přenešeno wchladný význam slow, nic giného neznamená, než: Blažilo nás nad mjru wyučování geho, srdce naše přetjkala láskau.

Tak bychom tedy neyauplnějšjho poukázání na aučel náš a powolání lidské ze samých ust a ze srdce newýslovnau láskau k Bohu a k člověčenstwu přeplněného od samého Pána

*) Luk. XXIV. 32.

našeho, právě kdy se smrt podstaupití chystal, byli dosáhli; a není jiný, než: Boha, a toho, kteréhož poslal, Jesu Krista poznání a milování. V tomto poznání a v této lásce záleží blaženost, a blaženost ta jest určenj, powolání twoje a účel twůg, bez výminky, na vždy a bez konce po všechny věky věkůw; w nich jest obsažen pro tebe i každého člověka, život věčný, a sice již w času nynějšm: tuto neplatí žádné: přigde a bude; — již jest a zůstane věčně, s tou toliko ducha a mysl podnášegjci gistotau, že ještě se neokázalo, co budeme, wjme však, že když se okáže, podobni gemu budeme, *) a gedno budeme s Ježíšem, jako Ježíš s Otcem gedno jest; že tu, kde Ježíš náš vykupitel a spasitel jest, i my budeme, hledjce na sláwu, kteráuž mu dal Otec, genž geg milowal před ustanowenjm světa. **)

4.

Co gsme sobě w pogednání tomto uložili, byloby tedy již z hlawnj částky přeswatými slowy a wýpovědmi Páně rozhodnuto a zodpowjáno. Aučel a určenj člověka beze wšj pochyby jest Náboženstwj. Onoť záleží w živém, skrze lásku působeném a působjcjm poznání Boha

*) 1. Jan. III. 2. **) Jan. XVII. 22 — 24.

a Jesu Krista; záležj w milowánj Boha a Ježjše. *)

Prahna a dychtě každý čłowěk po blaženosti přirozeně ktomu se nese, aby i cesty a prostředky wyhledáwal, kudy by gj dogjti mohl. Nenjlž tedy radno, aby náboženstwj mezi prostředky k blaženosti, gakožto přednj, zwláštňj, neygistěgšj a neypotřebněgšj napomahatel k témuž cjl uznáno a užjwáno bylo?

Námjtk a. „Čemuž se tázati? Náboženstwj, dle poněťj, gakéhož gsme o něm podali, gest gediné prawdiwé, a zasluhuge mezi prostředky k blaženosti prwnj a neywyššj mjsto.“ —

Saud tento o náboženstwj žádnému tušjm ctiteli geho wěrnému dostatečen nebude; nebož cena a důstognost geho nemůž dostatečně poznána a dle zásluh wážena býti, powážuge-li se toliko gakožto prostředek k blaženosti, gsaučel a cjl sám. Tedy aučel i prostředek spolu?

Takť se mi zdá, a sice z následugjcjch přjčin:

1. Nebezpečno gest, náboženstwj za prostředek k blaženosti wydáwati a tjm snižowati. Blaženosti owšem wšickni žádagj; gsauliž pak wšickni na tom usrozuměni, coby blaženost znamenala, a w čemby záležela? — Wi-

*) W smyslu tomto až ku konci práce této náboženstwj se považowati bude.

dělit gsme (Odd. 2.) kterak člowěku samému sobě zanechanému, přetěžko, ano nemožno gest, powolánj swého nagiti, a sgistotau dostatečnau udati. Giž tu na wchodu nesnáze. Leč pustjce mimo spor o ponětj blaženosti, deyme tomu, že wůbec w sobě ten samý má wýznam, opět mjsto prwnj, giná nesnáze se naskytuge, a sice :

2. „Tauže po blaženosti, nezamjám i prostředku kterého třeba : wšak — řekne snad někdo — čemu bych neměl wůli mji, dáwage přednost podlé mého vlastnjho nahlednutj prostředku wybranému přede wšemi ginými ! — nepřekážmj a neškodjm to čině nikomu, nebuď tedy i mně zbraňowáno ! “ —

Že tjmto způsobem od pradáwných wěků se smeyšlelo, swědčj hádky Stoikůw, Epikuregských, Akademikůw, spor wedaucjch o to, w čemby wrch blaha a zlého záležel, (*Cic. de bon. et malor. V. lib.*) a že i w nowěgšjch, ano i w našjch časech nad těžkostj tauto posud se neswjtězilo, toho buďž z mnohých důwodem ona rada u p. kterauž wýše gmenowaná *Lenclos* od otee swého přigala ; toho buďte důwodem práce negedněch spisowatelů, rozpauštěgjcjch w swět : Náboženstwj w mezech rozumu, mrawná naučenj bez Boha, bez zgewenj, a bez Jesu Krista. Z tohoť nahljžjme, že owšem každý z lidj po blaženosti se shánj ; gedn wšak ginjn nalezati w požjwánj smyslném bez Boha a bez swědomj ; giný, ač wjru w Bo-

ha a na nesmrteľnosť podržuge, nicméně wju w Jesu Krista k mysli a srdci připustiti se zpěčuge; naproti tomu giný ničeho za prawdu nepřigjmá, kromě co na swé oči widj, a čeho smysly a rozumem swým ponjti a chápati wstawu gest; a opět giný tlachage o zákonech mrawů, o ctnosti a wznešenosti lidské, hrdě a sausměškem wšjm, což Bůh azgewenj slowe, gakožto zádu mčiwost a powěru zamjta; a takť se stáwá, že mnohý buď nedošlý, buď přepiatý rozumek, zachwácen bauřemi náuž wo tj, po zbrani sahage sam o wládny m pánem žiwota swého býti se domnjwá, anebo zemdlen a wysjlen před časem do wln se řjtj, gako onen Angličan w Paříži gen proto do Sekwány skočiwšj, poněwadž — ó přebjdné a chatrné pohnutíky! — poněwadž nic nowého wjce na swětě k požíwánj nenalezal.

Wlastně wšak wšickni tito wesměs gednu a tuž samu wěc wyhledáwagj; toliko we wolenj a užitj prostředků se různj, totiž: w smýšlenj a činěnj, kteréž každý k blaženosti a štěstj swému ginak obracuge.

3. Neznámost aučelu i poznánj prostředku zate mňuge.

Člowěk, odwoláwage se na swá puzenj a dychtěnj po blaženosti, z toho uzawjrá: Tedy gsem přinucen ge uspokogiti. Podiwný to záwěrek! Tutoli žádost, tatoli puzenj, ty, kterýž tak náramuč prahneš, sám sobě gsi přitwořil a-

nebo byla bez podjlu a bez přiwolenj twého, odginud tobě dána?

Žes k blaženému stawu a žitj stwořen, zagisté poznáwáš, aniž zapřjti můžeš, že ten, genž k blaženosti tebe způsobna učinil, tjm swau srdečnau ochotnost a dobrotu na gewo dal. Sud nynj sám nad prawotau úsudku a záwěrku swého: Coby měl w pokoře, lásce a wděčnosti gemu se oddati, genž bez zásluh twých z pauhé lásky k tobě se sklonil, ty nedbage na něho, toliko zamiłowán sám w sebe, s sebau se pěstjš, k sobě lneš, hrdým anesytým okem do swěta patřjš, wykazuje se heslem swým po rozkošech, a w předsudku wolage: „Chci se radosti a weselj podlé swé chuti oddati;“ kdežto wše, což kolem tebe se nalezá a na tebe působj, z cela ginými určeněgšjmi rozkazy se řjdj bez ohledu a wýmjnky osobnosti twé naprosto. Lépeř by bylo k wěcem kolem sebe stwořeným se připogiti a slaučiti, zwláště pak wládaři stawenj tohoto welikého se podrobiti; tak gako Saul (Šawel) křesťanů prwnjch stihatel, gsa rychle obkljčen swětlem z nebe, na zem padna, a třesa se a boge se, řekl: Pane, co chceš, a bych činil? *)

4. Náboženstwěj, gsauc pauze prostředkem k blaženosti považowáno, a tak snjženo, nemůže Bohu se ljbiti, aniž k prawému spasuj slaužit; neboť mjsto Bohu milé oběti, howj

*) Skutk. Apo. IX. v. 6.

toliko milovánj sebe samého a njzkému soběctwj. Tjmtó způsobem nemilugeme Boha, aniž ctnost, z lásky k nj, k dobrotě a kráse gegj, což giž dáwná, ač tuto rozuměgšj zpohanilost za ne-wyhnutedlnau powinnost ukládala. *) Slušnoliž, aby samým Bohem wyučeny křesťan u věci této stál za pohany? — Owšem gest mi powědomo, že znage slabost naši, na ni we swém smilovánj se ohljžj a showjwá; nicméně ale zřegmý gest gehó rozkaz: Hledeyte neyprw králowstwj božjho a sprawedlnosti gehó, a toto wše bude wám přidáno.**)

Kdožby se pustil w odwážliwost tu, wydáwage se za maudřegšjho, laskawěgšjho, dobrotiwěgšjho, nad poslaného Páně, kterýž žiwot swůg za lid obětowal, nad Pána a spasitele našeho, Je-su Krista?

On pak sám, genž prawda sama gest, rozhodnul; on wyhlásuge blaženost a náboženstwj, za gedno a tož samo, za prostředek a aučel; — kdožby se osmělil giný smysl ze slow gehó wynucowati, než který sám wně wložil: Toto gest pak žiwot věčný, aby poznali tebe samého prawého Boha, a kteréhož gsi poslal, Ježjše Krista.***)

*) Suis te oportet illecebris ipsa virtus trahat ad verum decus. Cic. seu Scipionůw. c. 7. — Oderunt peccare boni virtutis amore. Hor. l. epist. 16. v. 52.

) Mat. VI. 33. *) Jan. XVII. 3.

Anebo, zdaliž gest widěti ze slow Pawlowych, že blaženost w něčem giném než w lásce k Bohu a k Jesu Kristu pokládá? — Tato láska gest mu aučel, gest mu prostředek, protož zwolal puzen gsa láskau planaucjm srdcem: „Kdo nás odlaučj od lásky Kristowy? zarmaucenj? aneb úzkost? nebo protiwenstwj? zdali hlad? čili nahota? zdali nebezpečenstwj? čili meč? — Gist gsem zagisté, že ani smrt, ani žiwot, . . ani nastáwágjej věci, ani buďaucj, ani vysokost . . ani hlubokost, ani kterékoli giné stwořenj nebude moci nás odlaučiti od lásky Božj, kteráž gest w Kristu Ježjši Pánu našem.“ *)

Z tohož gasně gest widěti wznešenost a hodnost lidskau přede všjm giným tworem zemským, a co opředmětu tomto slowautuý gedem spisowateř stručnými slowy a gako w obrazu prawj, zasluhugé, aby k mysli připuštěno bylo: „Prwnj rozdjl mezi člověkem a zwjřetem aniž gest swědomost sebe, aniž uprawenj mrawů; — neboť těchto hwězd aspoň paprslečky zasahugj w njzký zwjřecj obor: — alebrž náboženstwj, negsauc ani cwičenj, aniž pauhá náklonnost; nýbrž srdce člověka wnitřnjho, a tudy oněm teprw za základ slaužjc.“ Gak prawdiwé a hlubokomyslné gest wyznánj welikého swatého otce o Bohu: Ty wzbuzugeš člověka, aby sobě libowal w chwálách twých, anoť gsinás učinil podlé sebe, a nemá pokoge srdce

*) k Řim. VIII. 35. a dále.

naše, dokud neodpočine w tobě. *) — Rozkoš ta, a toto radovánj se w Bohu, toto odpočinutj w něm gsau w gednom známky blaženosti žiwota věčného, gakož i poznánj Boha a milovánj geg znamenagjce, náboženstwj ustanowugj. Z toho snadno uzavřiti můžeme, s gakau rozkošj a blahostj z rukau stwořitele swého vyšlý a k swědomosti sebe procjilý prwnj člověk k Bohu swému oko a srdce pozdwihnul poneypřw w lásce geg poznage, a poznánjm milowati počnage. Powolánj gehu byla sladká powinnost Boha znáti a milowati, a w tomto měla neyčistšj a neyvyššj blaženost gehu záležeti. O, že tak brzce gi zmrhal gak pro sebe, tak pro všecku následugcj pokolenj!

Nepřicházjme wjce, známeť to pohřjchu wšíckni, s tjm srdcem na swět, gak ge Bůh byl na počátku spůsobil; wnitřnj staw člověka přišel na zmatek, i nemůžet mu poznánj a milovánj Boha té rozkoše, té blaženosti dopřjwati, s gakau Adamu wrági i srdce i oko k Bohu se otewřelo. Odtud nářek wýš gmenowaného swatého biskupa: Tentoliž člověk tě chwáliti chce, se swau smrtedlnostj všude se nose, všude se nose s swědectwjm hřjchu swého, s swědectjm, že Bůh se protiwnge pyšným; a přede se snažj člověk chwáli-

*) Tu excitas, ut laudare te delectet, quia fecisti nos ad te, et inquietum est cor nostrum, donec requiescat in te. S. Aug. Confes. I. 1.

ti tebe? *) — Prwnj onen pokog, prwnj ono nebe gest pro nás ztraceno, wšak — Bůh gest lásk a, a hognost smilowánj geho tak weliká, tak neobmezená, že toliko na prawdiwé wůli nášj záležj, chcemeli opět poklid ten, a ono nebezskati. Leč mjsto požjwánj čistého, gakéž nám ze začátku udělowáno bylo, wěčná ona láska, neměnjc se w swé podstatě, úst a w le č i t e l s k ý uchystala pro nás, gemuž předstawen gest ukřižowaný s trnowau na hlavě korunau, — zprawuge, h o g e a p o m á h a g e p l n l á s k y a s l i t o w á n j . D á w á s e t j m t o d o s t i g a s n ě n a r o z u m , ž e b e z n a m á h á n j , ú s i l j h o g e a o b ě t j n e m n o h o s e t u w y m ů ž e , a s p j š e p o k o r a u a d ů w ě r a u k n ě m u , n a d ě g j a l á s k a u . „ P o d ě t e ž k e m n ě w š i c k n i , k t e ř j ž p r a c u g e t e a o b t j ž e n i g s t e , a g á w á m o d p o č i n u t j d á m ; — t a k z w e s p a s i t e l g e d n o h o k a ž d ě h o b e z p ř e s t á n j : W e z m ě t e g h o m é n a s e , a u č t e s e o d e m n e ; . . a n a l e z n e t e o d p o č i n u t j d u š e m w a š j m . G h o m é z a g i s t é g e s t i ě r o z k o š n é , a b ř j m ě m é l e h k é . **) A g a k p o t ě š i t e d l n ě , m l u w ě z a m i s t r a s w ě h o , p o w z b u z u g e n á s m i l á č e k P á n ě : „ P o t o m ě p o z n á w á m e , ž e g s m e s y n o w é B o ž j , k d y ž B o h a m i l u g e m e , a p ř i k á z a n j g e h o o s t ř j h á m e ; n e b o t o ě g e s t l á s k a B o ž j , a b y c h o m p ř i -

*) Laudare Te vult hic — homo circumferens mortalitatem suam, circumferens testimonium peccati sui, et testimonium, quia superbis Deus resistit; et tamen laudare Te vult homo? Jd. ib.

**) Mat. XI. 28. 30.

kázanj geho ostřjhalí: a přikázanj geho negsau těžká. *)

A gakéz by to medle bylo poznánj Boha a milovánj geg, gaké poznánj spasitele a láska k němu, bez ochotnosti a poslušenstwj? Anebo gakžby přikázanj geho prawé lásce těžká býti mohla, anoť ona z těžkostj a utrpenj se raduge, chtje prawau welikost a wraucnost swau skutkem potwrditi? I můžemeť wše Njm, kterýž posiluge nás, a gen prositi třeba, abychom obdrželi, čehož se nedostává, magjce swatoswatau přjpowěď, že otec-li synu prosjeimu za chléb, aneb za rybu, aneb za wegce, nepodá kamene, ani hada, ani štjra, tjm wjce otec nebeský dá ducha swatého těm, kteříž ho prosj.**)

O, přidržme se tedy slow žiwota věčného. Powolánj člowěka gest blaženost w Bohu a láska k Němu a spasiteli Ježjše Kristu. Spogeno oboge auzce swazky nerozlučitedlnými: w bjdném stawu pokaženj našeho poznánj a milovánj Boha a Ježjše Krista činj začátek; a takto začjnati gest blaženost. Geště wšak se nesplnilo, čjm býti máme; následowně — náboženstwj netoliko gest prostředek, nýbrž aučeli prostředek pospolu.

5.

K čemuž pak má slaužiti toto poněkud ob-

*) I. Jan. V. 3. 4. **) Luk. XI. 11. 13.

šjrné rozbjránj a obgasňowánj otázky, nedůležitě nekřesťanu a křesťanu zbytečné?

Nepřicházejt připomenutj toto neočekávané; pročez ponechájce swým čtenářům dalsjho přemýšlowánj, nawrhneme toliko k závěrku z posud powěděného některé vyplýwagcej úsudky, a sice:

1. Náboženstwj, prawé totiž, gest wěc týkagcej se srdce, nikoli pak účinek filosofického hlaubánj, rozbjránj, dokazatelstwj a t. d. Připomeňme sobě gestě gednau onoho od narozenj slepého a gednánj geho, když byl zraku nabyl! — Čtauce u theologůw z wěků skolastických podiwnau otázku: zdali satan též může učitelem bohoslowj býti? snad málo kdo bude, kdožby i mimo wůli se neusmál; tuliž ale samu otázku s malau proměnau slow asi takto wyřkne-me: můželi někdo spoguge s oswjcenjm rozumu a se wzdělánjm mysli gasnau a hlubokau wědomost o Bohu, o Ježjši Kristu, o pádu pokolenj lidského, o geho wykaupenj a spasenj Ježjšem a t. d. můželi předc přitom všem srdce neyzkaženějšho býti, — i hned otázka ta giného zcela pohledu nabýwá, ač vlastně táž sama zůstala, změniwši toliko, aneb sprostiwši se trochu swé podiwnosti. A nad tjmto dotazem zagisté žádná upřímná a nábožná duše wjce se usmijwati nebudě, žeby při wšj wzdělanosti, při wšelikém poznánj Boha a spasitele, při všem přeswědčenj se o diwech milosti a lásky geho, předc wzatwzelené zlosti, které srdce lidské setrwati mohlo, hoto-

wjc z prostředků léčitelných pro swau i cizj záhubu ged a tráweninu.

Nenjlíž čas na to pomysliti, aby wyučovánj w náboženstwj gak pro lid sprostý, tak pro vyššj stawy, saukromj i u weřejném cwičenj, w chrámě i we školách, zvláště pak mládeži a nedospělým netoliko podlé zásad školské prawowěrnosti, ale spjše podlé ducha lásky, genž ze srdce přicházege srdce docházj, podáváno, zkaumáno a wštěpowáno bylo; s dobrým upamatovánjm se na výstrahu Apoštola Páně: „Bych gazyky lidskými mluwil i andělskými, a lásky kdybych neměl, učiněn gsem mēď zwučjcj, anebo zwonec zněgcj — *) (t. chladný a nesrdečný.)

2. Prawé náboženstwj, nic gednostranného netrpjc, celého wnitřnjho člověka se všemi mocmi a silami geho má zagjmati. Nesmj a nemá pauze nábožnými city a wnitřnjm toliko hnutjm se obmezowati; neboť ne každý kdo mi řjká, Pane, Pane! wegde do králowstwj nebeského: Po owocjch gegich poznáte ge. **) Po owocjch lásky k Bohu a Jesu Kristu. Z té přčiny onjké a powržené mysli, nemilugjcj Boha a Jesu Krista, a neradugjcj se toliko pro ně ze swé wíle dobréa swých obětj, ani zmiňowati se nechceme; taľby swými žádostmi giž na tom přestávala, gen když-

*) I. k Kor. XIII. 1. **) Mat. VII. 20. 21.

by se gjbyť i bez lásky, wjry a naděje nebeskau branau prožebati se podařilo. — Nebudiž tjn zneuctěna pokora prawá! leč strachowánj se abázeň nezasluhuj gměna toho. „Bázněť nenj w lásce, ale láska dokonalá wen wyhánj bázeň; nebo bázeň trápenj má: kdož se pak bogj, nenj dokonalý w lásce. *)

Zištnost a hledánj mzdy, gak Pánu nemilá, a zas w duvěře a lásce k dobrému gak welice sobě libuge, toho nalezáme důwod w podobenstwj o člowěku hospodáři, kterýž vyšel, aby nagal dělnjky na winnici swau, a wečer tomu, kterýž byl při gedenácté hodině přišel, aniž geg nagaw aniž smluwiw, za malau částku dne tolikéž zaplatiti kázal, gako ti, genž na uswitě přišli, gsau smluwili. **) Dosti zřetelnlý důkaz, že hospodář onen wjce na zásluhu a přičinliwost dělnjků, než na učiněnou we winnici práci se ohlžel.

3. Prawé náboženstwj nesmj se též wnitřnjm toliko wědomjm ohrázeti; co wnitřnewiděného, má se i zewnitř progewowati.

Bo hu a Pánu našemu wše na srdci otcowském ležj, cožkoli k obrazu geho učiněno gest, bez wšelikého rozdjlu osob. Prawě ten národ, kterému ostatnj zpohanilost pro tuhau nenáwist kostatnjm, nežidowským pokolenjm nárek činj; ***) prawě tento národ to gest, genž w drženj gsa

*) 1. Jan. IV. 18. **) Mat. XX. 1 — 16. ***) Adversus omnes alios hostile odium. Tac. Hist. V. c. 5.

úmluw božských a ge na potomstwo odesylage, hned na prwnjch listech w přjběžjch praotce lidského, neypamátněgšj zaslíbenj zachowal, totiž: Požehnání budau w semeni twém wšickni národowé země. *) Spasitel náš, tento syn Abrahamůw to byl ke dvěma tisjćm let pozděgi, genž ke všem pracujćjm a obtiženým wolá: Podte ke mně wšickni, a gá wám odpočinutj dám. **) I wydáwáť se posud hlas tento přemilostný za gehozprávau a wláda wšemulidu, i zawzněl giž ina ostrowech gijžnj Indie, pronikl až k ostrowu Otah eiti. Pán tento a spasitel všech nás negenom od lidj, ale i před lidmi chce wyznán býti. ***) Wyznawači geho činj mezi sebau spolek, celek a tělo, gehož hlawa Kristus gest, udržuge nebe i zemi w neyužšjm spogenj; gest to geho obec, geho cirkew. Negenom duchownjm a newiditedlným způsobem přjtomstwuge; nýbrž také widitedlná gest; gako národ Israelský z neydláwněgšjch wěků, ano i wrozptýlených potomcjch posawáde poznán býti může a trwá; tak též i cirkew Boha-člowěka. Děginy národu tohoto zasahugje w neyzazšj dáwnowěkost Egyptčanů, pozděgi se družj s bytnostj Peršanů, Řeků a Řjmanů; a přjběhowé obce Kristowy, anebo cirkwe gehozdaliž gsau historii swětské neznámými zůstali?

*) I. Mogž. XXII. 18. **) Mat. XI. 28. ***) Mat. X. 32. 33. Luk. XII. 8. 9.

Kdoby o tom chtěl pochybowati? — Nepečli-
wostj a chladnostj-liž wyznawačů Páně modly a
bohové řeckého a říjmského pohanstwa byli gsau
na wěky zahlazení a zničeni? Dřjweliž krew po-
tokem netekla, než w Řj m ě a Byzancii
(Konstantinopoli) obraz Jupiterůw roztroskotán
k zemi padl, a na zřjceninách geho wystawený
Spasitelůw křjž wjtězstwj prawdy a lásky swě-
tu zwěstowal? *) A když w IX. a X. stoletj wjra
křestanská a snj latinská literatura a latinské pj-
smo unás Čechů přjstupu nalezlo, když za na-
seho W á c l a w a swatého kostel sw. Wjta wy-
stawěn byl, za Boleslaw a II. Praha biskupy ob-
držela, a kraganům našim Ježjš ukřižowaný we-
řegně kázán a od nich poznáwán byl: zdaliž se
u předkůw našich srdce hnauti nemusilo, anoť po-
znáwali, že gim nowý duchownj swět nastáwá,
a wšecko předešlé a staré se zginačugjc nowau
béře podobu?

Onať, cjrkew Ježjšowa gest m ě s t o n a h o-
ře l e ž j c j, genž nemůže skryto býti. Ze wšak
w městě, a byt sebe w swobodněgšj zemi, wůle
gednotliwých z mezj prawidel wystupowati nesmj,

*) Na mysl naši, anoť gsau časowé naši docela od oněch roz-
dlnj, udalosti tyto tak silně owšem působiti nemohau, ga-
ko u p. na mysl Hieronymowu. W. list geho k L á t ě
psaný na konce čtvrtého stoletj: „Auratum squalet Capito-
lium. Fuligine et araneorum telis omnia Romæ templa co-
operta sunt. Movetur urbs sedibus suis, inundans populus
ante delubra seminuta currit ad Martyrum tumulos. St. Hieron.
epist. LVII. (Edit. Benedict. congreg. S. Mauri).

dosti známo gest; protož gsau práwa, zákony, bděnj nad gich plněnjm, proto moc saudů, wrchnosti a poddanj. Dálšj rozzebránj a obrácenj k věci důmyslnému čtenáři buď zanecháno.

4. Náboženstwj, taktoli ge powožugeme, gest dále neygistěgsj prostředek k udušowánj hanebného soběctwj, pýchy a wypjnowosti nade vše což okolo nás se nacházj. Tatof přemilá osobnost nenečasto lidi na křiwé cesty zawádj; ačkoli gim dobře powědomo gest, že negsau samotnj tuto bytugicj tworowé, anoť i ginj se swým zamilowaným gástwj se pěstugj, rovně táž práwa sobě osobugjce, aneb aspoň před autokem cizjm ge hágjce, ačkoli gim dobře powědomo, že Bůh nenj pánem a otcem desjti neb dwacjti lidj, nebo rodin; nýbrž že wšec ky, wšec ky bez wýmju ky, buď on učený, buď neučený, buď oswjcený, nebo sprostý, buď bohatec, neb chudý, buď běloch, nebo pleti černé k otcowskému srdci swému připauštj. Takowáf gest powaha soběckých těchto dušj, že gen samypanowati, požjwati, a se oblažowati dychtjce wšeginé podlé swé krátkozrakosti a mělkého rozmyslu toliko k swým žádostem powolné a ochotné mjtj usilugj. Těmto buď následugicj slowo na rozum kladeno. Tys, přjteli můg, wkročil na tento swět, aniž o powolenj žádage, aniž o swolenj byw tázán; ty toliké dobroty dosahugeš a požjwáš beze wšeho práwa i bez neymen-

šj zásluhy vlastnj, a při tom všem gsi tak malomocen a slab, že bez sily a bez vládnutj sebau k zemi se swaljš, gak mile by ti několik gen tahů powětrj, kterýmž dýšeš, chybowalo, aniž by pádem twým i neymenšj změny w nesmjrném tom oboru swětů bylo znamenati. I rei, gakž můžeš tu předpisowati a opowážliwě weleti, kde všecko z milosti gest, a kde moc włáduje, gegjmž zákonům zhola nic se protiwti w stawu nenj? — Hostem gsa w domě cizém poznáwáš neslušnost, chtěllyby rozkazy dáwati, a směšno-liž nenj! hostem gsa na tomto swětě nesmjrném a postawen mezi miliony tobě rovných tworů, tak dalece se zapomjnąš, domnjwage se středem tohoto nesmjrného kruhu býti, z něhož wše vyplýwati a w němž wše se musj sbjhati? —

Býwal obyčeg w gistém slawném druhdy a pro swau přičinliwost a pro zásluhy obci i cirkwi učiněné wůbec ctěném řádu, že nowáčkowé přestáwše prwnj rok swé zkaušky do weliké sjně uwádění býwali, kdežto obraz powěšen byl předstawugicj osobu téhož řádu, anat hlavu u nohau položenau měla. Na obraz ten zwláště pozornost přigjmaného auda se obracowali, i bylo mu pak praweno: „Ayhle, člowěk z řádu téhož, do kterého ty wstaupiti hodláš. Chcešli geden z našincůw býti, nesmjš hlavu swau, nesmjš wůli swau podržeti. Rozkazům twých předstawených bez rozpaku se podrobiti musjš.“ — O by obraz tento k odstraněnj zisť-

né lásky a nehodného člověka soběctwí stálenám na očích chtěl zůstat!

Imy gsme w tento weliký dům Páně, w tento swět gen gako na zkausku wstoupili. Zde však negedná se o to, abychom hlavy pozbyli, a vlastnj postrádali vůle; spíše naopak: Gest nám vůli swau mji, za kterauž bychom vůli Božj a Páně věrně a ochotně mohli plniti, a wyrozuměwše lépe řizenjm panownjka nade wšjm swětem, rádi činili, čeho žádá, abyť to i ztrátu našich milých, našj cti a gměnj, ano i života našeho, zkrátka neytěžšjch a neybolestněgšjch obětj státi mělo. Wždyť i to wšecko neobsáhlé a newyzpytatelné lásce Božj a Pána našeho, před njmž i wšickni wlasowé naši zečteni gsau, zaobět se přinášj. — Sami však ze swé moci toho owšem dowěsti wstawu negsme, ale tať sama láska nás učila: „Bud' vůle twá, — nikoli z njzké mysli a z mušenj, nýbrž s angelskau ochotnostj činěna — gako w nebi, tak i na zemi. *)

Láska, důvěra a milost Božj i za dnů našich diwy činj. Mámeť Pána dobrotiwého; a gak příjznowé gest zaslíbenj geho: „Každý, kdož opustilby dům, nebo bratry, neb sestry, neb otce, neb matku, nebo manželku, nebo syny, nebo pole pro gméno mé, stokrát wjce wezme, a žiwot věčný dědičně obdržj.“ **) — Gakž nám

*) Mat. VI. 10. **) Mat. XIX. 29.

tedy se tázati? gak pochybowati? U B o h a
w š e c k o g e s t m o ž n é. *)

Gaké zcela giné podoby, zcela giné byt-
nosti, gaké sjly, gak weselého pohledu nabyly ži-
wot lidský, kdyžby wjra tato, a láska a důwěra,
gakžby náleželo w srdce naše se wkořenila, a w nich
panowala! – Naděgi tuto máme před sebau; neboť:

5. Prawé toto náboženstwj nemůž záhy do-
sti býti wštipeno a upewňowáno. Stwoření gsau-
ce pro Boha, a zawolání do žiwota, každu za-
gisté promrhali gsme částečku žiwobyty swého,
kterauž gsme Gemu w lásce, u wjře, a na-
děgi neobětowali. Co dýchánj gest žiwotu
těle snému, toť náboženstwj žiwotu du-
chownjmu. Základ geho gest láska. Inemluw-
ňátko giž k lásce podobno gest, ač k ginému
neschopné. Z toho se ukazuge, gak důležit,
gak wznešeného powolánj gest staw manžels-
ský, gsa netoliko ústaw božský k rozhogněnj
rozumných tworů na zemi našj, nýbrž i k hog-
něgšjmu osidlenj nebes, na wzdory lstiwému
a hanebnému swůdci wrági; tak že sám onen
weliký Apoštol hodným geg uznáwá Kristu a cjr-
kwi geho w podobě po boku státi. Čistá, swatá
láska manželská byla gměnj přisauzené rági. Po-
zkáže blahosti gegj spatřugeme opět, kterak wy-
kupitel, daw se za nás hřjšné od Jana w Jordaně
pokřtjti, podrobiw se dobrowolně tuhému postu,

*) Mat. XIX. 26.

a posvětiw se takorčka kauřadu weřegnému a wysokému pro spasenj swěta, sám přjtomen byl při slawném sňatku w Kaně Galilegské, aby o-
blážugjey swau přjtomnostj, předešlau důstognost
stawu manželskému zjskal, gi obnowil, a
powýšil.

Každým nowým sňatkem pokolenj lidské
klade opět sobě počátek, utwruzujc čeledmi ged-
notliwými obec a cjrke w pro časnost we-
zdegšj, i wěčnau řjši Božj. Samým zázra-
kem a sice swým neyprwněgšjm posvětil Pán
swazek manželstwa, powzbuzuge tjmto ač
tichým, však dogjma wým způsobem k
důvěře a k milowánj Geg; a dāwage na
rozum, že před mocj geho nic nemožného nenj,
že může trpkost a prázdnot žiwota zemského w
přjgemnost, sjlu a weselj proměnitj, rovně gak
tuto wodu we wjno, a sice w dobré wj-
no a w takowé hognosti proměnil. *)

Gakžby se ginák dalo pomysliti, žeby lidé,
gimžto žiwobyty w stawu swobodném {pracné a
obtjžné přicházelo, kdežto mnohý sám nad sebau
mrzut a nespokogen býwá, žeby se, djm, kdy

*) Tu učinil Ježš počátek diwů w Kani Galilegské, a zgewil
sláwu swau. Jan. II. 11.

Pozu. Podlé řeckého slova obnášela každá z oněch stau-
dwj od 2 — 3. wéder. Nebyloby-liž lépe v. 6. k. II. Jan :
„beraucj w sebe gednakaždá dvě nebo tři nujry, — promě-
niti w urěitěgšj: dvě nebo tři wédra. Zvlášť pak w ewang.
německého wydánj: davon ein jeder zwey bis drey Metreten
hielt, — potřeba toho se widj, anoť slovo „Metretes“ clo-
wěku sprostému gest toliko hláhol bez smyslu.

odhodlati byli mohli, gakožto manželé pro všechn wěk budaucj, pro radost i pro žalost, pro štěstj i neštěstj, pro dny aléta, přigď zdrawj nebo nemoc, často i pro nekonečnou bjdu, bez nucenj w swazky tyto wstaupiti, a před obecnstwem i cjrkwj k wzetj na se neyswětěgšjch powinnostj rodičů, swědomjm swým se zawázati, kdybychom každodenně duchownjm způsobem opětowaný zázrak we wjno proměněné wody před očima neměli, a giž tudy ruku a řjzenj Božj poznáwati a gim se obdiwowati nemusili.

W důwěře gen alásce k Bohu, w důwěře gen alásce k Pánu našemu můžeme se právě ku přigetj stawu manželského odhodlati a wstaupiwše w něg, powinnosti gehu swědomitě wykonáwati. Přirozeně pak se stáwá, že důwěra a láska tato i w modlitby přecházj. O gak často přeplněno býwá srdce manželů prawau láskau k Bohu a k Pánu našemu slaučených a we swém swazku poswěcených city nábožnými i w hodinách samotnosti i w společném rozgjmánj a podněcowánj sebe k pobožnosti; což teprw, obdařeni gsauce dĵtkami, s gak wraucným srdcem se k Bohu a spasiteli obracuj, prosjce, aby ge sobě poswětiti, a o geřich duchownj i tělesné dobré bez přestánj pečovati ráčil! — Blaze dĵtkám těmto; toť giž wychowánj a wedenj k náboženstwj gest! Gisto, že děti dĵjwe mohau se modlití, nežli modlitby z paměti odĵjkáwati. Třeba toliko, aby

rodičowé denně před djetkami swými se modlili, a sice s pobožnostj, a wraucnostj. *)

Bylať to tedy nemalá spozdilost u lidí, genž ponawrhovali, aby wyučowánj w náboženstwj ponecháno bylo kletům rozumu wyspělegšjho, to gest kletům, kdež zdiwočila a zotěžj puštěná smyslnost nazwjce giž přewahu wzala a náruživosti, buď giž procjtly, buď giž vládu sobě nad mládencem osobily. Nebudaň zagisté až do té chwjle w prawdě křesťanstj rodičowé odkládali. Ti giž dřjwe ze swých djtek připrawugj a wychowáwagj křesťany, nežli scho-puy gsau tak nazwané wyučowánj dle prawidel w sebe přigjmati. Záhy se učilo djetě z čisté lásky a swornosti rodičů mezi sebou, a z tichého, přjwětíwého milowánj téhož djetě, lásku, uctiwost k rodičům, poslušnost na prwnj kynutj, mjrnost, oželenj mnohých mu milých wěcj, a vše to — z pauhé lásky; Bůh a Kristus negsau mu prázdna, malowážná gména; znát ge z rozmlaw a modliteb rodičůw, a gména tato swatá hned w autlých myslech wzbuzugj úctu a lásku. Obraz Ukřižowaného, anebo přeblahosláwené matky s božským synem, často, ano denně oči a pozornost geho na se obracowal, a rodičowé, zwlastě matka byli gsau bedliwi, aby

*) Mementote, parentes, magis exemplis doceri posse, quam voce. Zlatá slowa swatého Hieronyma w listu k Látě wýš připomenutém. Rozgjmeyž každý sám u sebe, coby se řjci dalo o přjkladnosti rodičů.

pohledem tjnto užitek pro ducha a srdce miláčka swého zjskali. Irostl a přibýwal w lásce den ode dne k matce swé, k matce předobrotiwé Pána našeho, přibýwal w lásce k otci swému, k spasiteli, a k newiditelnému otci w nebesjch.

Praweno to buď toliko o prwnjch letech dětinstwj. W těchto-li však již takowého užitku a požehnánj se nabude, čehož teprw spátým, šestým, sedmým rokem pevně se nadjti můžeme, kdežto gistj wychwálenj wychowatelé djetky ty kničemu mjtí, leč gjm po ljbosti powolowati za dobré uznáwali. — Pročež

6. Nermuňme se z twářnosti času některého, genž pomjgj a netrwá, nezakrýwejmež očí před mánjcjm swětlem toho neb onoho wěku; nýbrž bděme, zpytugme a zkaušegme vše, což podává s pozorností a srozwahau, přidržugjce se dobrého, ano i zmotanin a poblauzenj — maudrost, sjlu, a uspokogenj wážjce. Kamž se poděla heyna ta neblahých mudráčků a oswěcowatelů swěta beze všeho powolánj, geště nedáwno austně i wpjsmech lwowým řwánjm hrozjceh cjrkwí božj a gi pohltiti chtějgcjch? Nenj wjce mjsta po nich, a cjrkew Páně wjtězoslawně pozdwihuge hlawnu ozářenau nade lstj a mocj pekla i všeho společenstwa geho, au na pevnosti gegj se rozbila zloba nepřátel lidstwa, odpuzených s hanbau a pokořenjm. Mámeť přjpowěď božj, máme slowo a naučenj božská; a slowo Páně zůstává na wěky: totoť pak gest to slowo, kteréž zwěstowáno gest nám. I. Petr. I. 25.

2. Křavavá pomsta zmjrněná křesťanským náboženstvím.

Od Wáclawa Hanky, Bibliothekáře národního Museum.

Wneydáwnějšich časech práva platjwala wšudy geště osobnj pomsta. Nalezá se geště před sgednocenjm pogediných rodin w obec; býwalať po-
gištěnjm osobnj bezpečnosti, nebo pomstau tau-
to se ochraňowali proti nesprawedliwým autokům
giných; strach přednj zdržował zločince na uzdě.
Býwalať pomsta tato hrdeľnjm saudem dáwnowě-
kosti.

Pogedinému vlastnj swau sjlau se ochrániti
nemožno bylo, pročez rodiny pohromadě zůstá-
waly, proto se rod rodu přidržował, a sgedno-
cowánj we kmeny se počjnalo.

Odtud se wygasňuge, proč pomsta neyprwé
členům rodiny, potom přjbuzným a konečně každé-
mu aučastnjku kmene w swatau powinnost we-
šla; pozděgi w práwo, gehož se všickni sgedno-
cenj w obci, protože gim obec ochranu a bezpeč-
nost poskytowala, poznenáhla odřjkali, neyprwé
kmen, pak přjbuznj, konečně členowé rodiny;
tito však naposledy, a zpočátku jen za výplatu
t. g. za náhradu w mohowitosti.

Pomsta přecházela z rodičů na děti, syn byl
neywjce zawázán a měl neyblížšj práwo pomsti-
ti otce, tak gako otec syna, manžel manželku a
naopak, bratr bratra a t. d.

Gak strašné a zhaubné právo to bylo, a že se téměř po všech národech rozkořenilo, pozná každý z níže uvedeného :

Krwawá pomsta mezi mnohými národy starožitnosti a nynějších časů, zvlášť pak asiatskými, rozšířený národní obyčej, záležej w práwu a povinnosti, smrt zabítého příbuzného smrti vraha a sice vlastnj rukau potrestati. Gest tedy gen způsob oplatnjho práwa, dle kteréhož tentýž auraz vrahu se učinj, gjmžto se sám byl provinil ; a tento způsob oplatnjho práwa rozeznává se zvlášť tím, že dle pravidla pomstu wykonati neyblížšmu příbuznému náležj, a že mu nenj wolno opuštěnjm gi pomnanti, aby se w neywětšj potupu neuwrl. Důležitost všeobecné bezpečnosti lidského žiwota uwešla neyspíše obyčej tento w národech nemagjejch geště ochrany zřízenj občanského a ustanowené wrchnosti.

Zákon Mogžjšůw předpokládá giž obyčej tento, proč se také w starém zákoně nikde obšjrně newypisuje ; giž w patriarchalnjm věku stopy geho se ukazuj : 1. Mogž. XIV. XXVII. XLV. Za žiwot wrahůw výplatu brátj, bylo hebrejským dle 4. Mogž. XXXV. 31. výslovně zapowězeno.

Gaké důležitosti se starým Arabům krwawá pomsta zdála, widj se z toho, že gegich neykrásněšj a neywznešeněšj básně chwálu gegj prozpěwuj. Prostředkové pomsty gsau na vůli mstitelowě, a každá lest, ano i aukladná vražda dowolena. (Srowney Scholiasta Taurizi k 16. básni w Excerpt. Hamas. ed. Alb. Schultens.) Čeká se příhodné příležitosti, a přigdeli wrah w giné případnosti o žiwot, prosleduge pomsta neyblížšho příbuzného, tak že nenáwist nepřestává a často gen tehdáž utuchne, když gedna z rodin těchto wymře : leda by winjka wydala. Ano někdy ani mezi dvěma kmeny, ku kterýmž rodiny takowé náležej, pokoge a sgednocej

uwesti wjce možná nenj. (Arvieux Obyčce beduinských Arabů str. 45 a 174. ff. Srowney Volney voyage en Syrie et Egypte, T. I. p. 363. Bibliothek der Reisebeschreibungen von M. C. Sprengel fortgesetzt von Ehrmann, Th. XIII. S. 56 und 603 — 4.) Pomstato stává obyčegně zase život nusti-tele a pro toto weliké nebezpečnstwj snažj se něžně matky syny swé wšjm možným způsobem od toho zachowati. (Wiz historii Kaisa u Taurizi we Scholijch k 16. básni Excerpt. Hamas. ed. Alb. Schultens.) Muhamed zřizenj toho nezrušil, ale gen zjnřněnj geho hledal. Dowolil totiž wrahowi za peněžitou pokutu život darowati. (Koran II. 173 — 175 ed. Hinkel-m. 179 ff. de Maracc.), což také w Persku wel-mi zobenělo . . . Beduinštj Arabowé však welni zřjd-ka aneb skoro nikdy se k výplatě nesrozumj; neboť se domnjwaj, žeby se zdáti mohlo, gakoby se wrahu k špatnému skutku příležitost dávala. , . . Také ani nechťj, aby wrah od wrchnosti zabít byl, aniž sami genu život od jti, proto žeby tjm rodina špatného auda zbawena byla, ale oni sobě ponecháwaj obyčegně, genu a geho rodině wognu wypowjdati, a takowého z nj zabiti, gegž sami za dobré uznajj, též i neywzácnějšjho, podporu rodiny, poněwadž tento bedliwý zřetel nadgedná-njm všech spoluaudů mjtí měl. Bylby takowý wrah i od wrchnosti polapen byl, složenjm znamenité sunny opět swobodu obdržj. (Niebuhr Beschreibung von Arabien S. 52. ff.)

Při moslemských Peršanech se sice wrah od wrch-nosti w žalář wsadj; ale přjbuznj zabitého žádaj o wy-dánj geho, což se i stane, ale wždy s připomenutjm na zjnř-ňugcej ustanowenj Koranu. Pak gest to zcela na wůli uražené strany, zdaž aneb gak wraha zabiti chtěgj; pře-ce však se snažj přjbuznj geho, gakož i saudce, ge ku

přigetj výplaty powzbuzowati; a saudce giž proto, poněwadž w takowé přjpadnosti swau částku dostává. Tjm gest arci žiwot bohatého wětšjm djlem ugištěn, chudohný však obyčegně, poněwadž mnoho podati nemůže, býwá obětj krowawé pomsty. (*Chardin voyages* T. VI. p. 294, ed. Anast.)

Habesinowé odewzdáwagj geště nynj wraha neyblížšjnu přjbuznému zabitého ku potrestánj, a sice tak, že způsob trestu zcela na wůli geho záleží. (*W. Alvarez u Ritterhause de jure asyli. cap. 4.*) Předce však někdy výplatu přigimaj, za sumnu peněz, aneb též za gistý počet domácjch zwjřat. (*Lobo relation historique d' Abyssinie. Amst. 1728. p. 125 ff.*)

U Čerkesů a u mnoha giných kaukaských národů gest žádost pomsty tak weliká, že se wšecky přjbuzné wraha za winny powážugj, a z toho wzniklá pútka z pokolenj na pokolenj přecházj. Přece se však při nižšjch stawjch příklady nacházegj, že propuštěnj za výplatu přigato býwá gmenem Thlil-Uasa t. g. cena krwe; někdy se také smjřenj stává, aneb se swatbau mezi bogugjejmj proti sobě rodinami pokog učinj. (*Pallasowy cesty 1 D. S. 405. Srowney Rossenmüllers altes u. neues Morgenland. II. T. S. 237.*) Drusowé gsau wzachowáwánj zákona krowawé pomsty neuprositelně přjsni. (*Burkhardt Trav. in Syria and the Holy Land. Lond. 1822. p. 202.*)

Řekowé za neystaršjch časů nemjwali žádných weřegných uřednjků, kteřížby od obce nařizenj měli wraha stjhati; toliko přjbuzným zabitého bylo práwo pomstu wykonati (*Paus. Graec. descript. Lib. V. cap. 1. p. 676. Lip. 1696 f.*); zdá se však, že se také častěgi výplatan zpokogowali. *II. IX. 628 ff. XVIII. 498 ff.* Srowney *Eusthatia* a *Scholiasty* k tomu.) Podobným prawidlem, že neyblížšjan přjbuzným pomsta náleží, vycházj i Pla-

ton při ustanowování trestu, gegž z ohledu zabití mjtichee. (Demosth. orat. advers. Aristocrat. p. 736. Srow. výklady k Poluxu L. VIII. cap. 10. §. 118. de Leg. L. IX. in T. IX. p. 28 ff. ed. Bip.)

Podobný obyčeg se spatřuge u Korsikanů a Sardinů, však se ale krvawá pomsta, gakožto následek institelné powahy těchto národů zcela stjm nesrownává. Ublížili se Korsowi, hledá přjhodné příležitosti, aby se nad nepřitelem swým pomstil; nenalezneli gj, tedy wykoná pomstu swau na geho přjbuzných. Ukutnický obyčeg, vendetta traversa (obapolná pomsta) gmenowaný, gest arci pramenem tolika aukladných vražd. Nešťasten gest onen, kdo žádných přjbuzných nemá; nic nemá vlastnjho, protože žádného institele nepozůstawj. Kdo tak bázliw gest, že krewnjho přjtele nebránj, toho čekagi hanba a potupa. (J. F. Simonot lettres sur la Corse p. 299.) . . .

Těž indiětj pronárodové, zwlášť kterjž daleko od wzdělanějšjch w rowinách obýwagi, práwo oplaty welmi přjsně zachowáwagi. Tak wyprawuge John Macran (Account of the Kookies or Lunctas w VII. Vol. p. 189. Asiatic Researches.), že Kukowé gako neydiwějšj národové krew za krew wyléwagi.

Také se zdá, že starým Skandinawům krvawá pomsta neznáma nebyla; aspoň se w powěstkách onj často opakuge, a skladatelé powěstj těchtoy zagisté gi tak byli nezwyšowali, kdyhy gim obyčegem národnjm bljzká nebyla. . . . U starých Šwedů náležela krvawá pomsta dědicům zabitého. (J. O. Stiernhöök de jure Sueorum et Gothorum vetusto. p. 349.) O Germanech wesněs prawj Tacit. (de situ ac moribus Germanorum, cap. 21.): Suscipere tam inimicitias seu fratres seu propinqui necesse est. Prawidlo, kteréž z germanských zákonů střednjch wěků často dosti proswjtá.

U Srbů se oplatné právo od uražené rodiny nad urazitelem aneb geho příbuzným, gakož i w Banátu, Bosnii, Albanii, Moldawě, Walachii a we východnjch krajinách přewelmi ukrutně wykonáwá. (J. M. A. Scholz Reise in die Gegenden zwischen Alexandrien und Parätonien, die libysche Wüste, Siwa, Aegypten, Palestina und Syrien in den Jahren 1820. u. 21. S. 3.) U Černohorců (Montenegri-nu) u nichž krvavá pomsta často celé rodiny po wjce wěků proti sobě wražděnjm rozplameňuje, býwá odpuště-nj gegj welni welikau slawnostj. (Voyage historique et politique au Montenegro par le M. Colonel L. C. Vialla de Sommieres. Paris, 1807. 8. T. I. p. 339 sq.) Smjr ten se stáwá we vše-obecném shromážděnj zemském a přede kmety t. g. před 24 staršjmi shromážděnými w saud, gichž každá zpor-ná strana 12 sobě wolj.

Spodobnau slawnostj se to konáwalo i w Čechách, a gak to we vlasti našj křesťanské náboženstwj zmjrnilo a wejrkewnj obřad obrátilo, postawjme zde ze starého rukopisu Práv od l. 1499. co nám Wáclaw ze Seme-chowa o tom zaznamenal:

Pokora wraždlnjka.

Pokora wraždlníka, kterýžto má sám dwa-náctý aneb kterak smluwie býti, a má ie po so-bie wěsti a všickni magí nésti po swiéci, každý za groš český, a potom každý z nich má položiti na oltář po českém groši, a za to magí slúženy býti mše za toho nebožtíka duši, a ti magí gíti wkošilech prostowlasi, bez pasow i bez obuwi.

Naiprwé kdyby chtieli na kyrehow wstúpiti magí otázáni býti, totižto wraždlníka: co žádáš

a on má řiéci: žádám toho, iakož sem bez winy swedl s swieta a zabil nebožtíka N., s prawú wierú milostiwé pokory. a tu hned má okolo kostela gíti meč nahý nesa, aginí za ním, a magí na hrobu toho nebožtíka kleknúti a po páteři spieti. Otec pak a mátie s přátely, a nebonaiblišší přiel gehu, magí na prahu kostelním sedieti, a wraždlník má před nimi na iedno koleno pokleknúti a takto řiéci: iakož sem wám syna wasého milého bez winy zabil, tuto pokoru pokornie činím, a wás i tudiež wasich všech přátel pro milý böh, pro ieho milú matku swatú, i pro všechny swaté pokornie prosím, abyšte mi moí nemúdrý účinek, kterýž sem proti milému bohu, i tudiež proti wám učinil, mnie to milostiwie otpustili.

Tehdy dwa z konšelów wezmúce od nieho meč, i magí nad ieho šígi držeti, a on má hlawy swé pokloniti w gich lóna, a takto má otec mluwiti: iakož si nám syna našeho milého bez winy z tohoto swieta sprowodil, za to tuto pokoru činie, poprwé prawíme od sebe i od našich všech přátel, žeť to tobie bohem otpauštiíme.

W tom idú podruhé okolo kostela, a na ieho hrobu magí též spieti po páteři, a opiet na též miésto zase přiídúce, též iako i prwé magí prositi, a meč nad ieho šígi má držán býti.

Potom otec s přátely má iemu řiéci: iakož giž podruhé milostiwé pokory žádáš, proše pro milý böh, abychom tobie to milostiwie otpustili,

po druhé prawjme, že to tobie odpúštieme od sebe i odewšech přátel našich.

Potom po třetí magí okolo kostela giti, a též na hrobu ieho pokleknúti a po páteři spieti, a zasie též na to miesto sie nawrátiti, a též pokleknúti a učiniti iako nahoře psáno stogí. A má takto říci: teď sie wám po třetí na milost dávám, a wždycky pokornie wás i wšech přátel wasích, kteréž chtié pro wás co učiniti nebo nechati, ieštie prosím pro naiwyššíe gméno božíe, i pro ieho milú matku swatú, i pro wšechny swaté, abyste mi moí nemúdrý účinek, kterýž sem proti milému bohu i tudíž proti wám učinil, mnie to milostiwie odpustili.

Tehdy opiet magí meč nad ieho hlawú neb šigí držeti, a otec ieho takto má k nim mluwiti: iakož si nám bez winy syna našeho milého s tohoto swieta swedl, tuto pokoru s welikými prosbami za to činie, a proše pro naiwyššíe gméno božíe i pro ieho milú matku swatú, i tudíž pro ieho swaté, abychom to tobie milostiwie odpustili, tak prawíme magíce moc nad tebú též tobie učiniti, iakož si ty synu našemu učinil, ale pro milý bók to tobie promiéáme a wiernie odpúštieme, prosíš syna božíeho a milé panny Marie matky božíe se všemi swatými, ač sie ráčí ku pánu bohu za tie přimluwiti, ať to tobie milý bók ráčí odpustiti; a já také teď s manželku swú, i tudíž se všemi přátely našimi, kto chtié pro nás učiniti neb nechati, bohem tobie to

wiernie, křestiansky odpúštiéme a milostiwie pro-
niégíme, a toho tobie ničjnz zlým do našich
smrtí zpomenauti nechceme.

Potom hned magí do kostela gíti, a wražedl-
ník i stiemi osobami magí před oltářem kleknúti
a tu klečíc toto všickni zpiéwati: Smilui sie
nad námi Pane, neb tebe smutní če-
káme, zbudiž naše wnitřnie rámie,
neb náš žiwot iest welmi ranien. *)

Potom magí začieti: Swatý Wáclawe
wéwodo &c. to zpiéwagíc magí gíti okolo ol-
táře, a položití po českém groši na oltář, a za to
magí mše slúženy býti za duši toho nebožtíka; a
ty swícece magí při tiech mšech spáleny býti.

Potom láznie chudým podlé námrawy, a
wosk nieiaký, a sukna nieiaká magí dáti &c.

Sgakými obřady a slawnostmi půtka neb tak nazwa-
né sedánj institute s wrahem smeči a šijty w ohradě k to-
mu zřízené na hradě pražském se konáwalo, obšjrně wy-
psáno stogj w Řádu práwa zemského w starých rukopi-
sech. Zde geště o útočišti wraha gakožto poswátném
místě, téhož Řádu článek uwedeme:

Tuto znamenai že ten pohnaný, kdyžby byl
u swé ženy oddané nalezen, a ona iei obíala a-
nebo swým rúchem přikryla, ot nie nemá wzat
býti, ani které žalosti trpieti, a také kdyžby
byl u hrobu swatého Wáclawa w praž-
ském kostele, anebo před králowú českú,
také tu nemá wzat býti, ale pokoie požiti.

*) Tato důležitá pjsen zďá se porušena býti, k žádánj by bylo,
kdyby se z gíného rukopisu lepšj čtenj dostalo.

3. Poslaupnost papežů Římských s připomenými pamětnými udalostmi.

Od Josefa Mir. Krále, kněze cirkewnjho w Branné.

(Pokračowánj.)

Stoletj VII.

L. P. 601. slawen byl sněm w Římě o kázni řeholnj, a téhož roku slawen byl sněm Bisantinský w Africe.

L. P. 602. východnj cjsař Mauricius byl zamordowán, po němž panowati počal Phocas.

67. SABINIANUS, dosedl na stol. pap. L. P. 604.

On nařjdl, aby po celé cirkwi znamenj k službám Božjm zwonem se dávalo, kterýž způsob zwoněnj před Sabinianem Paulinus biskup z Nolánu wynalezl.

68. BONIFACIUS III. dosedl na stol. pap. 604.

L. P. 606. slawen byl sněm w Římě II, na němž o tom, co by při wolenj nowého biskupa pozorowati se mělo, gednáno bylo.

69. Sw. BONIFACIUS IV. dosedl na stol. pap. 606.

L. P. 610. Slawen byl sněm w Římě, z přjčiny cirkwe Anglické. Téhož roku slawen byl sněm Egarenský, w kragině Taragonenské, z přjčiny mrawů kněžstwa. Téhož roku umřel cjsař východnj Phocas, po němž panowati počal Heraklius.

70. S. BOHDAL (DEUSDEDIT). L. P. 614.

L. P. 617. Slawen byl sněm Ilispalenský, proti kacířstwí Acephalů.

71. Sw. BONIFACIUS V. dosedl na stol. pap. L. P. 617.

L. P. 625. Slawen byl cirkewnj sněm Tolletanský IV, o zlepšení kázně cirkewnj. Téhož roku slawen byl sněm Rheimský we Francii w kragině Champagne, též z strany kázně w cirkwi.

72. HONORIUS I. L. P. 626.

L. P. 627. Slawen byl sněm Matiskonenský, na němž řeholnj zákon sw. Columbána byl potvrzen. L. P. 632. umřel kníže české Přemysl, po němž panowati počal Nezamysl syn geho. L. P. 633. slawen byl sněm Jerusalémský od Sofronyma patriarchy Jerusalémského proti Monothelitům kacířům swolaný. L. P. 636. slawen byl sněm Tolletanský V. od Eugenia biskupa Tolletanského swolaný, na němž o kázni cirkewnj se gednalo. Téhož 636. roku Turci oblehli a dobyli Jerusalém. L. P. 638. slawen byl sněm Tolletanský VI, o kázni cirkewnj.

73. SEVERINUS L. P. 638.

74. JAN IV. L. P. 640.

L. P. 640. Slawen byl sněm Římský IV. proti kacířskému učení Monothelitů. Téhož roku umřel východnj cjsař Heraclius, po němž panowati počal Constantius.

75. THEODORUS I. L. P. 641.

L. P. 645. Slawen byl sněm Aurelianenský, proti Monothelitům, kacířům. L. P. 647. slawen

byl sněm Tolletanský VII. z strany kázně cirkewnij. L. P. 648. slawen byl sněm w Řjmě, proti Pirhowi kacjři.

76. MARTIN I. dosedl na stol. pap. L. P. 649.

Tento papež swolal sněm Lateranský w Řjmě, L. P. 649. proti Monothelitům kacjřům.

L. P. 650. Slawen byl sněm Cabilonenský II. R. 653. slawen byl sněm Tolletanský VIII. Ten nařjdl, aby se swaté křjžmo, od biskupa poswěcené, po všech geho biskupstwj kosteljch rozesjlalo.

77. EUGENIUS I. L. P. 654.

L. P. Slawen byl sněm Tolletanský IX. o kázni cirkewnij.

78. VITALIANUS L. P. 655.

L. P. 656. Slawen byl sněm Tolletanský X. o kázni cirkewnij. L. P. 657. slawen byl sněm Senonenský; L. P. 667. sněm Řjmský. L. P. 668. Constantius cjsař východnj od gakéhos Ondřege syna Troilowa w Sicilii byl zabít, po němžto panowati počal Constantinus Pogonatus.

79. DEODATUS L. P. 669.

L. P. 675. slawen byl sněm Tolletanský XI, o zlepšenj kázně cirkewnij.

80. DONUS I. L. P. 676.

81. AGATHO L. P. 678.

L. P. 679. slawen byl sněm Mediolský o zlepšenj kázně cirkewnij. L. P. 680. slawen byl sněm Helfeldenský w Anglii. L. P. 680.

slawen byl sněm w Řimě proti Monothelitům. Téhož 680. roku slawen byl hlawnj sněm VI. Constantinopolský III. na němž 289 biskupů učenj Monothelitu zawrhlo.

82. LEW II. dosedl na stol. pap. L. P. 682.

L. P. 683. slawen byl sněm Tolletanský XII, a l. P. 684. slawen byl sněm Tolletanský XIII, o zlepšenj kázně cirkewnj. Tento papež nařjdl, aby wždy po skončených službách Božjch wěřcej lid swěcenau wodau byl pokropen.

83. BENEDICTUS II. L. P. 684.

84. JAN V. L. P. 685.

Umřel východnj cjsař Constantinus Pogonatus l. P. 685, po němž panowati počal Justinianus II.

85. CONON, L. P. 686.

86. SERGIUS I. L. P. 687.

On nařjdl, aby kuěz, genž tělo Páně na oltáři láme, Beránka Božjho o smilowánj wzjwal, řka: Beránku Božj, genž snj máš hřjchy swěta, a t. d. On také ku Kanonu Mešnjmu modlitbu za pokog přidal; nebo tehďáž krutá wálka we Wlašjch zuřila. L. P. 691. Knjže České Nezamysl umřel, po němž panowati počal geho syn Mnata. L. P. 693. slawen byl sněm Tolletanský XIV., a l. P. 694. sněm Tolletanský XV. L. P. 694. Justinianus cjsař východnj od Leoncia wůdce Řeckého panowánj zbawen, a na ostrow Cherson zapuzen byl, po němž panowati počal Leoncius, genž l. P. 696. s stolce wlády od Tiberia swr-

žen, a do gakéhoš klásteru w Dalmácii zawřen byl. *)

Stoletj osmé.

87. JAN VI. dosedl na stol. pap. L. P. 701.

L. P. 701. slawen byl sněm Tolletanský XVI. L. P. 703. Justinianus, genž z wyhnanstwj swého na swobodu se wydobyl, pomocj wogska Tiberia, Absimara a Leoncia zamordowal, a opěť panowati počal.

88. JAN VII. L. P. 705.

On krásnými, welikým nákladem kaupenými obrazy swatých otců, hlawnj chrám Páně w Řj-mě ozdobil. L. P. 705. swolal sněm Řjmský, na němž na žádost cjsaře Justiniana, genž teh-dáž opětně vládařil, člankowé učenj šestého hla-wnjho sněmu w Constantinopoli slaweného zkau-šení a šetření byli.

89. SISINIUS, dosedl na stol. pap. L. P. 707.

90. CONSTANTINUS, L. P. 708.

L. P. 711. Justinianus východnj cjsař byl zamordowán, po němž panowati počal Philipicus, genž kacířstwjm Monothelitů byl nakažen. L. P. 712. Monothelitowé kacíři sněm do Constantino-pole swolali, na němž VI. hlawnj sněm zawrhli,

*) Card. Baronius in Annal. Eccles. Brevis Notitia Roman. Pontificum a Guilielmo Burio. Series Chronolog. Rerum Slavo-Bohemicarum studio P. Francisci Pubitschka; Stranský R. B. Cosmas I. I. Balb. Hist. de Ducib. ac Reg. Bohemiae. Jornandes origin. Slavor.

proto že Monothelitů učenj proklel. L. P. 713. cjsař Philipicus Bardanes panowánj byl zbawen, na gehož místo dosedl Artemius Anastasius; ale tento cjsař od wogska swého donucen byw, L. P. 714. panowánj swé Theodosiowi postaupiti musil.

91. Sw. ŘEHOR II. dosedl na stol. pap. L. P. 714.

L. P. 716. Theodosius cjsař východnj vládu Lwowi Isaurowi postaupil. L. P. 724. slawen byl sněm Řjmský III. L. P. 726. slawen byl sněm Řjmský IV. a L. P. 731. slawen byl sněm Řjmský V. proti kacjřům Iconoclastům.

92. ŘEHOR III. L. P. 731.

L. P. 735. umřel knjže České Mnáta, po němž panowati počal Wogen. L. P. 741. umřel východnj cjsař Lew Jsaurus, po němž panowati počal Constantinus Copronimus.

93. Sw. ZACHARLÁŠ, L. P. 741.

L. P. 745. slawen byl sněm Řjmský VIII. proti Aldebertowi a Klimentowi kacjřům.

94. ŠTĚPÁN II. L. P. 752.

Řjdl cjrkew Božj gen za několik dni.

95. ŠTĚPÁN III. L. P. 752.

L. P. 756. slawen byl sněm Compendien-ský, na němž zákonowé krewnjho přátelstwa, těch kdož w staw manželský wstupugj, se týkagjcj, ustanoweni byli.

96. PAWEL I. L. P. 757.

Powstala roztržitost cjrkewnj desátá, an Theofilactus Řjman, na wzdory Papeže Pawla,

a pak Constantin Neregský člověk světský, proti všem duchovním právům na stolici sv. Petra byl dosazen. L. P. 663. umřel Wogen kníže České, po němž panovati počal Wnislaw.

97. ŠTĚPÁN IV. dosedl na stol. pap. L. P. 768.

L. P. 769. slaven byl sněm Římský IX. na němž Constantin nepravý papež swržen, a pravý papež Štěpán utvrzen byl.

98. HADRIAN I. dosedl na stol. pap. L. P. 772.

L. P. 775. umřel cjsař východnj Constantin Copronimus, po němž panovati počal Lew IV. syn geho, genž až do L. P. 780. panował, gehož nástupcem byl Constantin VI., genž s matkou swau Irenau panował. L. 787. slaven byl VII. hlavní sněm w Nycenu, na němž 350. biskupů se sešlo, a gednalo se o účtě obrazů proti kacířům Iconoclastům. L. 791. slaven byl sněm Narbonenský. L. P. 792. slaven byl sněm Ferojulienský proti kacířům Feliciewi a Elipandowi. *) W Čechách panował kníže Křezomysl.

Stoletj dewáté.

99. LEW III. L. P. 795.

L. P. 810. slaven byl sněm Římský X., na němž papež Lew III. od neprawostí naň vymyšlených byl osprawedlněn. L. P. 800. umřel

*) Card. Baronius in Compendio Annalium Eccles. Roman. Pontif. Brevis Notitia a Guilielmo Burio. Balb. de^o Ducib. et Reg. Bohemíæ. Series Chronologica Rerum Slavo-Bohemicarum a P. Francisco Pubitschka. Tabula^o Chronol. de Conciliis Hæres. et Schismat. a Amat. de Graveson.

wýchodnj cjsař Constantin VI. Toho času zá-
padnj, čili Římské cjsařstw, které za 300 let ga-
ko pohřbené leželo, opět obžiwlo, an téhož 800
léta Karel welký od papeže Lwa III. na to cjsař-
stw byl korunowán, genž až do l. P. 814. sla-
wně panowal. W Cechách tehdáž panowal kníže
Neklan, syn Křezomyslůw. Po smrti Karla welké-
ho na stolec cjsařstw Římského dosedl Ludwjk,
přjgmjm nábožný. Na východu panowal Nicepho-
rus, genž l. P. 802. Irene Constantina VI. mat-
ku zapudilw, vlády se zmocnil, a l. P. 811. byl
zamordowán, po němž panowati počal Michael, až
do l. P. 813., po němž nastoupil Lew Armenský.
Za tohoto papeže prwnj bylo slawné za swatě-
ho vyhlašowánj, čili Canonisacj, u přjtomnosti
cjsaře Karla welkého, an sw. Ludgerus biskup
do počtu swatých postawen byl.

100. ŠTĚPÁN V. L. P. 816. † po 7 měsječeh 18 dnech.

101. Sw. PASCHAL, dosedl na stol. pap. L. P. 817.

L. P. 820. wýchodnj cjsař Lew Armenský
byl zamordowán, po němž panowati počal Michael
Balbus.

102. EUGENIUS II. L. P. 824.

L. P. 826. Denemarčané w Krista uwěřili
pracj apoštolskau sw. Angaria. Powstala toho ča-
su roztržitost cirkwe skrze neprawého papeže Zin-
sinia; genž však gen několik dnj na stolici sw.
Petra seděw, umřel.

103. VALENTIN L. P. 828. † po 1. měs. a 10. dnech.

104. ŘEHOŘ IV. dosedl na stol. pap. L. P. 828.

L. P. 839. umřel Neklan kníže České, po němž panowati počal Hostiwit. L. P. 840. umřel cjsař Římský Ludwjk nábožný, po němž panowati počal Lotharius I. L. P. 829. umřel východnj cjsař Michael Balbus, po němž panowati počal Theophilus, a panowal až do roku 841, po němž nastoupil Michael III.

105. SERGIUS II. L. P. 844.

L. P. 847. slawen byl sněm w Paříži V., a téhož roku w Mohuči.

106. LEW IV. L. P. 847.

L. P. 855. umřel cjsař Římský Lotharius I, po němž panowati počal Ludwjk II.

107. BENEDICT III. dosedl na stol. pap. L. P. 855.

L. P. 855. powstala roztržitost cirkwnj, an Anastasius Říman na vzdory prawému papeži Benedictu stolice sw. Petra se zmocnil; však gen za několik dnj seděl.

108. Sw. MIKULÁŠ I. L. P. 858.

L. P. 861. Bulgarové křest sw. přigali. Michael III. cjsař východnj na žádost Rastislawa krále Morawanů učitele náboženstw do Morawy poslal. L. P. 862. sw. Crha a Metud do Morawy přišli. L. P. 867. umřel východnj cjsař Michael III. po němž panowati počal Basilias Macedo.

109. HADRIAN II. L. P. 867.

L. P. 869. slawen byl sněm hlawnj VIII. w Constantinopoli, na východu poslednj, na němž 300 biskupu kacířstw Phocia proklelo. L. P.

868. sw. Metod od papeže Hadriana na biskupstwj byw. swěcen, do Morawy se odebral. L. P. 870. Swatopluk Rastislawůw wnuk panowánj nad Morawau se zmocnil. Metod nepravým žiwotem Swatopluka hnul, do Řjma odešel, buď ku konci l. 871., neb na počátku l. 872., aby papeži, a swému bratru Crhowi si postěžował. L. P. 871. Bořiwog syn Hostiwitůw w Čechách panowati počal. Swatopluk král Morawský, činu a nezpráwj swých litowaw, do Řjma k Methodowi poslal posly swé, žádage, aby se do Morawy wrátil.

110. JAN VIII. dosedl na stol. pap. L. P. 872.

S. Strachota, žádostj Swatopluka krále pohnut, ku konci léta P. 872. anebo na počátku 873. do Morawy se wrátil. L. P. 874. Bořiwog s cjsařem Ludwjkem pokog uzavřew, do Morawy ku Swatoplukowi se odebral, a tu od sw. Strachoty pokřtěn byl. L. P. 875. cjsař Řjmský Ludwjk II. umřel, po němž panowati počal Karel plechatý (Calvus) nazwaný. L. P. 877. umřel cjsař Řjmský Karel Plechatý, po němž panowati počal Ludwjk III. Seplawý (Balbus) nazwaný, genž l. P. 879. we Francii byl otráwen, po němž pak panował Karel III, Crassus (tlustý) nebo hrubý nazwaný.

111. MARINUS I. L. P. 883.

112. HADRIAN III. L. P. 884.

Arabowé Wlasko plenili.

113. ŠTĚPÁN VI. dosedl na stol. pap. L. P. 885.

L. P. 886. umřel východnj cjsař Basilus Macedo, po němž panowati počal Lew VI. L. P.

887. umřel Řjmský cjsař Karel III. Crassus, po němž panowati počal Arnulphus. L. P. 886. stalo se obrácenj Krobotu a Srbů na wjru w Krista.

114. FORMOSUS L. P. 891.

Powstala roztržitost cirkewnj, an Sergius III, na vzdory Formosowi stolici sw. Petra si oswogil; tato roztržitost trwala jen za několik dnj. L. P. 896. Arnulphus cjsař oblehl a dobyl Řjm, a Papeže Formosa přinutil, by geg za Řjmského cjsaře korunowal.

115. BONIFACIUS VI. L. P. 896.

Po 15 dnech byl zapuzen, proto že násilně w tu hodnost se wedral.

116. ŠTĚPÁN VII. L. P. 896.

L. P. 899. 24. listopadu umřel cjsař západnj Arnulphus, po němž panowati počal Ludwjk. IV. *)

117. ROMANUS I. L. P. 900. Panowal 4 mšjsec.

118. THEODORUS L. P. 900. Panowal toliko 20 dnj.

Stoletj desáté.

119. JAN IX. dosedl na stol. pap. L. P. 901.

*) Labbeus in histor. Chronol. A. A. S. S. in notis ad caput 2. vitæ Caroli magni. Aimoin. de Gest. Franco. Region. Nithard. in vit. Ludov. Pii. Harduins heil. und weltl. Gesch. pag 218. Brevis hist. Eccles. ad Sæc. IX. cap. V. Tacit. Hist. Lib. 4. Vita Caroli Calvi. Sigebert in Chronic. Annal S. Bert. Fulden. Card. Baronii Compend. Annal Eccles. Brèvis Notitia Roman. Pontif. a Burio. Series Chronol. Rerum Slavo-Bohemiarum a P. Pabitschka.

120. BENEDICTUS IV. dosedl na stol. pap. L. P. 905.

121. LEW V. L. P. 907. panował 40 dnj.

L. P. 907. powstała roztržitost cjrkewnj, an po Benedictowi Lew V. na stolici sw. Petra dosazen byw, po 40 dnech od Kristophora přibuzného swého swržen, a do kláštera zawřjn byl.

122. KRISTOPHORUS, dosedl na stol. pap. L. P. 907.

Kristof, an panowati počal, od Sergia III. byl swržen, a do žaláře zawřjn, kde bjdně zahynul.

123. SERGIUS, III. dosedl na stol. pap. L. P. 908.

L. P. 910. umřel Bořiwog knjže České Křesťanské I. po němž panowati počal Spitihněw I.

124. ANASTASIUS, III dosedl na stol. pap. L. P. 910.

L. P. 911. umřel východnj cjsař Lew VI, po němž panowati počal Constantinus VIII. L. P. 912 umřel západnj cjsař Ludwjk IV. po němž od německých stawů zwolen byl Conrad I.

125. LANDO, dos. na stol. pap. L. P. 912 po 6 měsječch.

126. JAN X. dosedl na stol. pap. L. P. 912.

L. P. 915. umřel Spitihněw, knjže České, po němž nastaupil Wratislaw I. L. P. 918. umřel západnj cjsař Conrad I. po němž zwolen byl Gindřich I. Sas, přjgmjm Auceps, čjhař. L. P. 921. umřel Wratislaw I. knjže České, otec sw. Wáclawa, po němž manželka geho Drahomjra panowala. L. P. 921. S. Ludmila půwodem Drahomjry od Tumana a Kumana byla uškrcena, načež sw. Wáclaw z Čech gi wypowieděl.

127. LEW VI. dosedl na stol. p. L. P. 928. po 6 měsících.

128. ŠTĚPÁN VIII. dosedl na stol. pap. L. P. 929.

S. Wáclaw w Čechách panował; kostel sw. Wjta založil. L. P. 930. Gindřich cjsař Daleminiány, Obotrity a Redaury přemoha, wálečně ku Praze přitáhl, wjtězil, a zem Českau pod plat uwedl.

129. JAN XI. dosedl na stol. pap. L. P. 931.

L. P. 935. cjsař Gindřich wogenský sněm do Erfurtu rozepsal, na němž sw. Wáclaw byl přítomen. L. P. 936. aneb 937. ten cjsař Gindřich umřel, po němž panowati počal Otto I. Sas. Sw. Wáclaw nawrátiw se z Erfurtu, do Boleslawi na křtiny syna bratra swého Boleslawu l. P. 935. 27. zářj se odebral, kdež od téhož bratra swého byl zamordowán. Po něm Boleslaw ukrutný, bratr geho, panował.

130. LEW VII. dosedl na stol. pap. L. P. 936.

L. P. 936. Kostel sw. Wjta od biskupa Řezenského na žádost Boleslawu byl posvěcen.

131. ŠTĚPÁN IX. dosedl na stol. pap. L. P. 939.

132. MARINUS dosedl na stol. pap. L. P. 943.

Tento papež o zlepšenj kázně cirkewnj, a zlepšenj zlých do cirkwe wlaudilých obyčegů se snažil.

133. AGAPITUS II. dosedl na stol. pap. L. P. 946.

L. P. 949. Otto cjsař Dany porazil, a i s králem Heraldem kwjře w Krista ge přiwedl. Čechowé kruce cjsaře bogugjce, Uhry porazili.

134. JAN XII. dosedl na stol. pap. L. P. 956.

L. P. 960. východnj cjsař Constantin VIII. byl otráwen, po němž panowati počal geho syn Romanus, až do l. P. 963., gehož nástupcem byl Nycephorus Phocas. Tento papež korunowal Ottona I. cjsaře západnjho, l. P. 962. od něhož pak s papežstwj l. P. 964. swržen, a dosazen byl:

135. BENEDICTUS V. L. P. 964.

Tento od cjsaře ustanowený papež od Řjmanů swržen, a na geho mjsto dosazen byl:

136. LEW VIII. L. P. 965.

gegž cjsař, an po druhé Řjm oblehl, swrhl, do Němec co wěžně odeslal, a Jana XII. zase na stolici sw. Petra usadil; gegž však opět geho nepřátelé z Řjma zapudili.

137. JAN XIII. L. P. 966.

Za tohoto papeže nařjzeno bylo, aby se zwonowé swětili, a vlastnjm gménem pogmenowáni byli. L. P. 967. umřel knjže Český Bolestaw I, ginák ukrutný, po němž panowati počal Bolestaw II. ginák pobožný. L. P. 969. východnj cjsař Nycephorus Phocas byl zamordowán, po němž panowati počal Jan Zemiscas. Bolestaw II. knjže Český biskupstwj Pražské, a l. P. 972. klášter sw. Giř na hradě Pražském založil. Dětmar I. biskup Pražský byl dosazen.

138. DONUS II. L. P. 972. Panowal 3 měsíce.

L. P. 973 umřel západnj cjsař Otto I. ginák welký, po němž panowati počal geho syn Otto II.

139. BENEDICTUS VI. dosedl na stol. pap. L. P. 973.

L. P. 975. východnj cjsař Zimisces byl otráwen, po němž panowati počal Basilius a Constantinus zemřelého cjsaře Římského Ottona I. synowé.

140. BENEDICTUS VII. dosedl na stol. pap. L. P. 975.

L. P. 983. umřel w Řjmě Otto II. cjsař západnj, po němž panowati počal geho syn Otto III. L. P. 982. umřel I. biskup Pražský Dětmár.

141. JAN XIV. dosedl na stol. pap. L. P. 984.

L. P. 983. Sw. Wogtěch na Pražské biskupstwěj byl wolen.

142. JAN XV. L. P. 985.

L. P. 989. Sw. Wogtěch z Čech do Řjma ušel, a z Řjma do Čech l. P. 992. se wrátil; ale l. P. 995. opět z Čech ušel.

143. JAN XVI. L. P. 996. panowal 3. měsíce.

Tento papež ustanowil, aby 2. listopadu w celé cirkwi památka za mrtwé se konala. Kterau památku sw. Odilo biskup Chluniasenský w swých klášteřích dlaho před tjm konal.

144. ŘEHOŘ V. L. P. 996.

L. P. 997. sw. Wogtěch w Prusjch odpo-
hanů byl zamordowán, po gehož smrti na Pražské
biskupstwěj wolen byl Bohdal (Deodatus.) *)

*) Series Chronol. Roman. Imperat. a P. Amat. de Gravesson. Marian. Scotus in Chron. Aretin. lib. 4. Otho Trising lib. 6. cap. 15. 16. 17. et Sigebert. et Genebrald. in Chronico. Card. Baroni. in Annal. Eccles. Corringius de Romano Germanorum imperio. Leo Ostieo. lib. 2. Ditmar. lib. 3. Chronic. Bernard. Corius in vita Lamberti. Brevis Notitia Roman. Casop. p. Katol. Duch. I. 4.

Stoletj ged enácté.

145. SILVESTER II. dosedl na stol. pap. L. P. 999.

L. P. 1000. umřel Boleslaw II. knjže České, po němž počal panowati Boleslaw III, l. P. 1002. umřel západnj cjsař Otto III., po němž panowati počal Gindřich II. Bawor. Téhož roku Boleslaw knjže České panowánj zbawen, a na geho mjsto Wladibog knjže české dosazen byl. Tento Wladibog brzy nato zemřel, po němž Čechowé Jaromjra na knjžetstwj České dosadili.

146. JAN XVII. dosedl na stol. pap. L. P. 1003.

147. JAN XVIII. dos. na stol. pap. L. P. 1004.

148. SERGIUS IV. dosedl na stol. pap. L. P. 1009.

L. P. 1013. Jaromjr knjže české byl oslepen, na gehož mjsto Oldřich od Cechu dosazen byl.

149. BENEDICTUS, VIII. dosedl na stol. p. L. P. 1012.

1014. Gindřich cjsař západnj s manželkau swau Gunegundau od papeže Benedicta VIII. w Řjmě byl korunowán. L. P. 1017. umřel Bohdal biskup Pražsky, na gehož mjsto zwolen byl Heligardus, Heligard, opat řádu sw. Benedicta, genž l. P. 1023. umřel, po gehož smrti zwolen byl Izo ze Zagjcowa (Hasenburg). L. P. 1024. umřel cjsař západnj Gindřich II, w powěsti swatého, gehož nástupcem byl Conrad II.

250. JAN XIX. dosedl na stol. pap. L. P. 1024.

1037. Oldřich knjže české umřel, po němž

norum Pontif. a P. Burio. Series Chronologica Rerum Slavo-Bohemicarum a P. Pubitschka. Series Episc. Boh. a Flor. Hammerschmied et Berghauer.

panowati počal Břetislaw I. L. P. 1025. umřel východnj cjsař Basilius, po němž Constantinus VIII. sám panowal, až do l. smrti své 1028. Na jeho místo pak dosedl Romanus II, genž l. P. 1032. byl otráwen, načež panowati počal Michael Paphlego. L. P. 1030. umřel Izo biskup Pražský, po němž zvolen byl Šebjř.

151. BENEDICTUS IX. dosedl na stol. pap. L. P. 1038.

1039. Tělo sw. Wogtěcha w Ģnězdně od Čechů bylo wyzdlwjženo, a do Prahy přiwezeno. L. P. 1039. umřel Conrad II. cjsař západnj, po němž panowati počal Gindřich III. L. P. 1040. umřel východnj cjsař Michael Paphlego, po němž panowati počal Michael Calephates, genž až do l. 1052, panowal, na jehož místo nastaupil Constantinus IX. Monomachus. L. P. 1041. Gindřich III. cjsař Prahu oblehl.

152. ŘEHOR VI. L. P. 1045.

153. KLJMENT II. L. P. 1047. panow. 9 měsjeć.

154. DAMASUS II. L. P. 1048. 1 měsjeć.

155. LEW IX. L. P. 1049.

L. P. 1054. umřel východnj cjsař Constantinus Monomachus, po němž panowati počala jeho dcera Theodora, a panowala za geden rok, po njž panowal Michael VI. Stratiotinus za geden rok.

156. VICTOR II. L. P. 1055.

1055. umřel knjže Břetislaw w Chrudimi, po němž panowati počal Spitihněw. L. P. 1056.

umřel Gindřich III. cjsař západnj, na gehož mj-
sto dosedl Gindřich IV.

157. ŠTĚPÁN X. dos. na stol. pap. L. P. 1057. 28 dnj.

Po smrti Michaela VI. na východu panował
Isaurus Commenus.

158. MIKULAŠ II. dosedl na stol. p. L. P. 1058.

L. P. 1059. umřel na východu cjsař Isau-
rus Commenus, po němž panowati počal Con-
stantinus Ducas. Toho roku slawen byl sněm
cirkewnj w Řjmě 1. P. 1060. Spitihněw knjže
České umřel.

159. ALEXANDER II. dosedl na stol. pap. L. P. 1061.

Po smrti Spitihněwa II. w Čechách panował
Wratislaw II, genž 1. P. 1063. biskupstwj Holo-
maucké založil. L. P. 1067. umřel východnj
cjsař Constantinus Ducas, po němž panowati po-
čal Diogenes Romanus III. L. P. 1067. umřel
Pražský biskup Šebjř, na gehož mjsto dosazen
byl Jaromjr, ginak Gebhard. L. P. 1071. u-
mřel Diogenes Romanus cjsař východnj, po němž
panowati počal Michael VII. Ducas. L. P. 1068.
Wratislaw II. založil proboštstwj Wyšehradské.

160. ŘEHOŘ VII. dosedl na stol. pap. L. P. 1073.

L. P. 1077. východnj cjsař Michael Ducas
VII. umřel, po němž panowati počal Nicephorus
III, genž 1. P. 1080. s panovánj swržen, a do
kláštera zawřjn byl, kde bjdně zahynul; po
něm panowati počal Alexius Commenus. L. P.
1080. papež Slowanský gazyk při službách Bo-
žjch zakázal. L. P. 1083. Čechowé Řjm dobyli.

L. P. 1085. slaven byl sněm w Mohuči, na rozkaz Gindřicha cjsaře, na němž také biskup český Jaromjr, čili Gebhard přítomen byl.

161. VICTOR III. dosedl na stol. pap. L. P. 1086.

Cjsař Gindřich meze biskupstwí Pražského ustanovil. Wratislaw II. od cjsaře Gindřicha za krále byl prohlášen a korunován.

162. URBAN II. dosedl na stol. pap. L. P. 1088.

L. P. 1088. Kostel na Vyšehradě posvěcen byl, a při něm děkan a kapitula kanownická založena. L. P. 1090. umřel biskup Pražský Gebhard, po němž zvolen byl Cosmas. L. P. 1092. král Český Wratislaw II. umřel, po němž panowati počal Conrad, genž geště téhož roku zemřel, na gehož místo dosedl Břetislaw II. L. P. 1098. 10. prosince umřel biskup Pražský Cosmas, na gehož místo dosedl Heřmann. Tento papež prwní Krjžowé taženj na Saraceny rozepsal.

4. O způsobu přijmání veřejného wyznání wjry od nawrácence do cirkwe katolické.

Od Wáclawa Wiléma Wáclawjčka, w bohoslawj doktora,
knjzeczho arcibiskupského Wikáře okršlku Bystřického etc.

Když kdo od nekatolického náboženstwí odstoupiti, a do našj swaté cirkwe se nawrátiti žádá, musj katolický zpráwce duchownj, u něhož se strany toho hlásj, předewšjm a obzwláštně přjči-

ny geho úminku a předsewzetj, a pakli ge čistý nalezá, geho náboženské známosti a základy pilně skaumati a dle okoličnostj lepšiti a napravowati. Pak teprw, an gistoty nabył, že nawrácenec hodnýmj důwody prawého u wjře předswědčenj došel; aneb gestli člověk neučený a sprostý, — gakowjž lidé mnohdykráté ani bludného učenj, gež wyznáwagj, ani prawého neznagj, — prawdám katolického náboženstwj základně, upřjmně a tjše ho wyučil, i na mrawnj geho powahu pozcer dal, aby snad potom pohoršlívým žiwobyťjm swým cirkwi k hanbě, a gegjm audům k úrážce nebył; — pak teprwé, an se vše to stalo, a pastýř duchownj o čistotě geho úmyslu z wnitřnjho dokonalého přeswědčenj pocházegjcjho se ubezpečil, může on do lůna cirkwe swaté katolické přigat býti, když prw geště zpráva o tom na Ordinariát se dala, a o powolenj *absolvendi ab haeresi*, pokudž, gak řjkáme, *formalis* t. g. *cum pertinacia* čili stwrdošjgnostj spogena gest, a mezi hřjchy zadržené (*casus reservatos*) náležj, prosbau se požádalo. *)

Toto pak nekatoljkowo do cirkwe katolické přigetj děge se prostředkem připauštěnj k sw. swátostem, a skládánj wyznánj wjry dle obřadu w každé diěcezi obyčegného. Wedlé cirkewnjho

*) Čehož však nynj nehrubě wjce třeba, an kněžstwu mocj duchownj jurisdikej pluomocnost *absolvendi ab haeresi* kterékoli dána, a toliko opáčené odpadlstwj (*relapsus in haeresim*) gakožto zadržaná přjpadnost wymjněno.

obecného práva má nawrácenec bludu austně a-
neb pisebně se odpřisahati, a veřejné vyznání
wjry učiniti. *) Témuž také chtějí zákonové
rakauští, toliko že přestupugjcjmu, kterýby buď
z weliké pohaudedlnosti, buď z přirozené nesmě-
losti, aneb skrze autlé swazky krwe a přátelstwí
a jiné takové příčiny walné vyznání wjry we-
řejně wtwáři cirkwe složiti se ostýchal, na vůli
necháwagj, ge w příbytku katolického duchowní-
ho pastýře (na faře) před dvěma swědkama uči-
niti. **) — Mimo to může w kragjch, kde mnoho
neb dokonce většina protestantů obýwá, a u kte-
rýchžto zvláště také geště w nynějším 19tém sto-
letí nesnášeliwost křesťanská zde onde takowým
se gewj a pronášj způsobem, gakbychom se toho
wěru newjce nadjti měli, — může takové we-
řejné gednání, genž obyčejně mnoho hluku na-
dělá, strany geště wjce proti sobě popuditi a k
nelaskawému sobě počínání příležitost dáti. A
pročež to slušně rozšafnému domyslu duchowní-
ho pastýře a libosti přestupugjcjho zůstaweno
buď, máli a chteli on veřejně a slawně, čili toli-
ko wsaukromnosti a tagně vyznání wjry wyko-
nati. Wesměs ale a wúbec bude katolický zpráw-
ce duchowní wždy o to pečliw, aby nawrácenec
k složení veřejného vyznání wjry wkostele od-
hodlal a rozmyslil se, a to proto, že takowá

*) Can. 8. 19. 20. caus. 1. quæst. 1. též cap. 9. § 2. de
hæretic. **) Dworský dek. od 7. listop. 1789.

slavnost velmi příhodná a vzděláwatečná gest, kde netoliko na nawrácencowo otewřené srdce, nébrž i na věřjcy, genžto k takowému slawnému gednánj obyčegně mnohočetně se zbjhagj, spasi-tedlně aučinkowati lze. — Zde geště připome-nauti dlužno, že kaplanům bez farářowa wědo-mj se nepowoluge ođ nekatoljka wyznánj wjry přigmauti.

Wůbec obyčegná formule wyznánj wjry ne-nj žádná giná, nežli kterau z ustanowenj sw. sy-nodu Tridentského *sess. 24. cap. 12. de Reform.* k zawazowánj se ke katolictwj přede-psal papež Pius IVtý bullau: *Injunctum nobis* *) etc. Celá pak při tom ceremonie záležj asi w následugjcjm; a k čemuž geště potřebná některá poznamenánj při-pogjme.

Předwečer toho dne, který k slo-ženj wyznánj wjry příležitý býti u-znán, gde nawrácenec k zpowědi.

a) Poznamenánj. Owšemť zná on giž potřeb-nost zpowědi gelikož částky swátosti pokánj, a obdržel u wyučowánj potřebné také nawedenj k náležitému z břj-chu se wyznánj: než on gde poprwé k zpowědi a při-cházj k nám z konfessj, kde práwě proti tomuto sw. zřj-zenj náramné nechutenstwj magj, tak sice že i ti, kte-řj k nám přestaupiti chtěgj, na zpowědi neywjce se urá-žegj. Protož připomeňme gemu opět a znouu, čemuž gsme ho o tomto gistě milostněm zřjzenj Božjm, čili o moci a blaženém účinku kněžského swátostného rozhře-

*) r, 1564. 13 listop. (Idibus Novembris.)

šení vyučili, aby kupokogenj svého svědomj seznal a přesvědčil se, že jedině katoljk o odpuštění hříchů svých úplna ubezpečen býti může, an toliko on w swátosti pokání skutečný do smyslůw padagjey zádawek opravdowě obdrženého odpuštění hříchů má, kdežto w nekatolictwí gen všeobecná, člověku, genž žádá z ust samého toho, kteréhož urazil, gistotu odpuštění obdržeti, a poklidu nemá, pokudž ho buď od něho samého neb platného geho mjestodržejho neuslyšel, — nedostatečná naděje, že Bůh opravdowě kagjeynu hříšnjku pro zásluhy Kristowy milostiwu býti hotow gest, se dává a poskytuje; — a odkudž pocházj, že prawowěřjey kagjey plni útěchy a děkůčinění, plni nebeské radosti a neylepších úminků od noh kněžských, gako druhdy Magdalena s neywraucnějšj duše rozkošj od noh Páně, wstáwagj a odcházegj, w obdržené milosti tisjceru náhradu za všeliké domnělé snjžení nalézagjey, gako onano od hostů farizejských bywši pohaněna. *) Tudž pocjtj a okusj i on prawé duše útěchy nad odpuštěnjm hříchů svých, dnes poneyprwé ode svého křtu, a zachowage tento blažený wtisk, přistaupj častěgi k pramenu osprawedlňugjey milosti.

Při samé pak zpovědi, která spolu z celého geho žiwobytj wykonána býti musj, a následowně všeobecná (generálnj) gest, skrze případné gemu otázky nápoimocni budme, a kteréž owšem zpovědnjck klásti práwo má, kdykoli z vlastnjho hříšnjkowa vyznání žádný gistý nález pronést nemůže, zdaliž on rozhřešení před všewědawcjm a swatým Bohem hoden gest, či nie. Než tyhle otázky buďte gako wždy, tak tjm wjce w našj nynějšj přípádnosti smnohau opatrnostj a rozšafnostj kladeny. Gako všecko zpovědnj wyptáwánj proticjlné a škodné gest,

*) Luk. 7, 37. &c,

nesměřugeli k tomu, aby prawý mrawnj staw hřjšnja se seznał, a kněz posaudil gisté, zdaž rozhrěšenj buď uděliti, neb odložiti, aneb dokonce odepřiti má: tak a tjm záhubněgšj bylyby takowé nepřjslušné otázky při swátostném s nowěobráceným protestantem gednánj, který, gak podotknuťo, hned zmládj mnoho bludných myšlének a předsudků proti zpowědi w sebe wšljpěno má. Siceť musj owšem zpowědnjkwšj lehkomyšlnosti, kwapnosti a chwatawosti se warowati, neb se tu o nic menšjho negedná, nežli o nesmrtedlné duše, o práwa Božj, o zásluhy Krista Ježjše, o skutečnau swátost; nicméně musj se také na pozoru mjti, aby newčasnau přjsnostj a hnětliwostj ani sobě ani zpowjdagjeimu se těžek nebył, čjnbj celá zpowěd gen w oškljwost uwedena býti mohla. Nalezage on kagjejmho upřjmného gak při wlastnjm wyznánj, tak i w odpovědjm na otázky naň položené, a ochotnowolného owšem předepisům se podrobiti, čehožby medle geště žádati mohl, an wytknutého sw. zpowědi ejle giž dosáhl? Tu gisté za to mjti lze, že gakožto mjstodržej Božj w duchu Božjm saudnj swůg auřad zastal, a rozhrěšenj geho s rozhrěšenjm Božjm sauhlasůge.

W den samý, w který wyznánj wjry složenobyti má, přicházj nawrácenec s gednjm aneb wjce swědků do kostela, kde giž pro ně w nejbližšj u oltáře stolici mjsto připrawěno; kněz, genž wyznánj wjry od něho přjgiti má, počne mši sw. dni přjhodnau (*de die*), a čte gi s kollektau *e Missa ad tollendum schisma* až do Ewangelium. — Po přečteném Ewangelium posadj se na prawau stranu oltáře s biretem na hlavě, a twářj k lidu obráčenau. Nawrácenec doprowázen od swědků předstaupj před něho k oltáři, hořcej swjci gakožto znamenj swětla wjry

wrukau mage, a poslaucha stoge i swědkowé promluwu, kterau kněz k shromážděnému lidu i k němu drží.

b) **Poznamenání.** O předmět, kterýby k takové řeči obrán býti měl, nebude duchownímu auzko, gežto se mu sám od sebe poskytuje. — On může dotknouti příčiny slawnosti, a o tom promluwiti, gak důležitogest, aby člověk u věcech wjry se týkagiejch vlastních winau neblaudil, ale prawdu poznal; a může tedy swau i wěřiejch zdjlnau radost nawrácenci wygwěwiti, a genu wděčiti, že u wyhledáwání swaté čisté prawdy tak horliw byl, a nalezna gi, gj následowati neprodléwá, saučastna se tudy tolikerých prostředků spasitedlných a statků duchownjeh w prawé cirkwi uložených; — odtud plyne co neypřirozeněgi pro něho powinnost djkůčinění Bohu za milost genu danau, a řečník mu připomene, že toto djkůčinění obzwlastě skrze stálost u wjře, wzdorgujcej všelikým wyskytnauti se mohaucejm přjkořenstwju a pokušenjju, a skrze skutečné učení katolického prowozování, kteréžto gednomukažděmu powinnosti swé wěrně plniti a dobré aučinně konati welj, se pronášeti musj; a čemuž poslednjmu on z ohledu přjtomenstwa obzwlastěnjho dodá důkladu, zwlastě pozorugeli, že sobě swau prawowěrnostj howjwagje w mrtwé, neaučiniwé wjře trávj život swůg.

Než my klademe sem příklad takové promluwy, kterau dle okoličností zkrátiti snadno i wolno.

Milj osadnjci mogi!

Nowý, utěšený přjběh namjta se dnes očjm wašjm, a gá pastýř waš duchownj za swau to powinnost pokládám, wám wyswětliti, co právě nynj předsewjzji mjnjm. Eyhle, tento náš známý — saused (nebo gestli ginokragný) — ci-

zinec poznal s milostj Božj, gak neúplné, gak nedostatečné to náboženstwj gest, w kterém se zrodil i wychowán byl; on se přeswědčil o přednostech, newywratitedlné prawdě a Božstwj katolické wjry, a žádá, by swau po prawděžjžniwau duši upokogil a utišil swědomj swé, do lúna swaté cjrkwě katolické přigat býti. Pilně gsem skaumal čistotu úmyslu gehu, skaumal bezauhonnost obcowánj gehu, wyučiw ho spolu také všemu, co ke katolickému wěro - a mrawoučení přináležj, a nalezage geg nynjžádaného přigetj do cjrkwě všeobecné hodného, medle kterakbych mu w tom děle brániti mohl? — Nuže, gá wolám k wám wzápali bratrské lásky, která se zděluge všelikým, zwláště duchownjm blahem bližnjho, — wolám slowy Spasitelowými: „Radugte se semnau, než gsme nalezli (wyzjskali) bratra *)!“ A gakož geg gá we gměnu matky ejrkwe mezi prawowěřjcj pod mēcna a wěhlasna spráwu a ochranu gegj přigjmám, tak o wás naděgi tu dobrau mám, že i wy geg stegnau křesťanskau láskau, rukama otewřenýma mezi sebe přigmete.

Wy pak, zmilelý w Kristu bratře! genž swé swaté předsewzetj w skutek uwesti nemeškáte, wynám swau dokázanau snažnostj w zpytowánj prawdy, a ochotnau rozmyslnostj, gj následowati, an gste gi poznal, walný toho důkaz dáwáte, že waše od cjrkwě katolické oddělenj toliko neswéwolné

*) Luk. 15, 6.

bylo. Blaze wám, že gste w neypilnějšj žiwota záležitosti tak lhostegný a nepečliwý nebyl, gako nastogte ! tolikeřj lidé lehkomyslnj ; anobřz dobře poznal a k srdci wzal, gak mnoho na tom záležj, aby člowěk u věcech wjry z vlastnj winy neblaudil, skutečných částek křesťanského zgewenj nezamjtal, aneb bludů a falešných učenj se nepřidrzel ! Blaze wám, že se do staré řjmské katolické a apoštolské cjrkwě wracjte, od kteréž se bohužel ! předkowé waši odchýlili bezpráwně ; neb ay — w nj naleznete celý základ auplného učenj Syna Božjho ; naleznete též přjstup wolný k mnohým prostředkům spasitedlným, kterýchž gste posud zbawen byl, a kteréž Ježš Kristus k blahu našjch dušj we všelikých žiwota přjpadnostech a nebezpečenstwjch ustanowil ; — přjstup k sedmeronásobnému pramenu, z něhož w cjrkwě katolické milost plyne, přiměřená všelikým našim potřebám a zadost činjcj všem našim duchownjm žádostem, tak že nám nic wjce nechyběj, žádné se pomoci nedostává, spasenj naše, gestli gen opravdowě chceme, wykonati ; — a wezmete také podjl na duchownjch statcjch, kterýchž wěřjcjm z pokladu křesťanských skutků lásky, aneb gak toto přispjwání slowe, z obcowání Swatých pro čas i wěčnost w hognosti dostává se !

Ó gakau to musj radost, wděčnost, lásku a důwěrnost u wás způsobiti ! — Než widauc, an pohotowě gsem nekrwawau obět nowého zákona wykonati, t. g. obětowati geg, pod způsobau

chleba a wjna opravdowě a podstatně přjtomného Syna Božjho w této geho neskonale snjženosti, gakožto tu gediné prawau, swatau, nepoškwrně-nau obět chwály, djkůčiněnj, prosby a smjřenj wěcnému Otcí k geho oslawenj, a k spasenj swě-ta: obětugtež gi semnau w duchu a dnes obzwláš-tě gakožto obět djkůčiněnj Otcí slitownému, a weleslawte ho nynj i po wšecky dni žiwota swé-ho, že wás dobrodinj tak newýmluwných ráčil saučastniti.

Přitom se mu ale také zawažte slibem slaw-ným, že přigatau milost w sobě zachowagje započaté djlo s stálostj wykonáte; sic ginák — „bě-da tomu, kdož po prawém poznánj zpět se od-wracuge, lépeby zagisté mu bylo, nepoznáwa-ti swatého učenj *)!“. Náboženstwj nenj žádné raucho, kteréž ráno oblekáme a večer swlekáme, aneb gsaucj ochodilě giným proměňugeme. Zů-staňte, drahý w Kristu bratře! swaté samospa-sitedlné wjře wěren, i třebas gste pro ni potu-pu a hanu snášeti musil, třebas pronásledowán a mnohých wezdegšjch užitků zbawen byl. Siceť nechceme sauditi milosrdenstwj Božjho w budau-cjm žiwotě, magjce za to, že Bůh žádnému gisté blud nepřemožitedlný a newědomost bezwinnau nepřičte: a však krom neswéwolného bludu ne-nj bez upjmného do cjrkwekatolické se nawrá-cenj žádného spasenj k daufánj. Neboť od Syna

*) 2 Petr. 2, 21.

Božjho nemohlo pogjti wjce, než toliko gedna wjra, gedno náboženstwj, a tak gest také w pjsmě sw. gen o gednom králowstwj Božjm na zemi, gen o gedné cjrkwí neb společnosti wěřjčjch, kterau sw. Paweł domem Božjm nazjwá *), řeč. A tato gediná prawá cjrkew mohla by medle býti která giná, nežli křesťanská všeobecná či katolická, gelikož nenj odedueška aneb 16ho stoletj, ale narozeniny swé slawj hned od prwnjho hodu Božjho swatodušnjho, kde Duch sw. dary swé wylil na apoštoly? — A pročž kdyby i nowé u wás powstaly pochybnosti rozpáčiwšj srdce waše, pokogen buďte, ~~na~~ přeswědčenj, kteréhož gste nynj podosahl, se odwolagjce. Wždyť prawda vždy zase na gewo přigde a wynikne gako po mraku slunce, gen gestli oěj swých swéwolně proti nj nezawjráme, ale gi upřjmně milugeme a poctiwě wylledáwáme. Tudíž zmjzne wšeliká powstalá pochybnost, oči se otewrau zase, a rozum se sbratřj se ctnostným srdcem.

Prototěž ale buďte vždy také nábožného, na dobré skutky hogného obcowánj pilen; — tjm, gakož swau nezměnitelnu stálostj musjte nowau wjru swau ukázati. Ach, bylby to blud hrozný, klam nemilosrdný, kdyby kdo gen na swé prawowěrnosti sobě zakládage, domejšlelse, že geho k cjrkwí katolické se uchýlenjm, neb gj se přidrženjm giž všecko dokonáno. Takto smý-

*) 1 k Tymot. 3, 15.

šleli Židé; spolehagjce na swé z rodu Abrahama pocházenj, a arciotci od Boha učiněné připovědi, tušiliť gsau, že gich při wyznáwánj gegich náboženstwj, při gegich obětech a cjrkewnjch služebnostech zaljbenj Božj minauti nemůže. Ó to budiž aspoň od nás křesťanů daleko! Wždyť nám nenj náboženstwj gedině k wěřenj, anobrž k činěnj dáno; aneb nač gest gehu mrawnj učenj a zvláštnj prikázanj, nežli abychom dle nich swé mrawy, skutky, smeyšlenj a wšecko swé gednánj spořádali? — nemagjli naši člankowé wjry co nabjzegjcy důwodowé k warowánj se hřjchů, k wěrnému vyplněnj našich powinnostj, k trpělwosti wzármutejch a sauženjch, která nás potkawangj; slowem k našemu zlepšenj a spokogenj na naše chowánj účinkowati? — nemámeli sw. swátostj — ne nemysliwě, a toliko ze zwyku a obyčege, brž s náležitau přípravau a pobožným srdcem co prostředků k bogi ctnosti nás sjljcjch přigjmati? Takhle a tjm způsobem musj prawá wjra skrze skutky aučinnau se dokázati! Čjm wjce nám ona pohnutek k dobrému, čjm wjce prostředků k wykonánj spasenj našeho na ruku dává a poskytuje, tjm wětšj gest také naše odpowjdanj, gestli gich neužjwangjce na pauhém zewnitřnjm wyznánj přestáwáme. Ne ten, genž prawj: „Pane, Pane, wegde do králowstwj Božjho, ale kdo wůli Otcowu činj *)!“ Tomu, kterémuž

*) Mat. 7, 12.

Pán w podobenstwí u sw. Mat. *) dvě hřiwny dal, nežádalť, by gimi byl wytěžil pět; ale od nás i od wás giž prawowěřjeho křestana, kterému pět hřiwen dáno, bude mnoho, mnohem wíce požádáno, nežli prwé, když gste méně hřiwen k činění s nimi měl swěřených.

Nuže, tož k myslí, tož k srdci wezměte, umj-niw sobě pěknými, dobrého a chwalitebného žiwota příklady náboženstwí, ku kterémuž se ode dneška přiznáváte, ke cti býti. Patřte stále na půwoda a dokonawatele wjry swé Ježjše, a zřídte žiwot swůg dle geho předpisu, plňte geho swatá přikázání, i přikázání geho sw. cirkwe také w těch neyменšjch maličkostech, poněwadž gi on slyšeti poraučj, a gj moc dal wázati a rozwazowati. Takto netoliko těm, kteříž geště wně, kromě cirkwe gsau, neylépe ukážete, gak welice sobě toho štěstj, že katoljkem gste, wážjte; takto i swým nowým spoluvěřjcím swětlym příkladem následowání budete, podobně gako tato podobizna swjce, kterau wrukau držíte, a která swj-tj ahřege, a swětla i tepla poskytuje každému, kdož se k nj přiblížj koli; — takto konečně pokogné a utěšené dny zde na swětě žiti budete, a když gednau doprší vaše hodinka, nebude smrt vaše nežli překročení do lepšjho žiwota k věč-nému spogenj se s Kristem Ježjšem, kteréhož dnes prwnjkráté (pod způsobau chleba opravdowě a

*) kap. 25.

podstatně přítomného *) z rukau řádného kněze přijmete.

A nyní již wyzneytež usta vaše, čemuž srdce dávno věřj, swatau řjmskau katolickau a apoštolskau wjru!

Na to poklekne nawrácenec na stupeň oltáře, a čte wyznánj wjry, aneb neumjli čjsti, řjká ge po knězi zdlauha a zřetedlně.

c) P o z n a m e n á n j. Toto wyznánj wjry, gakž ho cirkew swatá užjwá, zde slowo od slowa wypsati, byloby zbytečné, gežto w Rituáli pražském (Rit. romano - prag.) na str. 281 — 284 gest k nalezenj. To gen dołožiti náležj: gak mjle se na stránku 284 přigde, kdež takto stogj: „Těž giné všeco, což swatými duchownjmi práwy, všeobecnými sněmy, a zvlášť swatoswatým tridentským sněmem wydáno, wyměřeno a wygádřeno gest, nepochybně a sprostá (upřjmně) přjgmán; we dle toho všeliké věci těm odporné a kacjřská učenj všeligaká, od cirkwe swaté odsauzená a zawržená etc., gá také odsuzugi a zawrhugi “ etc.: — tu a po těch slowjch dá sobě kněz knihu mešnj (Missale) str. 20, kde se začátek Ewangelium sw. Jana: In principio erat Verbum etc. nacházj, otewřtj, a wezma gi na kljn pokyne nawrácenci, by na těž mjsto dwa prsty prawé ruky, ukazugjej a prostřednj položil: a — kterýžto dále čte: „Tuto prawau všeobecnau wjru“ a t. d. až na konec. „K tomu mi dopemáhey Pán Bůh, a geho swatá Ewangelia, Amen.“ — Dobře učinj duchownj pastýř, pakli několik dnj dřjwe, než toto wyznánj wjry od nawrácence přjgme, ge snjn po částkách progde, a ho při tom na udělené genu naučenj pozorna učinj, i gedno neb druhé

*) Receno to nawrácenci z konfessj neb kultusu helwetského.

gemu snad twrděgi zněgjej slowo wyswětlj. Necht mu opět powj: Že cirkew katolická zatracuge toliko bludy akřiwa učení, nikoli blaudcej, gelikož nad tjm nerozsuzuge, pokudž blud zawinilý neb bez winy, a tudy trestu hodný či netrestatedlný gest, což gediné všewědaucj Bůh, kterýž skušuge srdce blaudcejho a celau geho polohu s všemi okoličnostmi a poměry rozeznati může. Anobrž že i blaudcej a odpadlé swé djtky náwidj, miluge, za ně se uoltářů modlj, vzdychá po gich návraćenj, wida, an negsau před lecgakým wětrein učení zachráněny a mimo to zbaweny tak mnohých prostředků spasitedlných; — že však wjru swau samospasitedlnau nazjwá, poněwadž wjra w gisté určité prawdy, kteréž Syn Božj zgewiti ráčil, neginák pogmenowána býti může, a že také žádné giné cesty k spasení nezná, aniž poukázati může, nežli kterau Ježš Kristus sám wyměřil a wykázal, a ona od otcůw gest přigala *).

Učiniw wyznání wjry odebere se nawraćenec s swědky na swé předešlé mjsto, a kněz čte mši sw. dále. Po přijímání přistaupj on zase s hořcej swjej w ruce koltáři, a přigme wečeři Páně, kterau mu kněz hlasitými slowy: *Ecce Agnus Dei* a t. d. podá. Po tom wracj se zase do swé stolice, odložj giž swjci, a čeká konce mše swaté, čjm se také celá slawnost dokončila **).

d) Poznáménání. A však nebude od věci, pakli nynj geště horliwý duchownj přítomných wěřjcej powzbudj a napomene, by za nowého křesťanského spolubratra se pomodlili, i budaucně w pobožném otčenáši

*) S. Aug. epist. ad Glorium u. Gratian. caus. 24. qu. 3. can. 29. Salvian. lib. 5. de gubern. Dei. **) Srow. Linnecký theol. prakt. mės. spis 3. roč. běh. 2. sw. praž. wydání st. 124. a d.

naň pomněli, aby ho Bůh milostj swau posilniti a při poznalé prawdě a na cestě, kterau nastaupil, wěrného zachowati ráčil, dage gemu výborných radostj prawowěřjeh křesťanů okusiti; — a poněwadž Synem Božjím gsauce wyučeni žádati musjme, aby všiekni lidé k poznánj prawdy přišli, a spasenj swé on jim způsobem konali, který On sám wedlé swé neskonalé maudrosti určití a ustanowiti ráčil, — gich k té dālšj modlitbě pobjdně: by milosrdný Bůh bludy, odpadlstwj a wšecky nešlechtné ohledy lidských náruživostj týž a týž odwracel a zamjtal; oswjtil milostným paprskem Ducha sw. bratry odpadlé, aby poznali, co k prawému gegieh pokogi slaužj, a spasenj swého tam hledali, kde gediné k nalezenj; aby sám swau všemohaucnostj w to wkročil — wyrownal ten stoletý dlahý bog a půtku — zbořil tu tak nawěženau děljej, přjčnj zed — strhl mázdru s očí duchůw — obměkčil gich srdce a polnul k žádaucjmu sgednocenj a jim zapotřebj gsaucjmu se nawrácenj!!

Na ten úmysl pomodlj se několikrát: „Otče náš a Zdráwas Maria“ etc.

5. Rozmlauwánj mezi duchownjm pastýřem a nemocným.

(K wywrácenj předsudku proti lékařské pomoci!)

Od Leopolda Wiršinka, děkana Selčanského.

Duchownj. Gste welmi slabý, milý přjtel! Což pak gste geště žádného lékaře o radu nežádal?

Nemocný. Což mně může lékař spomoci? Chceli mě Bůh zdrawého mjeti, tedyž žádné-

ho giného lékaře nepotřebuji; a mámli umřít, tedyť proti smrti geště žádného ljků newyrostlo.

D. Milý příteli! Gste welice na omylu. Bůh wám může owšem i také bez lékaře pomoc udělit, nebo gemu nic nenjnemožného. Ale odkud pak to wjte, že wám práwě tjnto způsobem pomoci chce? Rcete, nenechal wám Bůh na poli žito, a giné zemské plodiny růsti, kterých napotom připrawujete, a požjwáte, když lačnjte? Gestliže pak wám kdy na mysl přišlo, an gste hladový byl, řjci: „Gestli chce Bůh, abych žiw byl, tedyť mne může swau všemohaucností zachowati, a byť bych také nic nepil, a negedl; chciť tedy na něho spoléhati, a ani pokrmu, ani nápoje nepožjwati.“ Wiztež, tak gest to i s ljků. Bůh negen obilj a giným plodinám nás žiwjcjm, ale i také bylinám aljkům popřál zruštu na zemi.

Tak tedy, gako owoce polnjho požjwáte, aby gste hladem nezahynul, byľby také Bohu nemožno nebylo, wás swau všemocností i bezewšeho toho zachowati, tak se tedy i w ohledu ljků musjte zachowati. Kdyby gedenkrátě takowý zpozdilý člověk k wám přišel, kterýby raděgi hladem umřjti, nežli gjsti chtěl, umjniw sobě skaumati Božskau Všemohaucnost, což pak byste řekl gemu? —

N. Mysljm, že bych nemohl gemu nic giného řjci, nežli: „Příteli, to negde. Božská moc ge owšem welká, ale poněwadž Bůh giž geden-

kráte obilj růsti nechal, tedyť to také geho gest ustanowenj, abychom ge požjwali.“ Ach, to gá welmi dobře nahljžjm.

D. Nuž, což pak také ten samý Bůh i ljkům zrůstu neudělil?

N. Ba owšem; však — tuto mně napadlá, že gsau také rozličné kořjny a byliny gedowaté? Ty také Bůh stwořil, mám ty také okusiti?

D. Onikoli! Řekněte pak mně, gjte wy, abyste hlad upokogil, mimo obilj také slámu?

N. Negjm. Slámu potřebugeme pro howádka.

D. Nuž, odkudž pak to wjte, že sláma ne-njk vašemu požitku, nýbrž že gest pro howádka?

N. I to wjm gjž hned od dětinstwj. Gá však gsem toho smeyšlenj, že ti neyprwněgšj, kteříž obilj požjwali, se slamau prwnj průbu učinili.

D. Welmi dobře! Hogjcjch a gedowatých bylin lidé také neyprwe skaumali. K tomu totiž máme rozum, abychom, co nám užitečné, od škodliwých wěcj rozeznáwali! —

Gá wám rád wěřjm, že wás tagno gest, které byliny prospěšné, a které gedowaté gsau. Ano i mezi těmi hogjcjmi negsau zase wšecky, které pro gednu každau nemoc gsau; gedna pomáhá zde, druhá tam; nesměgj se tedy wšecky bez rozdjlu we wšech nemocjch stegně užjwati; nýbrž wěděti třeba gest, která pro gedn každý neđuh se potřebowati má, a této známosti mohau mjti gen toliko w tom wycwičenj lékařowé.

N. Ano, ti lékařové! Ti také vždy nepomáhají! Tento we wsi ** ge docela giný muž. Kdybych se neobáwal autrat, giž bych byl proň poslal. Ten zrowna zázračně uzdrawuge.

D. Ach na to se nespolecheyte. Takowj lidé mjwagj owšem něgaké prostředky, genž při některých nemocech napomáhají. Nynj však mnozj pošetilci myslj, že prostředkowé ti proti všem nemocem gsau. Toť však bludné gest. Co wgedné nemoci dobrau službu činj, to wginé může býti usmrcugjcj. Že lékařové vždy pomoci nemohau, owšem dobře máte. Clowěk musj gedenkráté umřjti, to gest giž od samého Boha uloženo. Gest to však gedno, zabjti sebe samého, aneb w tom čase umřjti, který od Boha k mému skonánj určen gest?

N. Uchowey Bůh! to owšem nenj gedno. Ale kterak pak tomu mám rozuměti?

D. To wám hned powjm. Nenjli prawda, kdybyste widěl něgaké djtě do wody padati, a moha ge lehce wytáhnauti, myslilbyste sám u sebe: „Co mně do toho djtěte, pomoz mu Bůh!“ A tak byste ge nechal utonauti a utopiti se; nebylbyste winen smrtj geho?

N. Owšem; ale takowý nelidský ukrutnjk gá negsem.

D. Za takowého gá wás také nemám! Než kdyžbyste onomu djtěti pomoci chtěl, proč pak nechcete také sám sobě pomoci? Ge owšem možná, žeby to z wody wylažené djtě wjce do

žiwobyťj wzkrjšené býti nemohlo ; wšak také nelze o možnosti toho docela pochybowati. A kdyžbyste byl z wody wytáhl ge, a ono mrtwé zůstalo, tedyť byste byl mohl řjci: gá gsem wykonal swau powinnost, a nesmjn sobě wyčjsti, žebych swau nedbalostj neb twrdosrdečnostj winen byl smrti geho. — A wizte, tak to i nynj swámi gest. Wy nynj tak, gak ono djtě, w nebezpečenstwj smrti gste. A tak, gako wás Bůh k ochraně toho djtěte byl poslal, abyste z wody wytáhl ge, tak také k zachowánj wašeho žiwota gisté pomocné prostředky wám wykázal. —

Užjwáteli gich, a musjtelj pak z wůle Božj umřjti předce, tedyť aspoň w srdci tu útěchumáte: „gá gsem sám na sobě nic nezanedbal, gá gsem pro mé uzdrawenj wšecko možné wynaložil ; nebuduli předce pozdrawen, tedyť má smrt nebude následek mé nedbalosti, nýbrž přigde mi od Boha.“ Tak — prawjm — budete se moci potěšiti, a srdce hořem smrti skljčené občerstwiti. Wšak powažte také, gakau útěchu byste mohl mjti, kdybyste ljkami zhrdl, a pak předce umřjti musil. Gak by to trápilo wás, kdyžbyste pomyslil sobě: „Kdybych byl nebyl twrdošjgný, mohl mně snad onen hogcej prostředek předce pomoci ; kdo wj tedy, zdali sám swé smrti přjčina negsem? Gá gsem se protiwil wůli a ustanowenj Božjmu ; gá gsem dobrotau Božskau, která i pro mne ulěčugjcjch bylin růsti nechala, po-

hrdl. Gá tedy před Bohem tak trestuhodný gsem, gako, kdybych byl sám o žiwot se připrawil.

N. Ach můg milý welebný Pane! Nynj to owšem pochopugi.

Gá bych si tedy podlé wašjch slow a domluw rád lékaře obstaral; ale což wás nenj tag-no, gak mnoho lékař i geho ljky stogj? Gá ubohý člowěk, sotwa že vycházjm, a žiw gsem. Kterak tedy i lékaře i ljkarňjka, gestli zas pozdrawen budu, zaprawjm? —

D. Můg milý přjtel! Čiňte swau powinnost, která wám Bohem uložena gest, a ostatnj zanechte Swrchowanému! Powažte gen předně, gak mnoho we wašem domě a hospodářstwj, dokud nemocen gste, na zmar wám přicházj; snad wjce nežli byste na ljky a na pomoc lékařskau wydal. Dohlžegjcj oko hospodářowo pořádek zachowáwá, a bez pořádku wšecká domácj blaženost hyne. Měloby wám tedy několika zlatých ljto býti, kterými můžete žiwot a zdrawj, to neywětšj člowěka, dokud pod nebem gest, dobro wykaupiti, a i vlastnj snad přewelkau ztrátu, a kdyby se nemoc w trwánliwau proměníla, i celého domu záhubu zabrániti? — Gsteli wšak docela chud, a newjte, odkud zaprawenj lékaře wzjti, tedy dobré naděge budte! Bůh skrze mne obstará wám dobrodince, kteřjž wšecky autraty lékařské mjsto wás zaprawj.

N. Uctiwě Wám děkugi welebný Otče zalásku Waši! — Wšak na marno nesnažte se, ne-

boť gá se pewně domeyšljm, že se musjme gedíné na Boha, a ne na lékaře a na lidi bezpečiti, a že to neprawé gest, když sami sobě chceme pomáhati, protože všeecka a gediná pomoc toliko od Boha pocházj!

D. Owšem, že všeecku důwěru swau ne na lidech, ale na gedinémBohu musjme zakládati; w tom zagisté negste na omylu. Kdyby někdo myslil: „lékař gediný mně může pomoci;“ tenby se welice mýlil; neboť, když někaký ljk nám prospjwá, tedyť to gedinému Bohu máme děkowati, protože Bůh gemu swého žehnánj uděluje. Než máli ljk prospěti nám, tedy musjme ho užjwati. Chciť se wás geště něco otázati: Kdybyste wy po swém djtěti swému sausedu někakau almužnu, neb někaký sljcj pokrm odeslal, kdo pak tomu-to nuznému dobrodinj udělil, wy, neb djtě waše?

N. Owšem, že gá.

D. Waše djtě byloť tedy gen toliko osoba střednj! Ale, kdyby wás byl Bůh takowau zásobau byl neobmyslil, abyste sausedu swému něčehož mohl uděliti; kdybyste wy sám nuzák byl, mohlbyste byl tu radost mji, trpjcjho spoláčlowěka něčjm občerstwiti? Kdo wás tedy schopna učinil, giným užitečným býti? Gistěť, že Bůh; Tedyť zase wy gste zde osoba střednj, a ten který nuznému dobrodinj prokázal gest Bůh. Tak tedy, gestli nám také skrze giné lidi, skrze lékaře, a gich ljký spomoženo býwá, tedyť předce vlastně Bůh to gest, který spomáhá nám, ne-

boť on gest to, který líky stwořil, a člověku rozum dal, zlé od dobrých rozeznáwati, a gich slušně, a w prawý čas, potřebowati. Kdyžby gste tedy pomocj, kterau wám Bůh podává, zhrdal, tedyť byste se prohřešowal proti Bohu swému. Byloby to práwě tolik, gako, kdybyste chtěl říci: „Ty gsi sice, ó Bože ty uzdrawugjcj prostředky stwořil, kterými giž tisjcerým lidem spomoženo bylo. Ale gá pomoci té nechci mji. Gá však žádám, aby gsi zázračně uzdrawil mě; aby gsi mně pomohl, tak, gak gá to za dobré uznávám; aby gsi se tedy podlé mé twrdošjgnosti řjdl.“ — Rcete, přáteli milý! Nebyloby to neywětšj rauhánj, neywětšj zaumyslnoŝt, kdybychom Bohu, gakým způsobem nám pomoci má, chtěli předpisowati? A wizte! to gste až potud činił wy! Gděte tedy nynj do sebe, snad geště ne-
nj pozdě.

N. Ach, můg drahý welebný Pane! Tisjckráte Wám děkugi, že gste mně tuto wěc tak welice wyswětliti ráčil. Tak gsem gá owšemnikdý geště o tom nepřemeyšleł. Dnes geště chci Wašeho wyučowánj a rady uposlechnauti.

6. Rozwrhy

kázanj a homilij na nedělnj a swátečnj Epištoly
celého cirkewnjho roku.

Od D. M. S.* ka.

(Pokračowánj.)

III.

1. Rozwrh Syntetický na neděli III. Adwentnj.

Epištola k. Filipp. IV. 4. — 7.

Text. Filip. IV. 5. „Pán blízko gest.“

U w o d. Co Ježíš Kristus učedlnjkům před-
powjdał, že totižto pro gméno geho w sauzenj
wydání budau, Mat. XXIV. 9., to zakusili všickni
Apoštolowé, to zakusil zvlášť sw. Pawel. Po mno-
hých nesnázech, které djlem od Židů, djlem od
pohanů osočenjm židowským ponuknutých snášeti
musel, stal se w chrámu Jerusalémském bauřli-
wý autok na něho, w kterém bylbý zagisté za-
hynul, kdyby Řjmským wogskem, které při chrá-
mu Jerusalémském k udrženj pořádku na stráž-
i bylo, nebyl z rukau nepřátel wytrhnut byl. Ne-
přátelé we swém pronásledowánj neumaweni,
nemohše apoštola usmrтитi, alespoň tolik dowedli,
že po dvě léta gako wězeň w Cesarei držán byl,
a když swau newinnost zastáwage na saud Cjsaře
se odwoláwal, do Řjma k tomu cji zaslán byl,
ačkoliw sám wězeň; však slovo Božj a geho ú-
řad nebyl u wězenj; 2Tim. II. 9. protož w swém za-
getj negenom kázal všem, kteří k němu přichá-
zeli: ale i cirkwjm od něho a od swých učedlnj-

ků založeným apoštolské listy odesílal. Ona částka, která u gste čjsti slyšeli, gest wzata z onoho listu, který od sw. Pawla z wčzenj geho k Filipenským poslán byl. Přjčinu k tomu listu dala wděčnost Filipenských, kteřj gako prw několikráte, tak též do Řjma gemu něgaký dárek k ulewenj geho wčzenj odeslali. Mimo giná užitečná naučenj, která w tomto psanj obsažena gsau, napominá sw. Apoštol křesťany k radosti z toho, že křesťané gsau, k mjrnosti křesťanské, k důwěrnosti w Boha, zwláště prawj: Pán blzko gest. Tato slowa dnes obšjrněgi rozgjmati budeme, totižto, co aučinkowati má w nás myšlénka: „Pán blzko gest.“ —

W y s w ě t l e n j. „Pán blzko gest,“ t. g. Bůh gest swědek wšech našjch myšlenj, žádostj, řečj a gednánj, neboť on gest wšudypřjtomný a wšewědaucj. On gest blzko každého znás; neb w něm žiwi gsme, w něm se hýbáme, Skut. Apoštol. XVII. 28. on wj wšecky věci minulé, přjtomné a budaucj, před njm se nižádným způsobem skryti nemůžete! Pán blzko gest, Pán gest wšudypřjtomný, wšewědaucj! O kých bychom m. k. tato slowa dosti hluboce do srdce našeho wtiskli, ona by aučinkowala w nás: 1. Spasitedlnau bázeň před Bohem wšudy přjtomným se každého hřjchu warowati, neboť bychom se wždy upamatowali, že Bůh nás wšudy widj, že nás žádná noc, žádná skreyš před njm skryti nemůže, že gakožto náš sprawedliwý saudce počet z naše-

ho wezdegšjho žiwobyťj žadátí bude a odplatj gednomu každému podlé skutků geho! Tato myšlénka by nás opatrné učinila; my bychom tak snadno do hřjchu a neprawosti neupadli, gako nynj, poněwadž na Boha zapomjáme. Řekněte wy swobodnj obogjho pohlawj, kteřj gste giž tělo swé smilstwem zprznili, řekněte, zdalibyste se byli této neprawosti dopustili, kdybyste se byli upamatovali, že Bůh všewědaucj widj vaše chlipné žádosti, slyšj vaše oplzlé řeči a pjsně, zná vaše nočnj schůzky a towaryšstwa, widj vaše nečistá smilná gednánj? O gistéby upamatowánj „Pán bljzko gest,“ wás bylo odstrašilo, se chlipnosti aneb smilstwa dopustiti. Čjm se ubránil čistý Josef Egypťský proti násilj chlipné ženy pána swého? Čjm, nežli upamatowánjm: že Pán bljzko gest, řka: „Kterak bych mohl před obljčegem Boha mého takowé zlé učiniti?“ 1. Mogž. XXXIX.

9. Čjm zachránila ctnostná Zuzana newinnost swau před oněmi chlipnými starci? Slyšte gi samau: „Auzkosti gsau mi ze všech stran: nebo učinjmi to, smrt mi gest: pakli neučinjm, neugduruкау wasjch. Ale lépe mi gest, bez skutků upadnauti wruce vaše, než zhřešiti před obljčegem Páně.“ Daniel XIII. 22. Ta myšlénka i wám, zwlášť wy křesťanšťj mládenci a panny, kteřj neprawosti této geště neznáte, buď mocnau obranau, proti této neprawosti. „Pán bljzko gest:“ se upamatugte wy, kteřj w skrytě zlé skutky pácháte, o podvodu, krádeži, pomstě wa-

šeho bližnjho přemeyšljte, neb giž škodjte „Pán bljzko gest“ to upamatowánj wás gistě od wšj nešlechetnosti aneb nesprawedlnosti odstrašj. —

2. „Pán bljzko gest:“ tebe ale ctnostný křesťane! nabjzeti bude „k stálému pokračowánj wctnosti,“ aneb dokonalosti křesťanské! „Pán bljzko gest:“ on widj twé wynasnaženj, twé žádosti a náružiwosti potlačiti; on zná twé zapřenj sebe samého, on wj těžkosti a překážky, které tobě w cestu ctnosti w kročugj, aneb tě khřjchu wábj, on zná twau zmužilost, ge odstraniti, on widj a wj twau křehkost, ano twé klesánj; ale „Pán bljzko gest,“ milostj swau on tě posilnj, wjzwey geg; neb on gest, „který i chtěnj i vyplněnj milostj swau wnás působj.“ Powstaň genom hned od pádu swého, „Pán bljzko gest;“ on přigme laskawě kagjcjho syna. „Pán bljzko gest, on widj twé dobré skutky, které skrytě konáš, twé almužny, twé wraucné modlitby. Tobiaš XII. On bljzko gest, on wšecker hogně odpłatj tobě w nebesjch. Nemá m. k. tato myšlénka, k stálému pokračowánj w dobrém, k stálosti wctnosti wzbuzowati, stále proti tělu, světu a ďáblu bogowati, poněwadž wjš, že Pán bljzko gest. —

3. „Pán bljzko gest:“ ale těšiti tebe bude nešťastný opuštěný, zawržený, nemocný, chudý spolubratře, a spolusestro! Pán bljzko gest, on wj každé wzdechnutj twé; widj každau slzu oka twého; zná twé bolesti, twá pronásledowánj, widj twau trpěliwost. Ille! on tobě prawj: Blaho-

slawenj gste etc. Mat. V. 10 — 12. Chceli kdo za mnau přigjti etc. Mat. XVI. 24. Sw. Pawel 1. Kor. X. 13. Zdali zde s Kristem trpjme etc. sw. Jakub I. 12. „Pán blzko gest,“ on odpłatj tobě.

Z á w. Ille gak aučinliwá pro nás gest prawda: „Pán blzko gest! Měgme gi wždy před očima, ona w nás spasitedlnau bázeň wzbudj, bychom se warowali před obljčegem Božjm zhřešiti. Ona nám dodá sjly a stálosti w pokračowánj wctnosti a dokonalosti křesťanské. Ona bude útěcha naše w křjžjch a trápenjch tohoto swěta, a podpora naše w hodinu smrti našj, Amen.

2. Rozwrh analytický. Epišt. k Filip. IV. 4 — 7.

Uslyšew sw. Pawel w řjmském wězenj o stálosti Filipenských we wjře Kristowě; uslyšew, s gakau trpěliwostj i pronásledowánj pro wjru Kristowu snášegj, welice se z toho radoval, a gim skrze wracugjcjho se Epafrodita psanj psal, z kterého dnešnj sw. čtenj kratičká částka gest, w kterém gim swau radost a spokojenost wygewuge, ge k dálšj stálosti we wjře a w pokračowánj w křesťanské dokonalosti napomjuá, zwlášt:

1. Prawj: „radugte se opět prawjm, radugte se w Pánu“, t. g. radugte se z toho, že gste wjru Ježjše Krista přigali, a skrze křest sw. do cjrkwge gehu přiwtěleni byli. A zdali neměli Filipenštj dosti přjčin, se z toho štěstj radowati? Nebyli oni w bludech pohanských až do obrácenj na wjru Ježjše Krista žiwi? Zdali ale i

my m. k. nemáme dosti příčin, se z toho radovati, že w cirkwi Kristowě zrozeni, a od dětinstwí w náboženstwí Ježjše Krista wychowáni a wycwičeni gsme? Owšem i nás se týkagj slova sw. Pawla: „Radugte se w Pánu! Wsák tato naše radost nesmj býti planá aneb pauze zewnitřnj, my tuto radost skutky gewiti musjme, t. g. skrze swatý křesťanský žiwot, skrze plněnj křesťanských skutků, neb prawj Kristus Pán: „ne každý, kdo mi řká Pane etc. Mat. VII. 21. a sw. Jan w 1. Epišt. II. 4. pjše: „Kdo prawj: že zná Boha, a přikázanj geho nezachowáwá, lhář gest.“ Což sw. Otec Řehoř wykládá takto; „Snad každý sám usebe dj: Gá gsem giž uwěřil, spasen budu. Prawduť proneš, gestliže wjru potwzuge skutky. Neboť ta gest prawá wjra, která toho nezapjrá skutky, co prawj slowy.“ Protož zagisté o některých neprawých wěřejch dj sw. Pawel: Kterjž wyznáwagj, že znagj Boha, skutky pak zapjragj ho. Pročež i my m. k. radost swau z toho, že gsme křesťané, skrze cnostný žiwot náš na gewodeyme, k čemu nás spasiťel sám napomj-ná řka: Tak swěť etc. Mat. V. 16. Ano i sw. Pawel w dnešnj Epištole napomjná Filip.

2. „Mjrnost vaše buď známa wšechněm lidem,“ neb čjm byste se od pohanů rozeznali? Snad newjte z vlastnj zkušenosti, že pohané nemjrnj gsau? Neznáteli gegich nemjrnost w užjwánj pokrmu a nápoje? W užjwánj swětských rozkošj? Gegich rozpustilost a prostopášnost? Gegich

nemjrnost neb netrpčliwost w nesnázech tohoto žiwota? Gegich zlost a pomsty žádost? Wy ale gsauce nynj skrze křest sw. poswěceni a osprawedlněni, gako we dne poctiwě chodte, gsauce mjrnj we wšech wěcech. Mjrnj w užjwánj pokrmu anápoge dle slow Kristowých: „Warugte se, aby nebyla obtížena srdce vaše obžerstwjm etc.“ Mjrnj budte w užjwánj radostj a rozkošj tohoto swěta, neboť gsau welni pomjgegjcj, pro nemjrného smnohau hořkostj a žalostj smjšené. Mjrnj budte w zacházenj s swým bližnjm, warugjce se wšeho, čjmbyste geg uraziti mohli; budte mjrnj při ublženj a křiwdách, které se wám stáwagj, nedáwagjce mjsto zlosti, záštj aneb pomstě; budte mjrnj i w zármutku a w protiwenstwjch tohoto žiwota: neboť wjte, že na neyweyš prozřetedlný Bůh a Otec náš gen proto na nás protiwenstwj posjlá, buď aby nás potrestal, neb stálost ctnosti našj skusil! A tato mjrnost vaše buď známa wšechněm lidem, aby oni widauce vaše swaté obcowánj, cenu náboženstwj Ježjše Krista poznali, a pohnuti byli wjru tuto přigmauti, a dle vašeho příkladu ctnostně žiwi býti. Snad m. k. napomjná sw. Pawel gen Filipenské, aby mjrnost gegich známa byla wšechněm lidem? i nás m. k. se tato slowa týkagj; pročez i my mjrnj budme. Neb Pán blzko gest, gest swědek našjch myšlenj, řečj a skutků, (*ut supra*). Ztoho, „že Pán blzko gest, nabjzj sw. Pawel

3. Křeslany Filipenské k důvěrnosti w Boha, genuž wšecky naše potřeby, naše péče, kříž a trápenj powědomy gsau, ku kterému se wždycky utéci, a o pomoc geg skrze wraucnau modlitbu wzjwati můžeme; neb píše Apoštol: „O nic nebudte pečliwi, ale we wšelike modlitbě a prosbě s djkůčiněnjm prosby vaše známy budte Bohu.“ Pročbyste, chce řeci Apoštol, byli přjlišně pečliwi? Zdali newjte, že Otec wáš wjowšem, co potřebujete? Zdaliž wám až dosawád neudělil mnohá dobrodinj? Wás w mnohém kříži a protiwenstwj neposilnil? Od mnohého nebezpečenstwj nezachowal? Zdali pochybowati smjte, že i budaucně o wás otcowsky pečowati bude? On wás sám o tom skrze syna swého ugišluge, řka: „prawjm wám wšecky wěci, za kterékoli modljce se prosjte, wěřte, že wezmete, a stanauť se wám. Mark. XI. 24. Pročž we wšelike potřebě s důvěrnostj se k Bohu modlete, děkugte genu za giž obdržená dobrodinj, a poněwadž djkůčiněnj giž též dlé přjslowj, prosba gest za giná dobrodinj, tedy prosby vaše se wšj wraucnostj a ponjženostj Bohu přednášegte, ubezpečeni gsauce, že Bůh dle swé neskončené maudrosti a lásky wšeho wám udělj, co k vašemu časnému a wěčnému dobrému prospěšné gest! Gak potěšitedlna pro wás m. k. tato slowa sw. Pawla! W každé potřebě, se k Bohu modlitbau bljžiti můžeme, a hle, on nás wyslyšeti chce! Odstup tedy wšecka malomyslnost, přj-

lišná pečliwost, nemjrné kwjlenj a bědowánj, Pán bljzko gest, gemu naše potreby w modlitbě a prosbě známy budte!

4. Gako při začátku dnešnjho sw. čtenj sw. Pawel Filipenské k radosti wzbuzował: tak též nynj gim přege pokog, který přewyšuge wšecky statky tohoto swěta; spokogenost srdce, kteréž se genom skrze čistý, newinný, podlé učenj a přjkladu Ježjše Krista zřizený žiwot dosáhnauti může; pokog, který gim žádné nešťestj, žádné protiwenstwj, anikrutá smrt odnjti a zrušiti nemůže, řka: „Pokog Božj, kterýž přewyšuge wšeliký smysl, ostřjhey srdecj wašjch i myslj wašjch w Kristu Ježjši Pánu našem.“ Illedme i my m. k. sobě tento pokog zgednati. Co platno nám bohatstwj, když w srdci nespokogenost panuge? Co platna důstognost aneb swětská chwála, když wnitř čerw swědomj hryze? Co swětské rozkoše? když zbauřené swědomj mysl naši kormautj? Čisté srdce, spokogenost swědomj, tyto podotknuté věci nám přjgemné učiniti může. Co djm o hodině smrti našj? Gen bohobogný bez strachu a hrůzy na wěčnost a saud mysliti, genom křeslan pokogného srdce šťastně nmjrá! Tento pokog Božj tedy ostřjhey srdecj našjch a zůstaň s námi wždycky. Amen.

IV.

3. Rozwrh synthetický naneděli IV. Adwentnj.

Epišt. 1. k Korint. IV. 1. — 5.

Text. 1 Kor. IV. 5. „Protož nesuďte před časem, dokawád nepřigde Pán: kterýž i oswjti skryté věci temnostj, i zgewj rady srdej: a tehdáž bude chwála gednomu každému od Boha.

U w o d. Základ cirkwe Korintské nám wyprawugj Skut. Apošt. XVIII. 1. skrze Apoštola sw. Pawla, který s towaryši swými, genž Sýlas a Timoteus slauli, púl druhého léta w Korintu polyw, a rozžehna w se s bratřimi plawil se do Syrie. W geho nepřjtomnosti všeligaké rozepře, různice a zmatky mezi křesťany korintskými vznikly. Přišli totižto něgacj cizj křesťanstj učitelowé do tohoto města, kteřj o sobě prawili, že od sw. Petra aneb od giných Apoštolů we wjře wyučení byli, kteřj mnohem wznešenějšj gsau, nežli Pawel, kteřj ani Krista Pána newiděl, a snjm neobcowal: tjm samým sw. Pawla o geho čest a vážnost připrawiti hleděli. Pročež sw. Apoštol psal Korintským tento list z města Efesu, kde se právě tehdáž zdržowal 1. Korint. XVI. 8. W té epistole tresce a porážj Apoštol pýchu lidské maudrosti, kterau se bohatj a učenj lidé nadýmawagj: poljrá daremné swáry, které korintstj mezi sebou magj o to, kterýby ze třj gegich učitelů byl přednj: zdali Petr, či Pawel, či Apollo? pak dokazuje, w čem prawá přednost gednoho každého duchownjho učitele záležj, a hágj swé cti a

wážnosti proti křiwému posuzowánj, a napomjná korintské křesťany, by se všeho křiwého posuzowánj pilně warowali? Proč? proto že se snadno w saudech swých meyliti mohau, a že genom gedináý Bůh neomylně saudj. Tuto prawdu, „proč i my nemáme wespolek sebe saudili,“ dnes obšjrněgi rozgjmati budeme :

1. My owšem powinni gsme sebe poznati, aneb otázku sobě předložiti : Ty kdo gsi? Jan I. 19. Abychom tjm samým poznawše swé dokonalosti a swé chyby aneb křehkosti, tyto poslednj polepšiti, a w dokonalosti křesťanské pokračowati mohli, dle slow Kristowých: „budte dokonalj, gako Otec wás nebeský dokonalý gest. Mat V. 48. Pročež swé swědomj častěgi skaumati, aneb zpytowati máme. Wsák při tom my často welmi stranně gednáme, gsauce sami láskau zaslepeni, genom samé dokonalosti na sobě znamenáme, aneb gsauce sobě něgakých gednotliwých dobrých skutků powědomi, giž se za ctnostné, dokonalé křesťany držjme, přitom swé chyby, wady, nedokonalosti, neznamenuáme, aneb ge všeliga w ymlauwáme, a proč i welmi omylně o sobě a swé dokonalosti saudjme. A hle m. k. my, genž do swého vlastnjho swědomj nahljdnauti máme, my se tak snadno a často meyljme: a my chceme o našjm bližnjm prawdiwý aneb gistý úsudek wynésti? My, genž genom geho zewnitřnj gednánj widěti aneb pozorowati můžeme, do gehož srdce ale nám

nahlédnanti nelze? Poněwadž se tak snadno meyljme, když sami sebe saudljme; čjm snáze se omeyliti můžeme, ano i meyljme, když bližnjho swého saudljme. A to gest prwnj přjčina, proč nemáme sauditi bratra swého.

2. Odpjrá takowé kwapné posuzowánj křesťanské přikázanj lásky: Mat. XXII. 37. — 40. „Milowati budeš bližnjho, gako sebe samého: a co wy nechcete, aby wám lidé činili, to též nečiňte gim.“ Zdali my pak m. k. to rádi máme, když ginj o nás křiwě mluwj, neb saudj? Nepravj Kristus Pán: Luk. VI. 41. „Co widjš mrwu w oku bratra swého etc. a Mat. VII. 1. „nesudte, abyste nebyli sauzeni. O gak často na to zapomjáme. O čem mluwjwáme obyčegně w našjch schůzkách a společnostech? O chybách našeho spolubratra, které zweličugeme, rozhlašugeme, geg pomlauwáme, přesuzugeme! Odkud tento nešlechetný zvyk pocházj? Djlem z nedostatku lásky k bližnjmu, djlem proto, že sami zlého srdce gsme, a giné dle sebe saudljme Luk. VI. 45.

3. Nemáme bližnjho sauditi, poněwadž bychom sobě osobili práwo, které gen Bohu samému náležj. Bůh gest všewědaucj, on widj naše i bližnjho našeho neytagnějšj myšlenj, mjněnj a žádosti, on gediné neomylný úsudek o nás vydati, aneb nás sauditi může, gako pjše sw. Pawel: 1 Kor. IV. 5. Nic sobě powědom negsem, ale w tom osprawedlněn negsem: kdo pak mne

saudj, Pán gest. Pročež nesudte před časem, dokawád nepřigde Pán : kterýž i oswjtj skryté věci temnosti, i zgewj rady srdcej : a tehdláž bude chwála gednomu každému od Boha. Řjmanům pjše sw. Pawel takto XIV, 10. Ty pak co saudjš bratra swého ? aneb ty proč pohrzjš bratrem swým ? Nebo všickni státi budeme před saudnau stolicj Kristowau, protož gedenskaždý z nás za sebe počt wydáwati bude Bohu. Nesudtež tedy sebe wespolek : ale raděgi toto sudte, abyste nekladli aurazu bratru aneb pohoršenj. Sw. Jakub takto trestá utrhače IV. 11. : „Neutrheytež gedendrahému bratřj. Kdo utrhá bratru, aneb kdo saudj bratra swého, utrhá zákonu, a saudj zákon. Saudjšli pak zákon, negsi plnitel zákona, ale saudce. Geden gest wydawatel zákona saudce, kterýž může zkaziti a wyswoboditi. Ty pak kdo gsi, kterýž saudjš bližnjho?“

Warugme se tedy m. k. této neprawosti, nesudme kwapně, aneb křiwě bližnjho swého ! Gak snadno se omýliti, bratru swému nabytau škodu na cti učiniti, přikázanj lásky k bližnjmu přestaupiti, práwo, které gen Wšewědaucjnu náležj, sobě osobiti můžeme ? W společnostech mluwme o dobrých vlastnostech bližnjho, ne o geho chybách, zastáweyme raděgi geho dobré gméno proti utrhačným gazykům, kteřj nepřjtomného zlehčugj. Následugme naučenj, které nám dáwa sw. Jaroljm, au takto prawj : „Neposlauchey na cti utrhače, a nebude na

cti utrhanj. Neb gestliže rád a mile poslaucháš, tak ho tjm k na cti utrhanj popuzugeš, gestliže geg ale nerad aneb s nelibau twářj poslaucháš, tak geg toj ponaučj, že nemá mluwiti, co nerad poslaucháš. Gestliže nečinjš, tjm dokazugeš, že gsi buď neupřjmný bratr, aneb bázliwý přjtel toho, komu se na cti utrhá.“ Aneb opakugme gim slowa sw. Pawla w dnešnjm čtenj: Nesudte před časem. Sudme ale každodenně sebe samých nestranně, upřjmně, abychom den ode dne chyby swé wždy wjce a wjce poznali, zanechali, se polepšili a w dokonalosti křesťanské prospjwali; abychom, když přigde Pán k saudu, an oswjly a wygewj wšecky skryté věci temnosti a srdcej, obstáli, chwály a odplaty wěčné dosáhli.

A m e n.

2. Rozwrh analytický. Epišt. k Kor. IV. 1 — 5.

Přjsně sw. Pawel domlauwá Korintským křesťanům, že mezi sebau swár anewole magj a si na tom zakládaj, že od toho aneb onoho učitele we wjře Kristowě wyučeni byli, když gim dokládá, že to gednostegné gest, gestliže od toho aneb onoho wyučeni gsau; ale na tom že neywjce záležj, že toho štěstj aučastni gsau, že wjru samospasitedlnau tuto poznali, kterau wšickni prawj učitelowé učj, poněwadž wšickni gsau služebnjci Kristowi, a že gedenkadždý tjm wětšj chwály a wážnosti hoden gest, čjm wětšj práce w rozhlašowanj wjry Kristowy wynaložil, řka: 1 Kor. III. 4. — 8. „Co tedy gest Apollo? Co pak

Pawel? Služebnjci toho, kterémuž gste uwěřili, a gakž gednomu každému Pán dal. Gá gsem štj-pil, Apollo zaléwal: ale Bůh dal zrůst. Protož ani ten, kdož štěpuge, gest něco, ani ten kdož zaléwá, ale Bůh, kterýž zrůst dáwá. Kdo pak štěpuge akdo zaléwá, gedno gsau. Gedenkaždý pak vlastuj odplatu wezme podlé swé práce. — Pročež 1 Kor. VI. 1. tak o nás smeyšleg člowěk, gako o služebnjcjch Kristowých a rozdáwáčjch Božjch. Tu giž se vyhledáwá mezi rozdáwáči, aby kdo wěrný nalezen byl.“

a) Ztěchto slow m. k. se měli Korintštj učiti, gak o Apoštoljch a učiteljch cjrkewnjch smeyšleti magj; totižto, že sobě gich stegně gakožto služebnjků Ježjše Krista, gakožto rozdáwáčů tagemstwj Božjch, totiž swatých swátostj, gakožto swých duchownjch pastýřů, wážiti a ge ctjti magj. Zdali se toto naučenj i nás netýká? Owšem m. k. my gsme powinni sobě následownj-ků sw. Apoštolů a biskupů a kněžj wážiti a ge ctjti; neb oni gsau učitelowé naši we wjře Ježjše Krista, oni gsau rozdáwáči sw. swátostj, kterj nám při křtu, pokánj, swátosti oltářnj etc. milost Božj rozdáwagj: oni gsau wůdcowé naši, utěšitelowé w neštěstj, w zármutku, w nemoci, na surtedlné posteli, pastýři dušj našjch, přijmow-ci naši u Boha, w oběti mše swaté a w swých modlitbách, swětlo naše swým žiwotem, gakož gim spasitel přikázal: „Wy gste sůl země, wy gste swětlo swěta.“ Mat. V. 13. 14. Negenom důstog-

nost stawu, a spasitedlnj aučinkowé pro našj wezdegšj a wěčnau blaženost nás k uctiwosti a k wážnosti zawazugj, nýbrž i zřegmě přikázanj Bo-
 zjgak starého (Deuteron. XVII. 10. Ekl. VII. 33.)
 tak nowého (Luk. V. 16.) zákona. Zwlastě pak i
 sw. Pawel pjše takto Timotheowi: „Kněžj, kte-
 řj dobře zprawugj, dwogj cti hodni gmjni bud-
 te: zwlastě ti, kteříž pracugj w slowě a učenj.“
 Ctěte tedy, neymilegšj, staw duchownj, nenásle-
 dugte oněch, kteří negenom wjru Ježjše Krista,
 nýbrž i služebnjky gehu nenáwidj a zlehčugj,
 zwlastě když spatřugj, že některý z nich wěrný
 n a l e z e n nebýwá, aneb když widj aneb slyšj,
 že ten neb onen w něčem prowinil aneb zhřešil!
 Nenj kněz také člowěk? Nenj tau tělesnostj odjn,
 gako wy všickni? Nemůže také i on chybiti?
 Nechtěgte, neymilegšj! pro gednoho neb druhého
 chybugjcjho kněze celý staw duchownj zawrho-
 wati aneb zlehčowati, staw ten wždy zůstává
 cti hodný. Mat. XXIII. 2. Měgte s takowým
 chybugjcjm srdečnau autrpnost, a modlete se zaň
 aby Bůh gehu rozum oswjtil a srdce gehu k po-
 lepšenj žiwota swého naklonil. Ostatnj zanechte
 duchownjm gehu předstawným, kteří powinnost
 magj geg naprawiti ano i potrestati.

b) Gak magj křesťané o duchownjch swých
 učiteljch a pastýřjch smeyšleti, gsme nynj slyšeli,
 však slyšme dále sw. Apoštola swau čest a du-
 stognost hágiti: „Mně pak to za neymenšj gest,
 abych od wás sauzen byl, aneb od lidského dne

(saudu) ale ani sám sebe nesaudjm. Nebo nic sobě powědom negsem: ale w tom osprawedlněn negsem: kdo pak mne saudj, Pán gest, t. g.“

Mně sice mnoho na tom nezáležj, ani se nad tjm nermautjm, kterak o mně smeysljte, aneb kterak mne saudjte, aneb kterak mne ginšj lidstj saudowé posuzugj; aniž gá se sám za dokonalého uznávám a saudjm, neb ačkoliw sobě žádného těžkého prowiněnj powědom negsem, přec wjm, že chybám podroben gsem, a že všewědaucj Pán na mně všelikerau wadu naleznauti může, on genž wnitřnosti, myšlenj, mjučnj a žádosti neomylně zná, a gediný gen gistý, neomylný úsudek o mně wynesti může. Hle m. k. čjm se rozšafný ctnostný křestan při posuzowánj spokogiti může, totižto swým dobrým swědomjm! Můžemeli o sobě řjci: nic sobě zlého powědom negsem, to nás neylépe potěsj. Však nebadme w sauzenj sebe samých kwapni, abychom sebe samy snad za ctnostné wydáwali, aneb snad za lepšj wydáwali a o sobě přjzniwě saudili, když sobě žádného těžkého hřjšného skutku, u p. vraždy, smilstwa, krádeže etc. powědomi negsme, neřjkeyme snad s onjm Farizeem Luk. XVIII, 11. nýbrž zpytugme též wnitřnosti srdce swého, aneb swědomj, zdali w něm žádné zlé žádosti nepanugj. Nebo ten, který zapowěděl: Ne zabj geš Mat. V. 21. též prawj: kdo se hněwá na bratra swého, wražedlnjk gest. 1. Jan III. 15. Hledme i naše zlé myšlenj, žá-

dosti, zastaralé nawyklosti, zášťj se sebe složiti, a se polepšiti. Wždy s ponjženostj aneb pokorně sebe sudme, neb genom Wšewědaucj nás práwě dle zaslaúženj, aneomylně saudj. Wšak negenom sami sebe nemáme za lepšj držeti aneb sauditi: ale též nesmjme bližnjho swého lehkomylně, kwapně aneb křiwe sauditi, neb takto pjše sw. Pawel dále V. 5. „Protož nesudte před časem, dokawad nepřigde Pán, kterýž i oswjtj skryté věci temnosti, i zgewjrady srdcj: a tehďáž bude chwála gednomu každému od Boha.“ Odkud to ale pocházj, že mnozj z nás tak často bližnjho swého buď zlehčugj, aneb křiwe posuzugj? Dwogj toho obyčegně býwá přjčina: buď a) vlastnj zkaženost srdce, aneb b) lehkomylnost! Nesprawedliwý, zloděg, podwodnjk žádnému newěřj, každého w podezřenj má, pročez wida sprawedliwého něco dle swého zdánj podezřelého činiti, hned pomlauwá a křiwe saudj. Smilnj, cizoložnjk saudj, že se žádný neprawostj těchto warowati nemůže, pročez o giných dle sebe křiwe saudj. Pyšný, zlostný, záwistiwý w každém sobě rovného hledá. Slowem nešlechetný člowěk to těžce nese, když koho lepšjho aneb sprawedliwěgšjho, než sám sobě se býti zdá, Luc. VI, 45. znamená, a odtud wětšj djl posuzowánj bližnjho pocházj; druhá přjčina gest lehkomylnost mnohých křesťanů, kteří nerozważugj, gak těžce se proti Bohu, proti sobě samým, proti bližnjmu prohřesugj, když w každé společnosti, při swých

schůzkách chyby swého bližnjho wyprawugj, geho činěnj a gednánj posuzugj, všeco co se gim dle gegich zdánj podezřelé býti zdá, hned za nešlechtnost vyhlašugj.

Warugme se, neymilegšj! této ohawné nepravosti. Upamatugme se na slova Apoštola: Nesud'te před časem. Upamatugme se, že i my chyby na sobě máme, a činme to, co prawj Ježš: Co widjš mrwu etc. Wyčisime předešjm srdce swé od wšj nešlechtnosti a pak hledme bratra chybugjcjho naprawiti. Rozpomeňme se, že gsauce krátkozracj, snadno se omeyliti, a bližnjmu na cti, dobré powěsti často nenabytnau škodu způsobiti můžeme. Nezapomeňme, že gen všewědaucj Pán neomylně saudj, zwláště že w den poslednjho saudu se saudowé geho sprawedliwj weřegně wygewj: že mnohý, kterého gsme zde za swatého drželi, tam co pokrytec zahanben bude, a na opak ten, kterého gsme zde křiwě posuzowali, tam weřegně co swatý a bohabogný weřegně pochwálen bude: pročez wštěpte hluboce slova Apoštola do srdcj swých a dle nich gednánj swé zřid'te, an pjše: „Nesud'te před časem, dokawád nepřigde Pán, kterýž i oswjij skryté věci temnostj a zgewjrady srdcj: a tehdláž bude chwála gednomu každému od Boha. Amen.

7. Bud' wúle twá!

Oa F. L. Čelakowského.

Bud' wúle twá! Ty genžto přesahugeš
 S nadhwězdnych stanů swěta končiny,
 A lásky okem po nich obžiwugeš
 I walnau šjř, i tagné hlubiny;
 Ty, genž přebýwáš w moci neskonalé
 Opásaw swých se sluncj gasnostj,
 Ty, genž tworů wšech řady dokonalé
 Swatau, nestihlau řjdljš maudrostj,
 Bud' wěčně wúle twá!

Bud' wúle twá! ta wúle, gjž se kořj
 Nebeské dworstwo swětlem oděné,
 Ta wúle, nebe která nebem twořj,
 A blahem plnj duchy zwýšené,
 Gak anděli a sjlami tam wšemi
 Wžádaucj řjši twé gest slawena,
 Tak, Otče, zde od djtek twých na zemi
 Gen poznána a wracně plněna
 Bud' wěčně wúle twá!

Bud' wúle twá! kdy záře twých milostj
 A twých darů žiwot náš ostkwjwá,
 W našem kdy srdci ples a mjr se hostj
 A blaženostmi duše oplýwá:
 Wšak i kdy bauře nad námi se sbjhá,
 Bolest a nauze nám dny podkalj,
 Kdy zlý nepřjtel cesty naše stjhá,
 A wtruchlost mysl naši zahalj,
 Bud' wěčně wúle twá!

Buď vůle tvá! kdy nad hrobem stogjce
 Utěch se zhošťugeme neyblážšjch,
 Kdy sewřeným želem nám blednau lje
 Nad ztrátou pokladů těch neydražšjch:
 O dey, w té smutné době, by se sneslo,
 Kdy před sebau swět pustý spatřugem,
 W duch náš, geg sjlje, ono sladké heslo:
 Twůg, Pane, dar zde tobě wracugem,
 Buď věčně vůle tvá!

Buď vůle tvá! a zákonů twých sjmě
 W srdcjch našjch se stále rozmahey!
 Buď od Tebe nám milé každé břjmě,
 Ge nésti twá milost nám pomahey;
 Slabjť gsme; Ty rač dáti setrwánj,
 Ty w pádu kroky naše podchycug,
 A tak w žiwotu, tak i we skonánj
 Děg, slitownjče náš, se rozkaz twůg,
 Buď věčně vůle tvá!

II. OZNAMOWATEL.

a) Literatura.

1. Katolický Kancyonál. Kwzdělánj a roznjcenj skutečné, weřegně y domácý pobožnosti. Složený od T o m á š e Fryčage, faráře w Olřanech bljzko Brna, a spolnauada c. k. tovaryšstwj k lepšjmu wzděláwánj rolnictwj a sezualosti přjrody y powahy zemské kragin Morawy a Slezka. W y d á n j š e s t é. W Brně 1822. wytištěný u Jana Gířjho Gastla knihlačitele a knihkupce : 8. str. XXIV. 516. W Praze k dostánj u J. Vetterlowé a u Mart. Neureutra, knihkupce w Jesowitské ulici, wázaná s koženým hřbetem za 1 zl. 44 kr. new. za 1 zl. 12 kr. stříbra.

Šesté toto wydánj zwelebeno gest přemilostiwým listem Geho c. k. Wýsosti a Eminencj, Neyoswjceněgšjho, Wysoce-Welebného Fána, Pana Rudolfa Jana, Cjsařského prince, arciwéwody Rakauského, Kardinála, Arcibiskupa Olomuckého, a t. d., Gemuž bylo od skladatele připsáno. Gednage w předmluwě p. spisowatel „o počátku a užitku duchownjho zpěwu“ udává pramen, z něhož byl wážil, řka : „Za mustra a prawidlo swé práce gem sy předložil kancyonál Německý na poručení slawné paměti Marye Terezye, Králowny a Cýsařowny Řjmské od katechetů Wjdenských wydáný, a smysl wyborných pjsnj w něm obsažených na werše Morawské uwesti gem se wynasnažil — z něho pak gem tolik zde onde přitrausyl, co se mi gádrněgšjho zdálo, neb čehož rozličnost řeči Morawské a Německé w dělánj tak mnohonásobně inněry wersů newyhnutedlně žádala.“ — Kniha ta zawjrá w sobě mino pjsně (gichž tu přes 200) a modlitby ku všelikým pobožnostem také litanie, negu

wůbec známé: o neyswět. Gméné P. J., o neyblah. Panně, a o wšech swatých, ale spolu giné wzdělawatelné, od p. spisowatele mrawnjmi nazjwané, a sice: o božských dokonalostech, k wzbuzowánj se k důwěrnosti w opatrnost a prozřetelnost božskou, k djků činěnj za obdržená dobrodinj, kuctěnj Marie Panny, o umučenj Krista Pána, k welebně swátosti oltářnj, a za duše zemřelých wěřejch.“ —

Že p. wydawatel také staršjch nábožných pjsnj, gakowěz gsau: „Minula nočnj hodina etc. Z nebe posel wycházj &c. Wstaltj gest této chwjlě“ &c. a. g. do kancionálu swého přigal, w prwnjch řádech s potěšenjm gsem znamenal; nelibo ale mi přišlo, pozorugjcmu, že ge p. wydawatel na mnoha mjstechdle smyslu swého promněnil. Neb považuge, že pjsně tyto, mnohými wydánjmi po Čechách i na Morawě rozšjřeny, beze wšj aneb zřjdku s malau promněnau dosawáde se zpjwagj, domnjwám se, žeby se při uwáděnj tohoto zhusta proměněného textu mezi zpjwagjcmi lehce zmatek státi mohl. Každá také proměna, poskytugetj i sebe gádrněgšj myšlénku, gest, tušjm na ugmu přirozené a nehledané prostotě, kterauž tyto, od pobožných předků nám dochowané, od cirkwe schwálené, a starobylostj gako zaswěcené zpěwy celau twářj swau wyzrazugj. Prastará pjsěň: *Hospodine pomiluj ny*, kterau nástupnjk Kosmasa (ua r. 1260) a obecně domněnj sw. *Wogtělch* (biskupu 983.) připisuge, kterauž ale, podlé Kosmasa, giž před tjm lid častěgi k. p. při uwáděnj prwnjho biskupa Dietlmara (973.) zpjwal, (wiz historii literatury české, pracj e. k. profesora Jos. Jungmanna) znj nám dosawáde swým welebným staročeským hlaholem. Wětšj djl neyobljbeněgšjch duchownjch pjsnj našjch počátek swůg wzal, ne-li dřjwe, alespoň giž w prwnj polowici 16. stoletj. Pjsěň: *Otče náš milý Pane*, lamentacj na weliký pátek: *Poslaucheyte žaloby &c.*“

a g. wjce, našel gsem w kancionálu Teplickém okolo r. 1560 psaném. Podobné kancionály, zvláště rukopisné, hogný poklad duchownjeh, obsahem i melodij výtečných pjsnj w sobě uzavjraj. Inebude snad nelibo milownjkům starého zpěwu cirkewnjho, dozvěděti se něco bližšjho odwau znamenitých kancionáljch, w archiwu města Teplice chowaných.

Prozřetelná o zachowánj obecných wčej předků našjch pečliwost opatřila obě knihy silnau, mosazj okowanau, wazbau. Gedna 313 na obau stranách popsaných, asi loket vysokých, a gen o třetinu méně širokých, druhá 281 o něco vyššjch i širšjch listů pergamenowých obgjmá. Prwněgšj na čele nese gméno pjsařowo, zaznamenánj času i mjsta, což takto znj:

Léta trzikrát piet set ssedesátého

W staré Praze v Jana Taborského

Matěg Pecka z Klatow psal a notowal,

Bud' z toho wěčně chwálen nebeský král.

Nad tjm zaznamenánjm položena gest předmluwa na způsob ody sapphické, bez pochyby od Jana Taborského složená; neb začátečnj pjsmena osmera strof gegich poskytuoj nám auplné geho gméno: Jan Taborský z Klokotské hory, genž snad tentýž, který patero strof sapphických gako předmluwu na popis orloge radnice staroměstské složil. (W. Jungm. hist. lit. Česk. V. 178.) Možná, že on také celé toto sebránj pjsnj, aneb alespoň gegich oprawu obstaráwal. — Na druhé straně wymalován gest štjt Wolffa z Wřesowic a Woršily z Weitmille, gimž Teplice tehdáž náležela, kterj, tušjm, neywětšj náklad na založenj a ozdobenj tohoto kancionálu wedli. Od třetj strany do 105té čtau se rozimanitě notowané antifony a hymny s nápisy latině, gakož strofy na: „Kyrie, Summun, Magne Deus, Fons bonitatis; Gloria, Te deum laudamus, Sanctus a Agnus.“ Str. 106 s „officium Ro-

rate w Advent“ počíná, kteréž giná o všelikých hodech božích, o swatých a swěticích doprovázegj. Na str. 563. „Patrem Summum“, a melodie naň položeny; na str. 616 opět „Sanctus“ až pak „Agnus“ bez not na str. 626. končj. Z přemnohých těch hymnů stůg zde gediné „Pan-ge lingua“ w officium na weliký pátek na str. 259. položené:

Zpjway gazyk přeslawného boga usilowánj, a nad wjtězem na křžji pjsen začni wjtěznú, kterak wykupitel swěta, na křžji puě, swjtězil. S l a d k é. *)

Pro prwnjho hřich člowěka ljstost mage stwořitel, kdyžto gablka škodliwého, w smrt upadl gest, okusiw; on to dřewo naznamenal, by škodu dřewa zahnal. U m u č.

Djla toho gest požádal řád našeho spasenj, aby maudrost swrchowaná chytrost d'ábla sklamaná, a lékařstwj odtud wyšlo, odkudž wrah ranil gest nás. S l a d k é.

A když přišlo přeswatého času giž naplněn, s hůry seslán gest od wotce spasitel k narozenj, a w čistém žiwotě panny tělo wzaw, na swět přišel. U m u č e n ý.

Nemluwnátko w auzkých geslech, kwjli gsúc položeno, audy w šátky obwinuté panna matka swazuge, a bedra, ruce i nohy auzkým páscem powjgj. S l a d k é.

Když pak wyšlo šestkrát pět let, dospěw giž w přirozenj, dobrowolně narodiw se, podstaupil umučenj, obětuge se na křžji beránek bez poškwrný. U m u č e n ý.

Wocet nápog, žluč i sljny, hřebjky, ostrým kopjn tiché tělo gest prokláno, krew s wodau wyplinula; nebe, země, stwořenj vše tjm se čistj potokem. S l a d k é.

*) Bezpochyby po kažké strofě opakowały se střjdan werše předešlé pjsně: „Crux fidelis“ nadepsané, geuž takto zuj: „U m u č e n ý Pane Kriste naše spasenj gisté, žádný nebyl hoden giný aby snal swěta winy; S l a d k é břjmě bylo tobě, smr-tj kaupils nás sobě.

O přeslawný mezi všemi křjž, dřewo ušlechtilé, w žádném lese newyrostlo, s prutem, s kwětem, s owocem, sladké dřewo, sladké hřebjky, sladké břjmě držalo. Um u č e n ý.

Skloniž křjdlu, krásný strome, střewa oslab roztažené, a ta trpkost w narozenj nynj buď obměkčena, aby krále nebeského tělo lehce wiselo. S l a d k é.

Sáms gediný ty hoden byl nesti mzdu všeho swěta, a zahynutému lidu břeh spasenj sgednati, genž gsi polit předrahau krwj wylitau z těla geho. Um u č e n ý.

Tobě, milý otče wěčný, čest a chwála buď wzdána, synu twému gedinému, také duchu swatému budiž wěčné děkowánj na wěky wěkůw. Amen. S l a d k é. —

Porownage hymnus ten s onjm w našem breviári na neděli de Passione položeným, genž se počjná: „Pango lingua gloriosi lauream certaminis“ a giné s podobnými, přeswědčil gsem se, že češtj bratřj, gimž vlastně onyno kancionály přináležj, nezřjдка do slova překládali pjsně; w katolické cjrkwí užjwané.

W druhém kodexu, šjtjem Wřesowských a města Teplice znamenáném, ginéna pjsařowa gsem nenašel. Při gedné malbě *), patrně však nowěgšj, než kancionál sám, rok 1566. gest zaznamenán. Iluka běžněgšj giného pjsaře, nežli Pecku, progewuge. Weliký zde sklad duchownjch pjsnj, a sice: 80. o sestaupenj Syna Božjho s nebe, 2 zwláštnj o panně Marii (w Adwent) s trogj melo-

*) W obogjm kancionálu některá začátečnj pjsmena malbami, w nichž se přjběhy biblické, aneb obrazy Swatých představujj, a pozlátkem ozdobena gsau. Ozdoby takowé buď oběh buď některý počátek, aneb gednotnjci, gakož někde zaznaménauo, spůsobiti dali. W kodexu, o kterém prwe mluweno, celau stranu 380 zaměštnává, obraz ukazujcjj, w gákém pořádku a krogj literáci tehdegšj z kancionálu zpjjwawali. Nade hlawami spatřujj se, bez pochyby začátečnj gmen gegich pjsmeny.

dij; 58 o narozenj, 60 o žiwotu a umučenj, 53 o wzkřj-
šenj, 21 o na nebe wstaupenj Páně; 27 o swatém Duchu;
12 o swatoswaté Trogici; 23 o těle a krwi pána Krista,
88 na všeliké hody Boží, a památky swatých; wesměs
tedy téměř půl páta sta písuj. Z nich toliko gedinau
uwoditi buď mi dowoleno, a sice chwalozpěw o wzkřjše-
nj našeho Spasitele na str. 336:

Ěy již zima pomijj, lesowé se zelenajj, trawička
okřjwá, a země se zahřjwá, sljčné kwjťj wydáwá, všec-
ko nynj stwořenj máť žiwé obnowenj.

Wětrjček libý wěge, kterýž všeccko občerstwuge
wlahau přerozkošnau, zemi zhřjwá mocj swau, činje gi
plodu žiwau, obživuge osenj, genž zhynulo skrz přj-
snost zimnj.

Deštjček čerstwý skropjwá, všemu zrostu buĝnost
dáwá, obiljčko schodj, wonná se bylina rodj, kořenjčko se
plodj, gsa poddáno člowěku k welikému geho užitku.

Každý strom se zbuzuge, pláň již ljestek ukazuge,
pánu se raduge, hory se odjwagj, kwjtečkem prokwe-
tagj, mládne všeliký wršek, žiwý wyléwage pramének.

Snih zimnj z daubraw scházj, sluněčko zahánj mra-
zy, wody chladné wlažj, průchod magj potoci, a tekau
prudkau mocj; vše obžiwlo stwořenj, skrze
Páně wzkřjšenj.

Těž ty, lřjšný člowěče, pozdwihiž k Bohu swé
srdec, a čiň děkowánj, z laskawého wykaupenj, na den
Páně wzkřjšenj, že gsi zbawen od pekla, gchož se twá
duše lekla.

Radug se so ochotnostj, powstaň z starých nawyklo-
stj, z těch bludujých temnostj; neb Ježíš ten spasitel za tě
bolestně umřel, slawný wjtěz obdržal, a důstogně z mrt-
vých wstal.

Wezmi sobě z nerozumného přjklad stwořenj zem-
ského, tobě poddaného, gak se diwně obnowuge, wzkřj-

šenj se raduge, běře na se nowý rod každý zemský i štěpný plod.

Weselj se ptáčkové, činjce zpjwánj nowé, z slawnosti takowé, že ten mocný a nebeský král, bog přeweliký zjskal, nepřátely podmanil, gich moc udatně zemdlil.

Weseltež se křesťané, pamatugje hody slawné, o wzkrjšenj Páně, chwalnež geho z té dobroty, že nás wěčné psoty wyprostil ten mocný Pán, budiž slawen na wěky sám.

Mezi podobně spanilými wýlewy duše křesťanské nalezagj se owšem sem a tam pjsně, páchnaucj wášníwým duchem času onoho, kdy djl z předků našich ku scestným stranám u wjře se nachylowal: wšak i takowé zpytateli děgin vlastenských znamenity gsau, an se w nich smeyšlenj wěku toho patrněgi než kde ginde obrážj. Neb člověk modle se, čili prozpěwuge Hospodinu, neskrýwá wnitřnj hnutj swé Zpytateli ledwj: ústy přetjká cit, žádost i wášeň, i čjmžkoli přeplněno srdce geho.

Přehljdniž mi toto pouchylenj laskawý čtenář, kterýmž swé welebné spolubratry na podobné památky předků našich pozorný učiniti, a některé w uměnj hudebnjm zběhlé k uměleckému skaumánj půwodnosti našeho zpěwu cirkewnjho powzbuditi gsem obmeyšlel. Neugjinám ničehož ceně n o w ě g š j e h pjsnj, při weřegných službách božjch užjwaných; zdagj se mi wšak st a r š j cirkewnj zpěwowé, co do melodij, welebněgšjmi, a co do textu, schopnostem lidu obecného přjměrněgšjmi. Domnjwám se tudjž, že by se z tolika tisjeů staršjch duchownjch pjsnj, kteréž se buď w rukopisech dosawáde nacházegj, aneb giž tiskem na swětlo wyšly, wýbor pjsnj duchownjch zgednati dal, čjmž by našjm, nábožného zpěwu milowným, vlastencům welmi bylo poslaužjmo.

Při této příležitosti wděčně připomenauti slušj o knjžce, kterauž vydal p. F. J. Swoboda, c. k. Prof. na staroměstském gymnasiu, dozorce školy usw. Štěpána, pod názvem:

Gežjš přjtel djetek. Knjžka wyučowánj, modlitby a zpěwy obsahujcý. Pro mládež, též y dospělým užitečná. W Praze u Mart. Neureutra, kněhkupee w Jesuitské ulici w č. 183. 12. str. VI. 246. Newázaná za 20 kr., w kuži wázána za 30 kr. na stř. Članky wyučowánj a modlitby k weřejné i domácj pobožnosti gsau dle p. Jaisa přeloženy, a knim přidána částka našich od starodáwna oblíbených pjsnj kostelnjch, průwodnjch i domácjch, které, bohu žel, zwlášť w městech giž giž w zapomenutj přieházegj. Na konci přiwtěleno gest také poučenj, gak se při mši sw. ministrowati má, s českým přeloženjm textu latinského. Titul i obrázek, Ježjše, přjtele djetek předstawugjej, od p. Drdy dosti wzhljdně ryty gsau, tisk čistý, sloh mládeži pochopitedlný.

Karel Winařický.

2. Die Lehre von der Eucharistie in den ersten drei Jahrhunderten. Historisch-theologische Abhandlung von Johann Jos. Ign. Döllinger, Professor der Theologie in Aschaffenburg. Mainz 1826. in Komission bei Stenz.

Učenj staré cirkwe o swátosti oltářnj, prawj pan spřowatel w předmluwě, bylo dřjwe nežli které giné giž od počátku tak nazwané reformacj předmětem wyšetřowánj a hádek, za kterýmž toto ginák prostočisté učenj přenáramně přetwořeno a přewráceno bylo. Tato rozepře nedá se nikterak, leč poslaupným učenjm neb tradicj rozhodnauti a porownati. Z této přjčiny počali gsau zwlášť nowěgšj protestantštj bohoslowci welni horliwě historii dogmat křeslanských wzdržlávati, neostýchali se wšak, swědectwj starých cirkewnjch učitelů dle ljbosti k smyslu swému natahowati, krautiti a tokořka zcizolo-

žiti. Proti takowémuto usilowánj unjnil si pan spisowatel půwodnjho o swátosti oltárnj učenj hágití, a ge w swé čistotě a neporušenosti wystawiti.

Dijwe však, nežli k uwedenj těchto swědeectwj přikročjno, předeslám gest úwod asi 11 stran, w němžto welni důležitých wěcj dotýká. Ihned z počátku dj pan sp., že swatoswaté gest prawidlo cirkwe katolické, žádneho článku wjry nepřijmati, kterýžby w učenj poslaupnín všech prwnějšjch wěků dostatečného neměl základu, tak že, kdyby se prowesti mohlo, že se gen w gedinín článku wjry něgaká podstatná změna udála, a od cirkwe přigata byla, cirkew weleslawné přednosti swé wšeo beenosti a neproměnnosti giž by potratila. Protož důwodně dokládá, že swědeectwj prwnjch stoletj w tomto ohledu nám neydůležitějšj býti musj, gelikož nám gen tato naše učenj co sprawedliwé apoštolské wyswědčili a potwrditi mohau. Gak potřebná známost těchto starobylých památek dogmatických katolickému theologu, dokazuje tjm, an protestanti swé učenj neb zdánj z strany wečeře Páně w prwnjch stoletjch založené býti prawj, též i dowoditi toho usilugj, přitom we všech historiích o křesťanských dogmatech swau zásadu (principium) o u s t a w i č n é m ě n i w o s t i dogmat a poznenáhlého gich zdokonalenj za základ herau; což bohosłowci gegich Münscher, Münter, Wundermann, Marheineke, Paulus, Stephani, Schulz a Schulthess i ginj patrně okazugj.

Od 12 — 24 wypisuge pan sp. tak nazwanau kázání tagemného učenj, (disciplinam arcani) a gak přjnsně tato nařjzena byla, dokazuje z Origena hom. 4. in Num. Tom. II.; z Cyrillových pericatch. c. 12. a z aktů sněmu Alexandrinského od roku 340. a t. d., čjnž neywjce proti P. Dailléowi směřuge, genuž se we třetjm stoletj ani gediné stopy tagemné kázně widěti neráčj. Odtud, dokládá pan sp., dá se wyswětliti, proč

některj sw. otcowé w takowých pismech, o kterýchž se domnřwali, žeby do rukau nepokřtěnců dostati se mohly, ne tak gasně o swátosti oltářnj se wygáďřili; gak Origenes contra Celsum prawj: „Ilubšj wěci (τα βα-θυτερα) tagjme, mámeli méně wycwičené před sebau.“ Pro ož také k spisům, w nichž zgewně a otewřeně o tagemstwjch se gednalo, přidávali některj otcowé swatj tu výstrahu, aby se pohanům a nekřtěncům nedávaly.

Cyrril. Hieros. in procatechesi: Nedáwey gich nižádným způsobem catechumenům anebo giným, kteříž negsau křesťané; neb před Bohem z toho odpowjdati budeš.

Wywrátiw některé námjtky, které se proti ostrjhanj tagemné kázně činjwagj, uwodj pan sp. od str. 25. swědectwj o přjtomnosti Kristowě w swátosti oltářnj; od str. 91. o účinejch této swátosti; 97. str. o oběti w ehronologickém pořádku, z nichž tuto některé položjme, a sice o přjtomnosti Kristowě.

I.

Neystaršj swědectwj o swátosti oltářnj byloby ono, djp. sp., kteréž se in epistola presbyterorum et diaconorum Achajae de martyrio Andreae Apostoli nacházj; to wšak podwržené býti pokládá. Bezpečněgšj swědectwj dáwa swatý Ignác mučedlnjk, biskup Antiochenský w listu ad Smyrn. c. 7. „O d s w á t o s t i oltářnj a modlitby se zdržuj, protože newyznávaj Eucharistii tělem Spasitele našeho Krista Ježjše býti, kteréž za hřjchy naše utrpělo, a kteréž otec dle dobroty wzkrjšil.“ —

Str. 27. Z wětšj obrany sw. Justina, kdež prawj: „Nepak gako obecný chléb, ani gako obecný nápoj přigjmáme tyto (dary); nýbrž — gakož wyučeni gsme, že onen pokrm — wtěleného Ježjše tělo a krew gest.“

Str. 31. Ze sw. Irenæa, biskupa Lyonského w kni-ze 4. proti Gnostikům cap. 18. § 3. 4. „Quomodo autem constabit eis (hæreticis), cum panem, in quo gratiæ sunt actæ, corpus esse Domini sui, et calicem sanguinis ejus, si non ipsum fabricatoris mundi filium dicant, id est verbum ejus, per quod lignum fructificat, et defluunt fontes.“

Str. 44. Z Klimenta, kněze a ředitel katechetické školy Alexandrinské, Pædag. I. 1. c. 6. „To slovo (λογος) gest dítěti všjm, otcem, matkau, pěstunem, žiwitelem. Gezte, prawj On, tělo mé, a pjte mau krew. Tento zvláštnj pokrm podává nám Pán; On dává tělo a wyléwá krew. Gaké přediwné tagemstwj!“

Str. 49. Ze sw. Hippolyta, z pozůstatků, kteréž skoro gediné nás došly o Prov. 9, 2. A ona přistrogila swúg stůl, zaslíbené poznáj sw. Trogice, a swé welebné a swaté tělo a krew swau, kteréž se na tagemném a Božském stole předkládaj, obětowány gsauce na památku onoho wěčně památneho a prwnjho stolu, tagemných Božských hodů.

Str. 50. Z Tertulliana de idololatria c. 7. kdež horl j proti těm, genž modly dělali, řka: Eas manus admove-re corpori Domini, quæ dæmoniiis corpora conferunt. Adleguntur in ordinem ecclesiasticum artifices idolorum. Proh scelus! Semel Judæi Christo manus intulerunt; isti quotidie corpus ejus laccessunt. O manus præcidendæ!

Str. 62. Z Origena Homil 7. in Num.: Antea in ænigmate fuit baptismus in nube et mari, nunc autem in specie est regeneratio in aqua et in spiritu sancto. Tunc in ænigmate erat manna cibus, nunc autem in specie caro Verbi Dei est verus cibus, sicut et ipse dicit: quia caro mea vere est cibus, et sanguis meus vere est potus. Na to odpowjdá odpornjkům, kteřj se na některá mjsta.

z Origena odwołávali, co námětků proti našemu učenjích užjwagje.

Str. 73. Ze sw. Cypriana uwodj mezi ginými také i to mjesto z 56. psanj: „Gravior nunc et ferocior pugna imminet, ad quam fide incorrupta et virtute robusta parare se debeant milites Christi, considerantes idcirco se quotidie calicem sanguinis Christi bibere et ipsi propter Christum sanguinem fundere. — Arnemus et dextram gladio spirituali, ut sacrificia funesta fortiter respuat, et eucharistiae memor, qua Domini corpus accepit, ipsum complectatur. Ze sw. Cyprian w skutečnau přítomnost Kristowu věřil, ukazuge z aučinků, kteréž této swátosti přičítal; gako i duchownj moc proti pokušenjím, sjiu w snášenj protiwenstwj, proměněnj člověka starého, zbuzenj Božského smyslu.

Str. 79. Ze sw. Dionisia z listu k Papeži Xystowi apud Euseb. II. E. 7, c. 8. „Nebo ten, kdož djků činěnj poslauchał, kdož spolu s ginými Amen zpjwal a řikal, kdož při stołu Páně stáwal, kdož rukau swých ku přigetj toho poswátného pokrmu wztahowal a geg přigjmal, kdož za tak dlouhý čas těla a krwe Pána našeho Ježíše Krista účasten býwal, toho člověka (řku) nesiněl gsem po druhé obnowiti, ani znowa ho křtjti.“

Na to klade následugjěj poznamenánj: 1. Gednomyšlňě wykládagj sw. otcowé ta słowa Kristowa u sw. Jana 6 kap.: Tělo mé práwě gest pokrm, a krew má práwě gest nápoj, o swátosti oltárnj, přigjmagjce skutečnau přítomnost Kristowu.

2. Otcowé přirownáwagj swátosti staré umltwy s swátostj oltárnj; onyro powážugj za figuru neb předobrazenj, tuto pak za vyplněnj oněch obrazů.

3. Ačkoliw otcowé mluwjce o swátosti oltárnj těchto slow užjwagj: O b r a z , Z n a m e n j , T y p u s , S y m b o l , a t. d. tedy z toho geště nenásleduge, žeby

gen obraznou přítomnost byli wyznávali; neb w eucharistii dwogj wěc rozeznati slušj, totiž: skryté tělo Páně, a widitedlnau způsobu chleba, kteráž obraz, znamenj, symbol těla gest, poněwadž přítomnost geho wyznamenáwá.

4. Otcowé neměli potřebj w učenj swém oswátosti oltářnj na kacíře ohled bráti, kteříby článku tomu to byli odpjrali; z té také přičiny wolili k wyznamenánj tohoto učenj neysprostšj a neypřirozeněšj slova.

5. Začasto představowali protestantštj theologowé ony proměny, které se w postupu wěků w řádu neb disciplině z ohledu této swátosti udaly, za následek a tudy za důwod, gakoby toto dogma bylo proměnu wzalo.

II.

Swědectwj o působenj swátosti oltářnj.

Kdo w swátosti oltářnj pauhá toliko znamenj nalezá, nemůže gjmnoho aučinků připisowati; dle učenj ale sw. otců swátost tato mocně působj:

1. Ona poswěcuje duši a tělo, 2. působj odpuštěnj hřjchů, 3. uděluje nowého žiwota, 4. wléwá swětlo w duši, 5. rozináhá wjru, 6. opatruje křesťana proti wnitřnjm i zewnitřnjm nepřátelům, 7. zahlazuje zárodu smrti a porušenj.

III.

Swědectwj o oběti.

Str. 97. Že otcowé we wečeři Páně obět uznáwaj, dokazuje gegich výklad, gešto gednomyslně prawj: že obět Melchisedechowa swátost oltářnj předobrazowala, a proroctwj proroka Malachiáše (1, 10.) ustanowenjm této swaté wečeře vyplněno bylo. Téhož důkazem gsau také gegich wygádřenj o této swátosti mluwjcejb, gakéž gsau: oblatio, sacrificium corporis et san-

guinis Domini, offerre, sacrificare, immolare, sacerdos, altare. Kde ale kněz a oltáře, tu i obět.

Clemens Římský v listu I. ku Korintským c. 40. píše: „Všecko, co Pán činil rozkázal, slušj w určilem pořádku vykonáwati. Nařdili pak, aby oběti a poswátne služby w ustanowený čas se wykonáwaly; ne libowolně a nepořádně, nýbrž w gistan dobu a hodinu. Ti tedy, kdo w nařizený čas swé oběti přinásegj, gsau Bohu ljbezni a blaženi; neb ostřjhgjce rozkazů Páně, nehřešj.“ Že se pak obětni (προσφορας) oběti oltární wyrozuinjwagj, ukazuj niže následujcij slova: „Neb by nám to nemalé prowinění bylo, kdybychom ty, gesto pobožně a bez aulhony tuto obět přinásegj, s biskupstwj swrhnauli měli.“

Následowně musj προσφορα a προσγερευ obět oltární znamenati.

Justinus; z geho mnohých, a důkladných mist budzde gen gedno uwedeno, z rozmlauwánj s židem Triphonem c. 41.

„Obět bělné mauky, kterauž od malomocenstwj očištění wedlé zákona přináseti měli, byla podobenstwjm chleba w swátosti oltární, kteráž z rozkazu Kristowa wykonáwati se má na památku geho umučení, kteréž na očištění dušj lidských od hřjchů gest podstanpil, abychom spolu děkowali za stwoření swěta, se všemi wěcmi, kteréž na něm gsau, pro člověka učiněné; za wykaupenj od hřjchu, w kterémž gsme wězeli, a za wyswobozenj knjžat a mocnostj pro Toho, genž podlé wůle geho umučen byl. O obětjch, kteréž geste tehdež přinášeli, prawj Bůh skrze Malachiáše proroka (1, 10.) : Nemám zaljbenj w wás, a darů nepřignu z ruky wašj. Nebo od východu slunce až na západ, weliké gest gméno mé mezi národy, a na každém místě kadj se, a obětowána býwá gménu mému obět čistá: nebo weliké gest gméno mé mezi národy, prawj Pán zástupů. O obětech

ale, které mu národy na každém mjestě obětují, t. g. o chlebu eucharistickém předpovídá již tehdyž, dokládá i to, že gméno geho od nás oslawováno, od vás pak zneuctjwáno býwá.“

Irenæus lib. 4. c. 17. píše: Suis discipulis dans consiliun primitias Deo offerre ex suis creaturis, non quasi indigenti, sed ut ipsi nec infructuosi nec ingrati sint, cum, qui ex natura panis est, accepit et gratias egit, dicens: hoc est corpus meum. Et calicem similiter, qui est ex ea creatura, quæ est secundum nos, suum sanguinem confessus est, et novi testamenti novam docuit oblationem; quam ecclesia ab apostolis accipiens, in universo mundo offert Deo, et qui alimenta nobis præstat, primitias suorum munerum in novo testamento, de quo Malachias sic præsignavit. Mal. 1. 10 — 11.

Clemens Alexandrinský Strom. IV, 25. uznáva swátost oltářnj též za obět, an dĵ: Melchisedech, král Salemský, kněz Boha nevyššjho, wjno a chléb poswátňý dal pokrm na podobenstw swátosti oltářnj. Clemens uznával, gako ostatnj otcowé chléb a wjno Melchisedechowo za wyobrazení neyswětějšj swátosti, poněwadž od krále dary tyto za obět wydány byly; protož zmiňuje geho kněžstw nazjwage chléb a wjno pokrmem poswátňým, čímž skrze tuto obět se staly.

Že i Tertullian swátost olt. za obět považował, dowodj pan sp. z gednotných výrazů geho, an de orat. 14. c. modlitby při slawení wečeře Páně od cirkwe wykonávané sacrificiorum orationes nazjwá, a prawj, že požjwagjce tělo Páně a ge chowagjce oběti aučastni býwáme, a t. d.

Str. 112. připomíná, že Origenes ne tak zřetelně gako jinj učitelowé za obět wečeři Páně vyhlašuje, ačkoli se i geho smeyšlení o tom poznati dá; neb mluwj o křesťanských kněžjch a oltářjch.

Neygasněgi a neyzřetedlněgi přednášel toto učenj o wečeři Páně sw. Cyprian, zwlášť w listu Cäciliowi připsaném, kterýž sw. Augustin librum de sacramento calicis gmenuge.

Tuto prawj: Eucharistia est sacrificium, quod victimis Judaicis cessantibus successit. — In sacerdote Melchisedec sacrificii Dominici sacramentum præfiguratum vidimus. Znamenit' pak gest toto mjsto: — Si Jesus Christus Dominus et Deus noster ipse est sacerdos Dei Patris, et sacrificium Patri se ipsum primus obtulit, et hoc fieri in sui commemorationem præcepit; utique ille sacerdos vice Christi vere fungitur, qui id, quod Christus fecit, imitatur, et sacrificium verum et plenum tunc offert in ecclesia Deo Patri, si sic incipiat offere, secundum quod ipsum Christum videat obtulisse.“

Při každém zde uwedeném mjstě osprawedlňuge pan sp. prawý smysl slow a prâpowědj, djlem z etymologie, djlem ze spogenj řeči, djlem z aumyslu spisotelowa a t. d. a přitom také těch neyhlawněgšjch odporů odvodj.

Druhé liturgické oddělenj bude následowati.

3. Historia Ecclesiæ christianæ a nativitate Salvatoris usque ad obitum Pii VII. Pontificis Maximi. Autore Antonio Klein, s. s. Theologiæ Doctore, historiæ ecclesiasticæ in Græcensi scientiarum universitate Professore P. O. Tomiduo, cujus tomus secundus in partem priorem et posteriorem divisus. Græcii sumptibus Christophori Peuz MDCCCXXIII.

Z gakého aumyslu pan spisowatel tento cirkewnj děgopis wydal, sům w předmluwě oznamuge. Chtěl totiž posluchače swé sprostiti obtjžného a mnohým omylům podrobeného psánj, mlownjkům pak cirkewnj historie, genž o důležitostech křestánské cirkwe obšjrněgšj zprawy sobě žádagj, k tomu ale ani potřebných, welikých spisů ani prázdnoti nemagj, poněkud nápomocen býti.

Celý tento spis sestává z dvou dílů, a díl druhý ze dvou oddělenj. Příběhowé křesťanské cirkwe rozvrženy gsau na osmero period.

Perioda prwnj od narozenj Kristowa až do smrti Jana Ewangelisty, neb od roku 1 — 101.

Druhā od smrti Janowy do panowanj cjsaře Konstantina Welkého, neb od 101 — 306.

Třetj do počátku wjry mahomedanské, od roku 306 — 612.

Čtvrtā do rozšjřenj moci papežské Řehořem VII, neb od roku 612 — 1073.

Pátā do obmezenj moci papežské přenesenjm papežské stolice do Avignonu, neb od 1073 — 1308.

Šestā do roztrženj cirkwe skrze Luthera a giné, od 1308 — 1517.

Sedmā do počátku osmnáctého wěku, neb od 1517 až do 1701.

Osmā do smrti Pia VII., od 1701 — 1823.

U wystawenj historických děgů gewj pan spis. wůbec negen paulie a prawowěrné katolické smeyšlenj, nýbrž i obšjrnau známost bohoslownjch wěd a snažnost w užíwánj pramenů. Předewšjm pak vyniká tento děgopis tjm, že se zde mnozj cirkewnj příběhowé, o nichž se ginde přjliš hubeně a zběžně gedná, welmi pilně a uměle wypisugj. Sem náležj:

Bohoslownj liternj historie, an negen wůbec, nýbrž w každé periodě o každém theologickém oddělenj, gako o cirkewnj historii, učenj biblickém, dogmatice, apologetice a polemice, morálce a pastorálce, gak u katoljků, tak i u giných sekt k snadnějšjmu a důkladnějšjmu posauzenj powšechného stawu potřebné zpráwy podává, a znamenitějšj spisowatele s uwáženjm ceny gegich uwodj.

Těž i obšjrnym wystawenjm katolického učenj vyniká welmi prospěšně tento spis nad giné, což tjm wět-

šj mu dodáwá ceny, čím potřebněgšj a důležitěgšj každému bohoslowci důkladná toho učenj známost. On nalezne neydůwodněgšj mjsta z pjsm sw. otců, gako u příkladu při učenj o swátostech 1 djl, str. 162. ze sw. Justina 3 mjsta; z Tertuliana 2; z Ignáce mučedlnjka gedno, z Irenea dvě; ze spisowatele listu na sw. apoštola Jakuba, a Origena ex homil. II. in Levit., kteréžto mjsto o starobylosti zpovědi swěděj, a w tato slowa znj: „Když gsme zhřešili, musjme řjci: Wyznal gsem před tebau hřjehy swé a netagil gsem nepravostj swých; neb když toto činjme, a hřjehowé naši negen Bohu, nýbrž i těm, kteřj ge léčiti mohau zgeweni býwagj, shlazugjť se nám.“

Tak též obšjrně a důwodně gedná pan spis. o cirkewnjch obyčejch neb služebnostech. Dūkazem budj, u př., pogednánj o obřadech při udělowánj sw. swátostj. Když pan spis. w djle 1, str. 97. obřady w prwnj periodě při křtu sw. wypsal, uwodj w periodě druhé str. 212. rozwodněgi všecky, kteréž koněu přidány byly. Když totiž i lid swětský křest swatý udělowati počal, a sice gak dětem tak i dospělým w určitý čas, w sobotu před welikonocj a w sobotu před hodem swatodušnjm; — čas potřeby wygymage. — On wyprawuge, že katechumeni tři stupně neb třjdy progiti museli, prwé nežli ke křtu připuštěni byli. — Že kněz neb biskup ty, genž pokřtěni býti měli, swatým křížem poznamenal, inezimodlitbami ruce na ně wzkládal, a když se zlého ducha odřekli, geg zakljal a t. d.

I ta oddělenj, kdež o swatowládě (hierarchia) gedná, očekáwánj našemu zadost činj, gakož neméně i ta, kde se podiwné wjry křestanské rozšiřowánj wypisuge, welmi půwábně čtenáře zanjmagj, an se tu i praktický moment takowýchto na wjru obrácenj, blahoděgná proměna w urawech těchto nowěwěřejch národů, ukazuge.

Ačkoli pořádek, w němž pan sp. přjběhy wyprawa-
wuge, wzhledem na čas a na látku snadnému přehlednu-
tj překážeti se zdá, připogený však každému djlu ob-
sah, a obecný, podlé alphabety zpořádaný registřik, w
němž všecky zde obsažené předněty snadně wyhledati
se mohau, čtenáři dostatečně napomáhá.

b) S m j š e n i n y.

a) Z á k o n y.

Nařjzenj dne 2. řjgna 1828. W zasjlaných
na konci každého školnjho běhu ku král. auřadu kněh-
dozornjnu (Bücher - Revisions - Amt) výkazech, gak
mnoho a které knihy do školnjch a wikářských bibliothek
přibyly, má se k spisům, wjce djlů neboli swazků ob-
násegjcm, gakož i k sbjrkám, o rozličných přednětech
gednagjcm, mimo ostatnj giž dne 28 dubna b. r. nařj-
zené věci, zřegině také zaznamenati: běžcej čjslo swaz-
ku neboli djlu, pak titul každého spisu zwláštňjho, tam
obsaženého, k časopisům zwláště rok wytištěnj, ročnj
běh, a počet djlů po měsječch neboli po swazcích.

β) C j r k e w n j z p r á w y.

1. Installacj nowého Pana Kanownjka, Důstogného Pána
Jana Büttnera, Rektora arcibiskupského Semináře w Praze, wy-
konána w Staré Boleslawě.

Den 8mý měsjece záři b. r. byl welmi památný pro
starau Boleslaw, negen že ten den w tomto pautnickém
mjstě swátek cjrkewnj narozenj Panny Marie slawně
swěcen byl, ale i proto, že na ten den připadla památka

weyročnj installacj Geho Milosti Biskupské, Pana Františka Pištěka, gakožto W. D. Děkana zdegšj starodáwnj kapitoly, a spolu installacj důstogného Pana Jana Büttnera, ředitele semináře Pražského za kanownjka Boleslawského.

Giž ten den předljin u večer negen děkanstwj, ale i kanownictwj spolu spřjbytky zdegšjho duchowenstwa a auřednictwa slušně a skwostně oswjency byly. Přjměřené latinské nápisy, Chronographica obsahugcej, ozdobyly okna gmenowaných přjbytků, a oswědčowaly gak synowskau lásku Boleslawských k swému Pánu, tak wděčnost a uznalost mladého duchowenstwa k swému býwalému zaslaužilému Pěstauna. Zwuk radostný hudby a možďjřů zwěstowal nastáwagcej weselj negen tomu-to památnému mjstu, ale i celému okółj. Druhý den nato dle uwedeného zde obřadu w dewět hodin ráno, w kolegialnjm chrámu Páně S. S. Kosmy a Damiána předewzata byla installacj, při kteréž dvě latinské řeči, prwnj od Pana kanownjka, gakožto umjstněnu býti žádagcejho; druhá od Geho M. B. gakožto installugcejho držány byly. Po wykonané installacj byl nowý Pan kanownjk u slawném průwodu weden do chrámu Páně Panny Marie, načěz následowalo kázanj řečené Panem Wogtěchem Procházkau, Swatowogtěšským Pražským Farářem, o uctěnj Marie Panny, laskawé matky gak k swému neymilegšjmu synu Kristu Ježjši, tak k nám ke všem, s slušným připomenutj toho, co se tu na ten den dalo. Na to byla gest konána pontifikálnj mše sw. od Geho B. milosti. Že gmenowaný swátek zrowna po neděli přišel a čas přjgenný byl, sešlo se na ten den mnoho tisje pautnjků i ze vzdálených kragin, tak že negen swědkowé, ale i aučastnjci té duchownj radosti byli, kteráž Boleslawčanům nikdý z mysli newygde. Weyš dotčené řeči latinské

slohem i obsahem historickým památné, w pořádku gak gsau držány byly, gsau tyto:

I.

Reverendissime, Illustrissime ac Amplissime Domine Domine Episcopo, S. M. E. semperque fidelis Capituli in castro Pragensi ad S. Vitum Canonice! ad S. Apollinarem in monte ventoso, nec non antiquissimi Capituli Veteroboleslaviensis Decane Gratosissime!

Ut semper ubivis locorum et in omni vitæ humanæ cursu multum est admiranda, ita mihi multo magis magisque ac profundius adoranda venit hodie divina providentia, cum me tot Reverendissimis Dominis circumdatum conspicio. Convincor inde intime, quod ea ipissima Dei O. M. providentia in omnibus operibus suis non potenter solam, sed et propter ordinis pulchritudinem ac decorem suæ sacerrimæ Ecclesiæ etiam sapienter disponat, omniaque gubernet.

Hæc etenim me sapientissimo ac inscrutabili suo consilio non solum rectorem alumnorum status ecclesiastici et Canonicum ad Cæsareo - Regiam Ecclesiam collegiatam O. O. S. S. in Castro Pragensi, sed etiam antiquissimæ hujus ecclesiæ membrum fieri voluit. Misericordia divina hic constitutus, quidquid intueor, sive sacrae ædis primordia, sive illius venerabilem antiquitatem, sive Ducum ac Regum Bohemiae in eam amorem ac munificentiam, sive virorum ad Dei, B. V. M., S. S. Martyrum Cosmae et Damiani, ac S. Wenceslai cultum a tot retro annis imo jam saeculis destinatum celebritatem, sive prospera sive adversa Ecclesiæ hujus collegiatae fata, magna profecto, imo maxima sunt omnia.

Si de natalibus hujus sacri loci quæstio movetur, a Wratislao S. Wenceslai patre in ipsis apud gentem nostram christianæ religionis incunabulis fundatam ac erectam fuisse, licet authentica desint monumenta, scripto-

res rerum patriæ tradunt. Legimus enim anno 915 insigne a duce Wratislao Borżiwogi filio Bohemiæ decus accessisse. Ille Princeps divino instinctu motus decimum in Bohemia Boleslaviæ condidit templum primum in toto terrarum orbe S. S. Cyrillo et Methudio Bohemiæ Apostolis sacrum, quod, ut alia omnia hactenus condita honore præcederet Capituli et collegialis Ecclesiæ nomine fundator ornavit, atque Bohuslaum Præpositum et Wsse-milum Decanum constituit. Pia Patris vestigia secutus Wenceslaus hanc sibi proprie tuendam Ecclesiam existimavit, et quamvis ad fratrem Boleslaum ea Bohemiæ regio ultima patris voluntate pervenisset, hanc tamen Ecclesiam veluti Matricem veneratus novo etiam templo in honorem S. S. Martyrum Cosmæ et Damiani condito mirifice exornavit. Atque hæc est illa Ecclesia, in cujus limine inmani fratricidio pro sancta Christi religione dux sanctus occubuit, quam ut ita dicam suo sanguine fundavit, cujus parietes, ut videmus suo cruore veluti encaustico picturæ genere depinxit, et indelebili ad hoc usque tempus caractere signavit, quam denique suo tumulto et plurimis ad tumultum patratis miraculis honoravit.

Quin et Boleslaus cognomine sævus, Wenceslao e cœlis monente, frugi jam redditus, Ecclesiæ huic collegiatae revocatis per Drahomiram depulsis sacerdotibus et ministris gloriam suam restituit, jamque totus in eo fuit, ut Roma novum Præsulem impetraret, eique urbem a se conditam cum vicina trans Albin regione donaret, cum in medio conatu Principem vita destituit. Successor Patris sævi Boleslaus Pius Ecclesiæ Boleslaviensis honore nihil antiquius habuit, sedem episcopalem, ut pater jam intenderat, in loco natali Boleslaviæ erigere voluit, ast Pontifice Joanne XIII. aliter disponente, nihilominus eundem amorem in hanc ecclesiam fovit atque nutrit, sæpe peregrinus Boleslaviam accessit, terram hanc, quæ S.

Wenceslai Patruī sanguinem manantem vulneribus excepisset, osculo veneraturus.

Quid jam dicam de Břzetislao Boleslai Pii pronepote, cujus tanta in ecclesiam hanc extitere merita, ut omnium superiorum Principum beneficia unus ipse extinxisse videatur. Hic ex manubiis polonicis et ex optimis spoliis Gneznensibus perdivitem Ecclesiam in honorem S. Wenceslai cum collegio amplissimo Canonorum restituit aut potius tanta munificentia fundavit, ut si Metropolitanum Capitulum excipias, in toto Bohemiæ regno opibus non haberet sui similem. Atque ex hoc tempore jam gaudemus, et gloriāmur memoriis authenticis, quas cœvi in suis antiquissimis reliquerunt nobis codicibus, licet antiquitatem ejus, ut superius innui, altius repetere possemus. Silentio prætereo Carolum IV. patrem Patriæ, qui cum nullam prope ecclesiam a suis beneficiis intactam relinqueret, speciali amore in hanc ecclesiam ferebatur; silentio prætereo reges stirpis austriacæ e cœlo ad nos missos; Ferdinandum I., II. et III., qui hujus loci majestatem et auctoritatem pro eo, ac poterant, tuebantur.

Quid quod magnum gloriæ pondus Ecclesiæ huic accedit per viros egregios, seu splendore generis, seu doctrina ac sanctimonia vitæ, seu amore in hanc ecclesiam aliisque laudibus insignes. Sola virtus atque ad nos usque ab eorum ævo deducta gloria omnem meretur admirationem, laudem et amorem. Jam historia teste Boleslaviensis Ecclesia tantis quondam virtutibus effloruit, ut omnium per Bohemiam ecclesiarum exemplar et norma esset, ad quam ceteræ sese conformarent, et canonici quasi facies sacerdotum ceterorum, unde illi ex moribus sanctissimis notari possent, sint habiti. Enimvero floruerunt inter membra hujus Ecclesiæ viri, qui vitæ sanctimonia veluti oliva fructifera in Domo Dei sui fructus virtutis ac christianæ perfectionis longe lateque sparger-

rent, Floruerunt inter membra ecclesiae hujus viri, qui doctrina coelesti imbuti mirabiliter fulgerent, atque in perpetuas aeternitates fulgebunt, quia ad justitiam erudiere multos. Floruerunt inter membra Ecclesiae hujus viri, qui invicta fortitudine et constantia sanguinem et vitam sanctissimae religioni impenderent, aut pressi ab haereticis illustri patientiae documento perseverarent victores. Longus forem, si omnium, quos ecclesia haec in sinu suo fovit, illustrium virorum laudem complecti vellem.

Enim tantum adducam nomina, quos sine controversia sua aetate eminuisse invenio. Agmen ducunt primi Ecclesiae hujus Proceres Bohuslaus Praepositus, et Wssemilus Decanus, quorum virtutes et merita licet vetustas extinxerit, tamen de sanctinonia et autoritate vitae nullus dubitandi relinquitur locus, cum ex universo Bohemiae clero hi duo praecipue ad summam id temporis in universa Bohemia Praepositi et Decani collegialis dignitatem a piissimo Principe sint erecti. Ex gremio Ecclesiae hujus fuit Bohuvidus, qui regiam virginem Daubravam Boleslavia ad Polonos proficiscentem cum pluribus aliis sacerdotibus bohemicis comitatus magno christianae reipublicae bono Regem Proceresque Polonos sacra abluuit unda Cuiusque lucratus est adoratores in veritate et spiritu.

Ex gremio Ecclesiae hujus fuit Blohausius Chwogensis, qui erigendi in Bohemia episcopatus causa a Boleslao saevo Princeps legationis Romam est missus.

Ex gremio Ecclesiae hujus fuit Hermannus Praepositus, qui anno 1097. Pragensis Episcopus est electus. Ex gremio Ecclesiae hujus fuit Nicolaus de Cremsirio, Archidiaconus, Caroli IV. Caesaris Protonotarius ac intimus Consiliarius.

Ex gremio Ecclesiae hujus fuere Michael et Franciscus de Benessow, qui in turbis lusiticis cum Praepositurae dis-

pendio apud Imperatorem ac Regem Sigismundum munere Cancellarii aulici fungebantur.

Ex gremio Ecclesiae hujus fuit Joannes Chrysostomus Decanus Capituli, cujus industria surrexit in fundo Praepositurae elegans Basilica ad honorificentius conservandam iconem B. V. Mariae magnificis inprimis suppeliis Annae Mariae uxoris Imperatoris Mathiae erecta.

Ex gremio Ecclesiae hujus fuit Rudolphus Roder, Praepositus simul et Decanus hujus Capituli, qui pro zelo suo decoris Domus Dei gratia, qua pollebat apud Imperatores Ferdinandum III. et Leopoldum I. effecit, ut ecclesia haec collegiata per incendium fortuitum deformata imploratis totius regni in publicis comitiis ac etiam impetratis subsidiis ad nitorem veteri praestantiorum restauraretur.

Ex gremio Ecclesiae hujus fuit historiae nostrae Livius, Magister Wenceslaus Hajek de Libočan, Praepositus, qui primus omnium universam Bohemiae historiam omnis est complexus, et a Czechis in Bohemia adventu ad sua usque tempora annales deduxit eosque Ferdinando I. dedicavit.

Ex gremio Ecclesiae hujus nostra aetate est Reverendissimus, Perillustris a Amplissimus Dominus Josephus Jüstel, Praepositus hujus Capituli, Suae Caesarco-Regiae Majestatis Consiliarius aulicus, vir virtute ac pietate conspicuus, et dexteritate in tractandis negotiis ecclesiasticis aeque ac politicis omnium consensu maxime versatus.

Ex gremio Ecclesiae hujus et Tu es Reverendissime, Illustrissime ac Amplissime Domine Domine Episcopo, Decane Capituli hujus gratiosissime, quem Reverendissimus ac Celsissimus Princeps Archi-Praesul noster Clementissimus ob egregias dotes sibi Suffraganeum ac totius dioeceseos Vicarium generalem et officialem elegit atque constituit.

Ecclesiae huic collegiatæ tot virorum præstantissimorum splendore illustratæ adscribi, atque aggregari non summæ mihi ducam laudi, gloriæ atque honori?

Quamobrem a Te Reverendissime, Illustrissime ac Amplissime Domine Episcopo, Decane Capituli hujus gratiosissime omni cum humilitatis ac reverentiæ affectu oro ac obsecro, ut pro ea, qua polles autoritate, ad mei inaugurationem procedere, Canonicatus insignia mihi conferre, locum in stallo assignare, et quidquid demum officiorum meorum erit, benignissime velis injungere.

Vos vero Reverendissimi Domini omni cum decencia rogo, ut me in gremium vestrum benevole suscipiatis, et fraterno affectu complectamini. Licet enim propter muneris diversitatem simus locis segregati, tamen sit, opto, nobis prout fidelibus in primæva ecclesia, una anima et unus spiritus in Domino, siquidem ita comparati ubivis sane locorum ac in omni ulterioris vitæ nostræ cursu majorem Dei E. M. gloriam, cultum B. V. M., SS. Martyrum Cosmae et Damiani ac S. Wenceslai promovebimus, ad majus Ecclesiae hujus incrementum, et in veritate fidelibus dicere cum magno gentium Doctore poterimus:

Quae vidistis in me, et audistis ex me, hæc agite.

II.

Allocutio in installatione Reverendissimi Domini Joannis Büttner, Archiepiscopalis Seminarii Rectoris, ad canonicatum Viteroboleslaviensem. — Die 8. Septembris anno 1828.

Quod deposcis Vir Reverendissime! justum ego laborum Tuorum reputo præmium adeo, ut palam profiteri non verear, ancipitem me hæcere, nam potius gratur Collegio Canonorum Nostro de Tui ad illud accessione, aut Tibi de promeritæ mercedis hujus acquisitione, seu tandem mihi met ipsi de exoptata referendarum gratiarum occasione.

Gratuler Tibi oportet, quia ex Capitulo, cui adscribi desideras, non parum honoris atque dignitatis Tibi esse accessurum, ipsemet in succincta non minus ac docta et omnino præclara expositione vicissitudinum ejus palam es professus. Gratuler oportet Capitulo Nostro, quia ex vita Tua anteacta et cunctis laboribus conatibusque Tuis lucusque pro ecclesia Dei exantlatis spes affulget lætissima, fore, ut novum ex Te honoris et recensitæ gloriæ capiat incrementum. Te enim, qui decursu quatuor supra viginti annorum omnes ad excolendos status ecclesiastici alumnos impendisti vires, sacerdotem quoque juxta eor Dei exstitisse semper-gravem absque arrogantia, humilem absque hypocrisi, litteratum sed non inflatum, utilem absque jactantia, honestæ famæ studiosum, absque ambitione - quaerentem non fluxum hujus vitæ commodum aut proprium lucrum, sed majorem Dei gloriam, ecclesiæ incrementum et Tuorum salutem; omnes, quotquot in hac sacra æde congregati sumus non solum ex aliis percepimus, sed etiam multi experientiæ propriæ innixi et quidem eo securiores contestari volumus, ac probationem hanc et mercedem meritorum Tuorum ab Ipsa Sua Reverendissima Celsitudine P. T. Principe Archiepiscopo Domino ac Judice suorum per quam justissimo fuisse constitutam novimus.

Maxime demum gratuler mihimet ipsi est necesse, qui Tibi, quem moderatorem in aditu ad sacra sum veneratus, modo immensa misericordiæ divinæ largitate Episcopus et Capituli hujatis Decanus existens debitum grati et magnopere Tibi devincti animi exsolvendi nactus sum occasione, adoraturus Tecum providentiam Dei in dispositione rerum mearum sane vel maxime admirabilem.

Gratus uti vides, imo gratissimus mihi, gratissimus cunctis capitularibus cæteris exciperis, et nihil amplius desideratur abs Te, ut voti Tui fias particeps, nisi ut

apprecationem omnium Nostrum, qui Tibi ex animo sincero collaetamur, excipias: Jesus Christus princeps pastorum et dispositor omnium ordinum, sedens ad dextram Patris dignetur Te diu adhuc incolumem, faustum atque felicem conservare, protegere et gratia imprimis illa munire, quæ necessaria, ut quod ad finem orationis Tuae spopondisti, actu adimpleas et ita exemplar bonorum pastorum, quales excolendos Tibi commisit Celsissimus Archipræsul, effici merearis.

Jam alacres ad ipsum installationis actum accedamus.

Legatur collationis decretum.

2. Dar Gegj c. k. Gasnosti k doplněnj fundacij pro chudě slepé dítě na ústawu Pražském.

Skladatel pjsně ke mši swatě, do 2. swazku našeho časopisu str. 289. přigatě apro gegj prawowěrný smysl po celé diocезj w českem i německém gazyku rozšřřeně, c. k. prof. na vysokých školách pražských A l o y s K l á r, neopominultěž gedem otisk neyuctiwěgi podati našj N e y m i l o s t i w ě ě š j C j s a ř o w n ě a P a n j, pozbuzen k tomu nábožným smyslem a mateřskou wliďnostj Gegj c. k. Gasnosti; což s takowau milostiwestj přigato bylo, že z zwláštnjho neymilostiwěšjho rozkazu Neywyššj hofuistr, Geho Excellencj p. Hrabě z W u r m b r a n d u, dopisem $\frac{1}{20}$ prosince b. r. za odeslanau pjsně dotč. professorowi wděky skládage doložil, že Gegj c. k. Gasnost na přispěnj k auplnému nadánj oně fundacij pro chudě slepé dítě na ústawu Pražském, kterauž gmen. prof. z wýnosu lěto tiskem wydané pjsně dowršiti žádá, 200 zl. neymilostiwěgi odhodlati ráčila. Což se zde k wraucjnu djků činěnj za ocen tklivý důkaz wznešćeně milostiwesti Mäťeře vlasti našj a k obecněmu potěšenj wšem wěrným vlastencům u wčěgnau známost. uwádj.

3. Powýšenj.

Geho ejs. král Gasnost ráčil Brněnského kanownjka, Wáclawa Talského na staw rytjřský powýšiti, a propúgčiti gemu inkolát w králowstwj českém azemjch přiwtělených.

Neywyššjm dne 19. řjgna uzawřenjm ráčil Geho ejs. král. Gasnost jkuže, c. k. radu a ředitel Zoller-ské hlawnj školy we Wjdni, Karla Giftschütze wzhledem gehu zwláštnjch, o cwičenj mládeže drábnými lety zjskaných, zásluh welkau zlatau medallij s řetjzkem neymilostiwěgi poctjti.

Neywyššjm dne 12. řjgna uzawřenjm ráčil Geho ejs. král. Gasnost kanownjka a hlawnjho wikáře w Trewisu, Sebastiana Soldato, za biskupa Trewiského neymilostiwěgi wywoliti.

4. Pražská gednota ku zwcelebenj kostelnj hudby.

Giž za času pohanstwa oslawowali praotcowé národu našeho nábožné obřady swé zpěwem a snad i hudbou. Wogsko Čestnjrowo, gdaucj kol plápolagiej oběti Wognjrowě sláwu hlásalo bohům, a zacházegje gestě zezwučeti nemeškalo. *) W arytem zwučným a pěnjm rozplamenil Zábog spolukragany swé proti cizinci hubjčjmu vlast a zděděné náboženstwj. **)

Zpěwem přednášeli také bližšj nám předkowé, na wjru křesťanskau giž obrácceni, všeliké potřeby a žádosti swé Otcí nebeskému; zpěwem pobuzowali se we spolek k wraucj, neljčené pobožnosti. Zpjwalit i při

*) Kralodworský rukopis, wydán od W. Hanky, w Praze 1819. str. 53.

**) Tamže str. 73. W ary to gest starobylý hudebnj nástrog Čechů, snad řecké βαμβύλον.

slawném přijezdu a dosednutí nových knížat na stoliči wogwodskau, při wyswěcování a dosazení biskupů, po dobytém wjtězstwj, a při jiných radostných i žalostných příhodách. *) Zpěwem, žádající nebe o dopomožení k wjtězstwj, před bitwau dodávali sobě srdnatosti. Wogwoda Brětislaw, dobyw město Gnězno w Polšě a uzavřew tělo swatého Wogtěcha, tam pohřbeného, přewezti do Čech, dříwe, než dal odewřiti jeho hrob, kněžím a lidu obecnému poswátne písne zpíwali kázal.

Z neystarších melodií znj nám dosawáde tklivý nápěw prastaré, (w desátém století již známé) písne: *Hospodine pomilui ny*, a onen powědomého hymnu o swatém Wáclawu.

Eberhard (dobré paměti) kanowník u swatého Wjta († 1239.) odkázal část gmění swého stálé výžiwě a ošacování dwanácti školáků, gež zawázal pro zpěwovati žalmý a legendy w kostole zinjenném. K lepšimu wycwičení těch pacholjků, bonifanti nazwaných, založil Karel I. školu, kdež se zpěwu učiti měli. Nesmrtedlný tento král, čili raděgi Otec wla-

*) Voigts Abhandlung vom Kirchengesange, in den Abhandlungen einer Privatgesellschaft in Böhmen. I. Band. Prag 1775. — „Advenientem (Brzetislaum) in urbem Pragam“ wyprawuge Cosmas, we swé kronice, (w Praze) k. II. str. 48. wydání Treh. na rok 1092.) „lætis choris per diversa compita dispositis tam puellarum quam juvenum modulantium in tibiis et tympanis, et per Ecclesiam pulsantibus campanis, plebs lætabunda suscepit.“ Týž na rok 1055. str. 31. prawj: „Post Brzetislai I. obitum, filium ejus primogenitum nomine Zpingneu (Spitigneum) omnis Bohemíe gentis magni et parvi communi consilio et voluntate pari eligunt sibi in ducem cantantes: Kyrie eleyson, cantilenam dulcem.“ (Bez pochyby písne: *Hospodine pomilui ny*, se slowy: *Kyrie eleyson*, aueb zkráceně *Krleš, Krleš, Krleš se končej*).

sti nášj, služby Božj také uwedenjin p o s w á t n é h u d b y zwelebiti usilowal.

W prwnj polowici XIV. stoletj způsobili muži w hudbě a zpěwu zběhlj, mezi nimiž i mistři a bakaláři na vysokých školách Pražských, známé literácké společnosti. *) Tito literáci provozowali duchownj zpěwy při službách Božjch, a udávali tón a nápěw lidu ostatnjmu. Společnosti takové poznenáhla se po celých Čechách, po městech i dědinách osadily, a až do r. 1785. udržely. Gim gsine za množstwj nábožných pjsnj a melodij djky powinni. **)

Z toho všeho patrnogest, pak předkové naši zvlášť z p ě w u z b o r n j h o při službách Božjch pilni býwali.

Od předešlého stoletj až po časy naše hudba figurálnj při hlavnjch rannjch i odpolednjch službách Božjch panowati počala. Ačkoliw dobře zřízený chorál, protože i lid na něm podjl bráti může, každé hudbě w chrámu předěj: dopustila předce swatá cirkew katolická i této poslednj přistupu do něho. Když se však w šestnáctém stoletj potworné f u g y do hudby wlaudily a všecku ušlechtilau sprostotu zpěwu cirkewnjho zapuditi hrozily: uzawřel posléz papež Marcellus II. z kostela wesměs wypověditi hudbu nástrojn. ***) Než ale zápowěď ta k prohlášenj přišla, žádal Palestrina swatého Otce o dowolenj, aby směl upřjtomnosti Gcho provozowati mši, podlé prawého smyslu cirkewnjho

*) O těch wiz: Prochazka's Miscellaneen der böhm. u. mährischen Literatur I. Bd. III, Th.

**) W šestnáctém stoletj sotwa který národ europeyský hobatswjim na duchownjch pjsnjch Čechům se wyřownati mohl. P. profesor Jungmann uwodj we swé historii literatury české na str. 42, 82, 170 — 177, 345, — 359, 511 — 515. a g. množstwj poswátých zpěwů, zvláštnjch i we sbjrkách.

***) Athanasia, eine theologische Zeitschrift von Dr. Benkert. II. Band, II. Heft. 1828. S. 298.

složenau. Nebyw oslyšen, wywedl naneďeli welikonoč-
nj r. 1555. slawnau šestihlasau mši, pod názwem Pa-
pæ Marcelli známau, kteráž takowé pochwały došla,
že papež docela ukogen hudbu figurálnj při službách
Božjch opět powolil.

Za nowějšjch časů také u nás začjnali mnozj sklada-
tele hudebnj na fugách mnoho sobě zakládati, hodla-
jce tjm, we swatinách neslušným, hlasů se o závod honě-
njm dokázati mistrnost swau. Někteřj zpráwcowé kůru
negsaue k půwodnjmu skládánj powoláni, i w koste-
ljch provozowati sobě dowolowali arie z neyroznařileg-
šjch oper, ano i hudebnj obrazenj bitew a bauřj, pro-
měniwše toliko swětský text se cirkewnjm, kterémuž ča-
stěgi nerozuměwše, mjsili černé sbjlým, a tudž ge-
duák bugným i a rozkošným melodiemi, gednák korybant-
ským hlukem naplňowali chrámy Božj, pohoršujce lid,
gež měli vzděláwati.

K odstraněnj těchto neřestj zarazili r. 1826. někteřj,
uměnj hudebnjho milownj muži *) společnost, kte-
ráž za hlawnj aučel sobě pokládá, přispjwati k
rozšjřenj prawé kostelnj hudby, a ze swa-
tyň wymjsiti wšeliké kusy, gež by se spj-
še k operám a koncertům hodily **).

*) Gsaut dle alfabetického pořádku: Antonju Dietrich, kněz z řadu cisterciáckého, c. k. professor humanitnj na pražském staroměstském akademickém gymnasiu &c. Josef Heide, wrebnj kommissar u c. k. městského hejtmanstwj &c. Ignác Kleinwächter, předstawený kupeckého stawu w Praze &c. Josef šlechtie Kučera, c. k. guber-
niálnj rada a zemský podkomořj &c. Wáclaw Lichtner, doktor práv &c. Jan rytjř z Rittersbergu, c. k. senjnk we wogště &c. Josef Schütz, magistratuálnj rada &c. Petr Spořil, c. k. apellačnj rada a pulmistr &c. a Jan Štěpánek, spoluředitel k. stawowského diwadla &c. Tito gsau řjdej spoluandowé této geduoty. Pau senjnk z Rittersbergu wzał na se gednatelstwj. **) Monatschrift des vaterländischen Museums I. Jahrgang. Dezember. S. 78.

Gest to utěšený úkaz za duů našich, že právě tehdaž, když se lhostegnost kzewnitřnjm obřadům cirkewnjm, pobřjchu i mezi katoljky, gewiti počala, mužj, ušlechtilým wkusem a všestrannau vzdělanostj wytečnj, k zwelebenj služeb Božjch nápomocnými býti se snažili. Gegich chwalitebnému počjnánj nemohl (G. k. M.) náš Neydůstognějšj Arcibiskup swau ochranu odepřiti. Posléz i Geho ejs. král. Gasnost, náš neymilostiwějšj, vše dobré neyančinliwěgi podporugjej, Cjsař Pán zřjzenj spolku toho 10. srpna 1826 potwrditi ráčil. Potom se společnost ta pod gménem: *F r a ž s k á g e d n o t a k z w e l e b e n j k o s t e l n j h u d b y* (Prager Verein der Kunstfreunde für Kirchenmusik) weřegně ohlásila.

Neyhlawnějšj Pražštj kapelnj mistři: Tomášek, Triebensee, Weber, Witásek a Pixis k ředitelstw j po střjdě býwagj pozwáni, pod gegichž zprávaw neyméně 120 hudeů stáwá. K zaprawenj autrat každý účastnj této gednoty prwnj rok 6 zl., poslaupnj léta 5 zl. na střjbre skládati se uwoluge.

Opatrným wolenjm přjslušných kusů hudebnjch a důstogným gich prowozovánjm wěrně posud směřowal spolek ten k swému wznešenému cjlj, který giný býti nemůže, leč žiwé, duši hluboko pronikagjej předstawenj neyhlawnějšjch modliteb a zpěwů cirkewnjch, a tjm samým powzbuzenj oněch nábožných hnutj, s kterýmiž obec křesťanská poswátnému konánj přjtomna býti má. Tento aučinek owšem také odpowaly gednohokažděho wjee méně záwisj. A však gak mdlj a slabj gsine všickni smrtedlnjei! Smyslowě naši tčkawj gsau, i srdce také častokráte prázdno býwá té wrancj lásky k Stwořiteli našemu, skterauž gak wůbec wšecky nábožné skutky wykonáwati, tak rovněž zpjwati, aneb (w duchu spolu' prozpěwugjej, neboli

modlíce se) posvátnému zpěwu a hudbě přítomni býti máme. Svatý Augustin tauží, že se člověk snadno půwabu harmonie oddává; ano wyznává, že sám častěji wíce hudbau (melodij), než smyslem zpěwu proniknut býwal. Kéžbychom z ohledu toho neměli větší přejiny, taužiti na wěk náš! Časopisy a nowinami se již zůweme do chrámu, tak žeby se zdáti mohlo, že tehdaž gen nawštěwugeme swatyni Božj, kdy tam slawnau Haydnowa mši, Mozartowo Requiem a t. d. slyšeti dauíme. Pro samu hudbu azpěw větší pozor obracugeme na kůr, než na oltář, kdež se koná obět neyswětější; ani zwonek znamenj dáwagjej, že se kořiti magj spasenci Spasiteli swému, skrytému wnewyzpytatelné swátosti, newytrhne nás, oswjecené swětlem dewatenáctého stoletj, zästhetického rozbjránj minulého: Benedictus; ano málo chyběj, a hlučnau chwálu tleskalibychom wýborně prowozenému: Dona, a wywoláwali ty, kteří neb které swými soloparty nás gjmali; bezděčné wšak pozorovánj, že semo tamo sprosták kleče se modlĳ, genž nezná způsobu w hernách obyčegného, přinucuge nás, že od 22. listopadu až do 5. prosince wěřegné wygádřenj swého enthusiasmu odkládáme. *) Proč mmedle takowj entusiasté nesgednawagjsobě častější koncerty duchownj (concerts spirituels)? tamť wolno rozbjrati, měřiti a wážiti mistrnost hudebnjch komposicj; tamť netřeba, tagiti rozkoš wprsech saužených; tam nebráněno chwála ústy hlásati, a dlaněmi tleskati dle libosti. W chrámjch křesťanských nenj hudba pauhá Musa, wgegžto ideálnj kráse kochati se člověku lze; tamť gest wyšší Cherubjm, na gehožto perutjch duše se wznášj nad mračné oblaky tohoto pomínutelného swěta kstónkům swětějším, kdež nadzem-

*) Unterhaltungsblätter 1828. 5. Dezember. N. 98.

skau nadšéná láskau, spoguge hlas swúg s hlasy duchů čistých, neskonalau prozpěwugjejch sláwu Neyswětěgšjmu! D ů m m ů g d ů m modlitby gest, prawj Hospodin. Nečiňmež tedy domy Božj pa uh ý m i h u d e b posluchárnami; nezmařme mrawy neslušnými dobrý aumysl zakladatelů onoho chwalitebného spolků; oswjcenými býti se domnjwagje, deyme swjtiti swětlo swé předginými, aby našjnpowzbuzeni příkladem spolu chwálili a welebili Otce, genž w nebesjch gest.

5. Požehnánj Geho Swatosti Papežské Pia VI.

Doktor Clarke *), býwalý professor mineralogie w Kantabrii (Cambridge), dalekými cestami po Europě, Asii a Africe znamenitý, pozústawil následugjej popis o požehnánj Geho Swatosti Papežské Pia VI. na den welkonočnj, kterýž gak čistým a wrauejm citem, tak i silným a žiwým slohem chwalitebno wyniká.

„Nenj možná wypsati ono podjwánj, které se mi tu poskytovalo.“ (Doctor Clarke byl na střeše oslaupené chodby, genž náměstj sw. Petra obrubuge, posadiw se na rameno gedné kolosáluj sochy.) „Abyť to i možná bylo, nenj žádná obrazotwornost s to wznešené diwadlo to si předstawiti. Obywatelé weškeré země zdáli se mi w nesmjrném množstwj shromážděni, — temný howor nesčjslných gazyků, co hučenj moře wzhůru wzstupowal. Nemohloť býti wětšjho zmatku na poljch Senaarských, když potomci Noemowi od památky swé počítlosti se rozptýlowali. Gak daleko gen oko dohlédalo, wšecy střechy Řjma lidmi byly posety. Na rozlehlém prostranstwj podemnau bylo lidu prázdne gen malé mjsto. a celé posádky řjmské, kteráž se w čtwerhran zšikowala, potřebj bylo, aby proti dawu množstwj zachráněno zů-

*) The life and remains of Edw. Daniel Clarke L. L. D. London 1827.

stalo. Wšecko ostatnj mjsto přepluěno, a lid tak welice zjišněn, že se hýbánj hlaw wluám mořským podobalo. Smjšenj rozmanitých barew, o něž slunečnj paprsky se obrážely, působilo úkaz gak krásný tak i neobyčejný. Wšemu, co gsem kdy widěl, a obraznost má si wymyslíla, předčilo popatření toto; i mám za to, že rowněho tomu diwadlu nižádná celého swěta země newytvořila.“

„Když gsem se w toto rozgjmánj zamyslíl, zwěstowal zwuk trauby blížej se gezdectwo. Nejprwé přigešlo šlechtictwo w oděnj zeleném a zlatem protkaném, a unjstilo se u prostřed čtwerhranu (guarree). Za njm následowali plukowé ostatnj. Weškeré toto wogsko stálo čelem proti vykrášlené pawlači nad portálem chrámu Sw. Petra, na němž Gcho Swatost Papežská se očekávala.“

„W tomto okamženj dáno znamenj na zwon, a ne nadále se w tom nesčjslnem množstwí takowé stalo ticho, gakěžby se toliko zázrakem způsobiti mohlo. Ani hlásku slyšeti nebylo, a oči všech patřily na pawlač. Nageďnau gewil se w oblaku kadidla na powýšeném trůnu wznešený a k uctě wzbuzugjej swatý Otec. Čjm blíž přicházel, byla twářnost geho patrnějšj. Za njm byla mrákota a tma. On neystkwostnějšjmi rauchy byl odjn, a na geho hlawě stkwěla se drahá tiara. Po obau stranách trůnu plápolala weliká pěra. Wystaupiw na určite mjsto a pozdwiłna twáři a rukau swých knebi počal hlasem welikým Wšemohaucejho wzjwati.“

„W okamženj padlo weškeré množstwí na kolena. Tisjcowé a opět tisjcowé rozprostření leželi před njm. Wogsko složilo zbraň, a gedenkaždý uklonil twáři swé k zemi.“

„Hlasem tak mocným, že se až do neydálšjch končin toho welikého prostranstwí rozlehl, žehnati počal.

Wztláhnarukau swých nad lidem wzjwal požehnánj snebe nad národy země. I hned oznamowalo to hřiměnj děl, zvuk trub a zwoněnj po celém Řimě. Střelba z hradu sw. Angela a vzdálené dělostřelstwo opětovalo znamenj to, donášegje zprávu o tom, co se dalo, až do nevwzdálenějšjch pomezj.“

„Nikdý. co žiw, nespátril gsem tak wznešeného a welebného diwadla. Postawa nábožného a ctihodného otce cirkwe, genž před obličejem celého národu od Boha požehnánj žádá na weškeré pokolenj lidské, gest zagisté předmět, swrchowané úcty hoden. Powážjmeli také, an shromážděnj tolika tisje tisjeů lidu w hlubokém mlčenj na kolenau ležjce, modlitbu swau spogugj, tjm mocněgi se srdce powznášj, a mnjm, že nemnoho nalezneme lidj, budtež oni gakékóli wjry, genžby tohoto skutku swatého srdečně saučastniti se neměli.“

Z toho popsánj gest patrně widěti, že gen předsudku prosté mysli, gemného a čitedlného srdce potřebj, aby si kdo wznešené obřady katolické cirkwe obljbil.

6. Z Řjwa a dne 15. prosince. Téhož dne držel Geho Swatost papežská w paláci Vatikanském tagu konsistoř, w které pro následugjej stolice za předstaweně prohlášení byli :

Pro biskupskau stolicí w Palestrině: Geho Eminencj Kardinal František Bertazzoli.

Pro arcib. stol. w Besançonu : Msgr. Ludwjk František August de Rohan-Chabot, dosawádnj arcibiskup Auchský.

Pro arcibisk. stol. w Auchu : Geho Eminencj Kard. Joachim Jan Xaver de Isoard.

Pro arcibisk. stol. w Gnězuě (w Pozňanskú) : W. D. P. Teofil šlechtic Walicki, Doktor w obogjch práwjch, a probošt u hlawnjho kostela Gnězenského.

Pro arcibisk. stol. w Calcedoně in partibus infidelium : W. D. P. Ludwjk Frezza, dosawádnj biskup w Terracině, Sezzi a Pipernu.

Pro arcibisk. stol. Filippskau in partibus infidelium : Constantin de' Marchesi Patrizj, Uditore della S. Rota.

Pro biskup. stol. w Pesaru : W. D. P. Filip Monacelli, dosawádnj biskup w Ripatransoně.

Pro spogené bisk. stolice w Osimu a Cingoli : W. D. P. Jan Antonjn Benvenuti, z diócezej Senigallské, Patricius Osimský, Doktor w obogjeh práwjch, a Pro-Legat we Forli.

Pro bisk. stol. w Guastalle : W. D. P. Jan Naischel, dosawádnj biskup Trojanský in partibus inf.

Pro bisk. stol. we Weroně : W. D. P. Josef Grasser, dosawádnj biskup Treviský.

Pro bisk. stol. w Cenedě : W. D. P. Antonja Squarcina, z řádu kazatelského, Lektor w bohoslowj.

Pro spogené biskupské stolice w Kaléhoře a Kalzaďě : D. P. Ignac Rives, kněz z diócezej Barcellonské, Doctor w bohoslowj, kanownjk a hlawnj wikář w Tarragoně.

Pro biskupsk. stol. w Barbastru : W. D. P. Jacob Fort-y-Puig, kněz z diócezej Urgelské.

Pro bisk. stol. w Palencii : D. P. Josef Ascentius de Ocon, kněz z diócezej Albarazinské, Doktor w bohoslowj &c.

Pro bisk. stol. w Santorinu : D. P. Lukáš de Sigala, kněz z diócezej Santorinské, děkan hlawnjho tam kostela.

Pro bisk. stol. na Quitu : W. D. P. Rafael Laso de la Vega, před tjm biskup w Meridě.

Pro bisk. stol. della Pazskau : D. P. Josef Maria de Mendizabal, doktor w bohoslowj.

Pro bisk. stol. w Calliniku in part. inf. : D. P. Ludwjek Grati, býwalý Provincial z řádu služebnjků B. P. Marie &c.

Pro bisk. stol. w Alolii in part. inf. : W. D. P. Jan Michael Leonhard, Suffragan arcibiskupa Wj-deňského &c.

Pro bisk. stol. Amatskau in part. inf. : W. D. P. Jan Antonjn de Lillo, z řádu menšjeh bratřj sw. Františka, Suffragan biskupa Cacereského.

Pro bisk. stol. w Adrasu in part. inf.: W. D. P. Stanisław Kostka Choromanski, kněz z Diecézj Ploskowské, doktor w obogjch práwjch, Suffragan biskupa Seynského.

Pro bisk. stol. w Gerase in part. inf.: W. D. P. Wawřince Gutowski, kněz z diecézj Ploskowské, doktor w cirkewnjm práwu a bohosłowj, Suffragan biskupa w Plosku.

Pro bisk. stol. w Taunaku in part. inf.: D. P. Justus de Sancta Maria de Oro, býwalý provincial z řádu kazatelského a mistr pjsma swatého.

Pro bisk. stol. w Trikale in part. inf.: D. P. Marian Talavera, doktor w bohosłowj.

Pro bisk. stol. w Ceramu in part. inf.: D. P. Emmanuel Viceuna.

Pro bisk. stol. w Rimnč in part. inf.: D. P. Josef Ignác Cienfuegos, doktor w bohosłowj.

Pro klášter B. P. Marie w Serrateixu: D. P. Josef Jordana de Areny, kněz z Diecézj Urgelské, býwalý Generálnj wikář a wisitátor z řádu sw. Benedikta, a mistr w práwu cirkewnjm.

Po krátké promluvě Geho Swatosti Papežské prohlášení byli za kardinály sw. Římské cirkwe:

Z ř á d u k n ě ž ů .

Geho Oswjcenosti Alexander Rudnay z Rudna a Diwácké Nowéwsi, arcibiskup Ostřehomský, Primas králowstwj Uherského &c., narozen w Szent - Retestzu 4. řjgna 1760.

Monsignor Petr Caprano, arcibiskup w Ikonii, sekretář sw. kongregacj de propaganda fide &c., narozen w Řimě 28. února 1759.

Monsignor František Marazzani Visconti, zpráwce swatých apoštolských paláců, a Magiordomo Geho Swatosti Papežské &c., narozen w Piacenze 11. srpna 1755.

Mons. Benedikt z knížat Bamberini, neyvyšší komorní Jeho Swatosti papežské &c., narozen w Římě 22. října 1788.

Monsignor Jan Antonín Benvenuti, Pro-Legat města a krajiny Forlì, Patricius w Oziuně, narozen w diecézi Senigalské 16. května 1765.

Z řádu Diakonů.

Monsignor Belisar Cristaldi, wreční pokladník komory apoštolské, narozen w Římě 11. července 1764.

Potom woleni a prohlášeni byli za kardinály swaté Římské cirkwe :

Z řádu kněží.

Monsignor Antonín Dominik Gamberini, biskup w Orvietu, narozen w Imole 31. října 1760.

Z řádu Diakonů.

Monsignor Jan František Marco - y - Catalan, Uditore della S. Rota, gubernator Říma &c., narozen w Bellu 24. října 1771.

P o w ý š e n í.

Za Neyvyšším rozvážením dne 15. prosince 1828 ráčil Jeho c. k. Gasnost amrtijn král. kanownjka P. Františka de Paula Demla oprázděné kanownictwí u hlawnjho kostela sw. Wjta na Hradě Pražském Doktorowi písem swatých, t. č. Děkanowi bohoslownj fakulty na wys. škol. Pražských, Prof. Katecheliky a paedagogiky a katechetowi na hlawní wzorní škole w Praze, P. Mikoláš i Tomkowi neymilostiwější propůčiti.

Wysoce Důstogná, Welebná a vždy Wěrná kapitola u hlawnjho chrámu Páně na Hradě Pražském wywolila w sezení dne 7. ledna 1829 na místo w Pánu zesnulého W. D. P. Wogtěcha Wagnera za spolua swého D. P. Wáclawa Wiléma Wáclawjčka, doktora písem swatých, arcibisk. vikaře a děkana w Našehradci.

O b s a h

wšech čtyř swazků I. ročnjho běhu.

I. P o g e d n á n j.

1. D o g m a t i k a.

Rjmský počet znamená djl, a Arabský Stránu.

O bohoslowj, od Dokt. J. N. Körnera . . .	I. 13
Nedostatečnost přirozeného čili pauhorozumného náboženstwj od Fr. Nowotného . . .	III 339
Zdali náboženstwj toliko gest prostředek k blaženosti : čili sám aučel a powołánj člo- wěka ; aneb spjše gedno i druhé spolu, od A. Klára (zč. od Čelakowského).	IV. 499
O nerozlučitedlnosti swazku manželského, od W. W. Wáclawjčka.	I. 39
O přednosti sw. Petra mezi Apoštoly od J. A. Krále.	II. 163

2. C j r k e w n j p r á w o.

O swatokupectwji, od Dokt. a prof. J. Helferta (zč. od prof. Sedláčka.)	I. 75. II. 207
--	----------------

3. K r i t i k a b i b l i c k á, a w ý k l a d y p í s m a S w.

Pogednánj wýkladosudebné o staroslowenském přeloženj písma sw. od D. Jos. Zieglera.	I. 67. I. 192
Dwogj katolický a gedn protikřesťanský wýklad čtenj u sw. Lukaše XXIII, 43. od W. W. Wáclawjčka.	III. 367

4. P a s t ý ř s k ý a u ř a d.

Řeč k popelečnj středě od Ant. Marka.	I. 120
Rozwrhy kázanj a homilij na nedělnj a swá- tečnj epištoly celého cjrkewnjho roku od S. M. Š*ka.	III. 430. IV. 602
Katechyzacj o sw. birmowánj, od M. Tomka.	II. 275

O přigimánj, ewičenj a křtěnj Israelitů, od K. Kysela.	II. 269
O způsobu přigimánj weřegného wyznánj wjry od nawrácence do cirkwe katolické, od W. W. Wáclawjčka.	IV. 581
Zdali, a gak by mohl duchownj pastýř k přetrženj nočnjho taulánj napomáhati, od M. Fr. Fučjka	III. 420
Rozmlauwánj oswětle oltárnjím a kaděnj, od M. Sychry.	I. 94. II. 235
Rozmlauwánj mezi duchownjim a nemocným.	IV. 594

5. Wychowatelstwja

Učitelowé starého a nowého wěku. Pædago- gické rozgimánj od Fr. Wacka.	I. 105
---	--------

6. Historie cirkewuj, archaeologie &c.

Památná starobylost kostelů wkrálowstwj českém, od Kasp. Walent. Weinigra.	II. 297
Poslaupnost pap. Řjmských, od J. M. Krále.	III. 405. IV. 563
Mučedlnjci sw. cirkwe katolické, od Fr. Wacka.	III. 385
Krwawá pomsta, zmjrněná křesťanským ná- boženstwjm, od W. Hanky.	IV. 554

7. Poswátná poesie.

Pjseň ke mši sw., od Aloys. Klára (zčešt. od Chmelenského).	II. 289
Welebná prozřetednost božj, od J. Kamaryta.	III. 461
Buď wůle twá, od Fr. Čelakowského.	IV. 621

II. Oznamowatel.

a) Literatura.

Tom. Draského Wýklad pjsem swatých.	I. 131
Ant. Krombholze tré swatořečj ku zwelčenj ústawu pro chudé domácj w české Ljpě (w něm. gaz.)	I. 138

Baworowského Zreadlo wěčného a blahoslaweného žiwota Swatých.	I. 146
Pentateuchus übersetzt von Venusi. . . .	II. 295
Des heil. Augustins 22 Bücher von der Stadt Gottes.	II. 298
Die alte Abendmahlslehre durch katholische u. nichtkatholische Zeugnisse beleuchtet.	II. 301
Reliquien aus den Schriften der Heiligen übersetzt von Aloys Waibel.	III. 465
Jsidor sedlák Lhotský,	III. 469
Rozličná ponaučowánj křesťanská od Jawúrka, Duchownj weyklady na wšecky nedělnj a swátečnj epištoly a ewangelia přes celý rok od Jana Medljna.	III. 471
Katolický Kancionál od Fryčage, a o Teplických Kancionáljch.	III. 331
Die Lehre von der Eucharistie in den ersten drei Jahrhunderten, v. J. Döllinger. . . .	IV. 623
Historia Ecclesiae christianae. Authore A. Klein.	IV. 623
	IV. 640

b) S m j š e n i n y.

1. Z á k o n y (r. 1828. vyšlé); gub. nařizenj: 7, 23, 25, 30 ledna; dwornj dekr. 18 unora, gub. nař. 7 března; cirkulář Dolno-Rakauské Wlády 22, 28. března; dwornj dekret. 30. března, 8 dubna; gub. nař. 18. dub., dw. dek. 25. dub.; gub. nař. 2 května; II. 303. — 307 Dwornj dek. 4. března; 2 a 12 čerwence b.r. III. 472, 473 Nařizenj 2 řjgna b. r. IV 643
2. C j r k e w n j Z p r á w y: Obnowené zřizenj ústawu pro chudé w Praze. — Ustaw pro wlastenské umělee. — Slawné swěcenj školy Dolnobřežanské. I. 153, 159 Kratičká zpráva o žiwotu Lwa XII. před dosednutjm na stolicí papežskou. — Kongregacj w Řjmě w lednu b. r. wygednágagjej prohlášení

služebníka božjho, Ondřege Boboly za swatého.
— Præconisowánj biskupů &c. w Řimě dne 28
ledna. — O G. ejs. k. Wys. a Eminencj Arciw.
a Kard. Rudolfu. — Konsekraej knížete - Bi-
skupa Gureckého w Salzburku dne 19 a 20
dubna b. r. (spastýřským listem). — Pantnické
mjsto : Althötting. — Swobodná škola katoljků
w Drážďanech. — Tomáš Powondra. — Adolf
J. Koppmann. — Valentin Schopper. — Alex.
z Alagowich. — Benedikt Braunitzer. — Mar-
chese Spinola, apoštolský nuncius we Wjdni.
— Benešow reálnj děkanstwj. — Aumrtj: Fr.
de Paula Demel, Martin Lorenz; Pawel Stein-
dl, Wogtěch Wagner II 308 — 331
Nadánj 2 pœnitentiárů w Kostele sw. Wjta na
Hradě pražském. — Generálnj wisitacj w arcibi-
skupstwj pražském. — Památná slawnost w
Plasjch. — Swěcenj kněžstwa w Praze, řeč
G. K. M. Našeho Neyd. Arcib. k nowowyswě-
cencům — Otewřenj školy pro mládež žen-
skau w klášteře P. Marie u W. P. Benedikti-
nek 3. listop 1827 w Záděře (s řečj G. arcib. M.
Neydúst. p. arcibiskupa Záděrského). — Z Me-
ty, o býwalém rabjnu M. Léweque III 474 — 495
Installacj nowého Pana Kanownjka, D. P. Jana
Büttnera, wykonána dne 8. zárj b. r. w Staré
Boleslawi. — Dar Gegj c. k. Gasnosti k doplněnj
fundacj pro chudé slepé djtě na ústawu Praž-
ském. — Wáclaw Talský. — Karel Giftschütz,
Sebastian Soldato. — Pražská gednota ku zwe-
lebenj kostelnj hudby. Požehnánj Papeže Pia.
Præconisowánj biskupů &c. w Řimě dne 15.
prosince. — Mikoláš Tomek. — Wácl. Wácla-
wjček. IV. 643 - 664

Poznamenánj P. P. Předplatitelů.

(Pokračování.)

Arcibiskupstw Olomucké. 29)

Gcho cjs. král. Wýsost a Eminencj, Ncyoswjecněgšj,
Ncydůstogněgšj Arciwéwoda, Kardinál a Knjže - Arci-
biskup Olomucký (Tit. pl.) 2 Exempláře.

Gcho cjs. k. Wýsost a Eminencj za swé arcibiskupské Olo-
mucke Seminárium 6 Exempl.

Wysoce Důst. Pan Fr. Beniš, čestný kanownjk w Kroměříži,
arcib. rada, konsistornj přjsedlej, prwnj předstawený
semináře, a far. u sw. Michala w Olomúci.

Důstogný Pan Ant. Beinhauer, arcib. rada, konsistor-
nj přjsedlej, arcikněz, dozorce škol, děkan a farář w
Odrawě

Důst. Pan Jan Dědek, tit. Konsistornj rada, dozorce škol,
Děkan a far. w Kigowě.

— — Jan Ottenberger, kněz z wel. řádu německého,
tit. konsistornj rada, dozorce škol, Děkan a farář w
Opawě.

— — Fr. Kawka, tit. konsistornj rada, dozorce škol
Děkan Strážnický, farář na Weselé.

— — Jan Tutta, tit. kons. rada, dozorce škol, děkan
a farář w Opatowjch.

— — Jan Philipp, tit. kons. rada, dozorce škol, děkan
a farář na Morawské Třebowě.

— — Ign. Feigerle, tit. kons. rada, c. k. professor pasto-
rálky na vysokých školách Olomuckých, t. č. Rektor.

— — Karel Netardn tit. konst. rada, dozorce škol, děkan
a farář na Wsetjně.

29) Mezi následujícími Wel. p. p. předplatitely z arcib. Olom.
nacházj se také gměna oněch šest a čtyřiceti Panů we 3tjm
swazku zřejmě nudaná.

Důst. Pan Fr. Palka, tit. kons. rada, dozorce škol, a děkan
Zdaunský, far. w Litenšicjch.

Důst. Pan Jos. Mük, tit. kons. rada, dozorce škol, a děkan
Lipnický, farář na Drahotauši.

Pan Jan Orel, farář w starém Gičjně.

— Eustach Lasecký, sjdelnj kaplan w Mokrolasci.

— Jan Böhm, kooperator w (Wüstpohlom).

— Jos. Tichý, farář na velké - Pěnění.

— Jos. Infanger, koop. na Krželowě.

Důst. Pan Jos. Fürst, tit. kons. rada, dozorce škol, a
Viceděkan Hradišský, farář w Bilowici.

Pan Ant. Špičák, sjdelnj kap. na Dešně.

— Jan Hannsmann, farář w Bušowě.

— Matauš Dwořák, sjdelnj kap. w (Laubias).

— Alex. Mácha, farář w Pržně.

— Melchior Škrobánek, adm. far. w Hrozenkowě.

— Jan Friedrich, koop. na Wsetjně.

— Martin Duda, far. w Dubičku.

— Fr. Lázňowský, koop. w Moštěnici.

— Jan Smolka, far. we Francowě - Lhotě.

— Fr. Wlk, koop. w Lidečku.

— Fr. Till, far. w Žiwotiejch.

— Vinc. Fiker, sjdelnj kap. w (Reimlich).

Důst. Pan Fr. Köller, tit. děkan a far. we Ratagi.

Pan Fl. Frank, far. w Kwasiejch.

— Ondř. Pecker, far. we Zborowiejch.

— Martin Wyskočil, far. na Zdaunku.

— Wasileg Borek, sjdelnj kapl. w Hoštiejch.

— Jan Urbanický, sidelnj kapl. w Roštjně.

— Jos. Olbrich, prwnj kaplan we Wolešowě.

— Bern. Reger, far. na Bystřici.

— Tom. Mnich, far. w Dřewokostiejch.

— Fr. Borowička, alumn. arcib. semináře.

— Jos. Hořjn, — — —

— Jan Waněk, koop. we Znorowě.

Pan Martin Hrbáček, Holešowský Vice-Děkan, far. w Domaželicích.

— Cířj Köllner, konsistornej Auditor a wikář u hlawnjho kostela w Olomuci.

— Jan Mück, konsistornej kančelista w Olomuci.

— Valentin Karas, sjdelnj kapl. na Zděchowě.

— Ant. Střjž, koop. w Otaslawicích.

— Jan Wodica, koop. w Pawlowicích.

— Jan Till, sjdelnj kaplan w Plumlowě.

— Ant. Harrer, far. w Milonici.

— Jos. Böhm, sjdelnj kapl. w (Lomigsdorfu).

— Ondř. Růžicka, koop. w Těšetecích.

— Paw. Halusický, koop. na Welké.

— Ign. Jahn, arcib. alumnus.

— Libor. Zahálka. —

Arcibiskupstw j Pražské.

Důst. Pan František Schauer, děkan w Sobotce a čestný kanownj k na Wyšehradě.

Pan Jos. Kolenatý, far. u Maria de Victoria w Praze.

— Jan Krbec, far. w Slabci.

— Jos. Dick, kapl. w Kněžowsi.

Pan Fl. Kaufmann, Adm. far. Libotenické.

— Lohel. Ždiarský, far. na Dolankách.

— Ferd. Schweitzer, Adm. w Doxanech.

— Fil. Fragner, kapl. na Wrbně.

— Aug. Kodidek, kapl. we Welwarjch.

— Wác. Walsa, kapl. w Zlonicích.

— Kar. Holý, far. w Obřistwj.

— Em. Widimský, řiditel městských škol w Plzni.

Biskupstw j Buděgowické.

Vikařstw j Kašperskohorské 3 exempl.

— Horaždowické.

Pan Jos. Kladrubský, kap. w Dobrži.

— Jos. Machowec, far. w Zábeřj.

- Pan Jan B. Rott, magistratuální rádčij w Březnici.
 — Matěg Honetschlager, zpráwce hlawní školy w Březnici.
 — Jan Beranek, zámecký kapl. w Březnici.

Biskupstwí Kralohradecké.

Vikářstwí Gičjnské 3 exempl.

- Pan Ant. Wamberra, Adm. Lok. w Morawanech.
 — Fr. Hofmann, far. w Žluniejch.
 — Jos. Sobotka, kapl. w Žluniejch.
 — Jan Gerábek, kapl. w Poděbradech.

Biskupstwí Litoměřické.

- Pan Ant. Zých, Adm. Děkanstwí Nimburského.
 — Jos. Janatka, kapl. w Čerwené Daubrawici.

Biskupstwí Spiské w Uhřjch.

Negmenowaných - - - - - 13

Ž á d o s t.

Poněwadž se gména německá gakož i latinská wětšjho dílu mjst w Česko - Slowenských zemjch od půwodního názwu wjce méně uchylugj, žádané wšech tit. pp. Odbjratelů, aby, kdekoliw časopis náš odbjragj, by dliště swé českoslowenským názwem udati sobě nestjžili.

N á w ě š t j.

 K tomuto čtvrtému swazku přiložen gest druhý přjdawek k časopisu našemu, a sice: Kniha swateho Jana Zlatousteho: že žádný nemůž nražen býti od giného, než sám od sebe. Od Řehoře Hrubýho z Gelenj přeložená a l. 1501. poneypřw wydaná; a wšem, kdožkoli se na Časopis náš předplatili, zdarma dodán bude.

K prwnjmu swazku přjštjho běhu ročnjho předložj se aučty duchodů a wýloh u wydáwánj tohoto časopisu.

Žádagj se opět všickni tit. p. p. Odbjratelé, aby swé předplacenj na druhý ročnj běh dwěma zlatým a na stř. obnowiti ráčili.

O p r a w y.

K I. s w a z k u.

Str.	řádka.	
15	11	injšto Řeků čti: od Řeků
21	14	— abychom, přidey: smyslu spisowatelowa náležitě rozuměli, nýbrž abychom
23	27	— vlastnostj a myšlenky čti: vlastnostj myšlenky
27	3 a 4	— počátek ale cirkwe čti: počátek ale swůg
—	5	— pak: smazáno buď.
31	16	— o počátku čti: o pořádku neb sawstawě
38	25	— pogodnawá přidey: se
77	23	— Pawla čti: Jana

K II. s w a z k u.

Str. 171.	ř. 11.	injšto. ge čti: gich.
Na straně 178.	kanon 39tý	sněmu prwnjho Nicenského omylem se uwedl; tak též na str. 179 slowa Otců w Konstantinopoli sněmugjejch.
Str. 270	ř. 11	wyswědčenj přidey: hospodáře
—	—	ř. 27. swědectwj čti: swětáctwj
Str. 274.	r. 17.	matriky čti: rubriky
—	288.	ř. 2 krásnau čti: krátkau
—	288.	ř. 12. wšem — owšem

K III. s w a z k u.

Str. 345.	ř. 7.	zgewen čti: zgewenj
—	—	ř. 10. neywyššj bytost čti: o neywyššj bytosti
Str. 405.		se odebral čti: se odebrati chtěl
—	409.	ř. 14. Telephorus čti: Telesphorus
—	417.	Silvester: naprav: že Constantin w Nicomedii od Eusebia pokřtěn byl
Giné méně podstatné a důležitě omylely laskawý čtenář sám oprawiž.		

☞ W knížeczce arcibiskupské knihtiskárně, u Josefy vdovy Fetterlowé nacházegj se w tisku následugjej knihy:

a) Hundertjährige Jubelfeier der Heiligsprechung des heil. Johann von Nepomuk, Martyrers und böhmischen Landespatrons. Ein Gebet – und Erbauungsbuch für katholische Christen, besonders für eifrige Verehrer dieses grossen Heiligen. Herausgegeben auf hohe Anordnung Sr. fürstlichen Gnaden des Hochwürdigsten und Hochgebornen Herrn Herrn Wenzel Leopold, von Gottes Gnaden Fürsten – Erzbischofs zu Prag, des heiligen apostolischen Stuhles zu Rom Legatus Natus, des Königreichs Böhmen Primas &c. &c. von Wenzel Franz Neumann, Domkustos an der prager Metropolitankirche, Fürst – Erzbischöflichen Konsistorialrath.“ 8. w Praze 1829. asi 12 archů silná, se třemi obrazy a třemi melodiemi. Bude w měsíci unora k dostánj.

b) Ta sama bude též w českém gazyku w měsíci březnu 1829. roku k dostánj, a sice pod názvem:

. Slavná stoletá památka wyhlášenj za Swatého Blahoslaweného Jana Nepomuckého, mučedlnjka Páně a patrona české země. Knížka k modlenj a vzdělánj pro katolícké křesťany, zvláště pro ctitele tohoto wywoleného Božjho. Wydaná nařzenjm Gcho knížeczce Milosti, Neydůstogněgšjho a Neymilostiwěgšjho Pána Pana Wáclawa Leopold-

da, z Boží milosti Knížete Arcibiskupa Pražského, svatě apoštolské stolice rozeného Legata, královstvj Českého Primasa a t. d. a t. d. od Wáclawa Františka Neumanna, kanownjka Strážce hlawnjho chrámu Páně, knjžecj arcibiskupské konsistornj rady. 8. w Praze 1829. asi 10 archů silná, též se třemi rytinami a třemi melodiemi. —

- c) Pobožnost při Jubileum, čili při stoleté památce Swatowyhlášenj sw. Jana Nepomuckého, Mučedlnjka Kristowa a Patrona Českého. Od Tomáše Kubelky, faktora w knjžecj arcibiskupské knihtiskárně. 12. w Praze 1829. S powolenjm W. Dustogné pražské knjžecj arcibiskupské konsistoře. — Gegj začátek ozdobyge překrásný obrázek Sw. Jana Nepom. a celé důkladné popsánj geho sw. žiwota z 11ti rozvrhů pozůstawagjej. Pak následugj pobožnosti: Rannj, při oběti mše swatě, k pokánj, k wečeři Páně, k zjskánj plnomocných odpustků, u hrobu neb štatue, při slawném průvodu, hodinky, litanie, dewitnj, rozličné jiné modlitby s wečernjmi djký spogené. — Ku konci položeno několik nowých pjsnj o Swatém Janu Nepom. schwalně k této slawnosti složených, ku kterým i nowé, prosté, snadničké, však liboplynné melodie čili nápěwy hudbnjmi notičkami dle čjsla položené se nacházej, aby od obecenstwa lehce pochopeny a spoluzpjawány býti mohly. Bude ku konci měsíce ledna r. 1829 kdostánj za cenu co gen možná neylacinějšj.